

ΟΔΗΓΟΣ ECTS

Οδηγός ECTS 2015

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	6
Ενότητα 1^η Βασικά χαρακτηριστικά του Συστήματος Μεταφοράς και Συσσώρευσης Ακαδημαϊκών Μονάδων (ECTS)	10
Ενότητα 2^η ECTS και Ευρωπαϊκός Χώρος Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΧΑΕ).....	14
Ενότητα 3^η ECTS για το σχεδιασμό, εφαρμογή και παρακολούθηση του προγράμματος σπουδών.....	19
3.1 Περιεχόμενο προγράμματος	20
3.2 Φυσιονομία προγράμματος	22
3.3 Μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος.....	25
3.4 Δομή του προγράμματος και κατανομή των ακαδημαϊκών μονάδων.....	26
3.5 Μάθηση, διδασκαλία και αξιολόγηση.....	28
3.6 Παρακολούθηση της κατανομής ακαδημαϊκών μονάδων.....	31
Ενότητα 4^η Σύστημα ECTS για την κινητικότητα και την αναγνώριση ακαδημαϊκών μονάδων.....	33
4.1 Κινητικότητα τίτλων σπουδών.....	33
4.2 Κινητικότητα ακαδημαϊκών μονάδων.....	37
4.2.1 Πριν από την περίοδο κινητικότητας των ακαδημαϊκών μονάδων.....	38
4.2.2 Μετά από την περίοδο κινητικότητας των ακαδημαϊκών μονάδων.....	39
4.2.3 Κανόνες και ρυθμιστικό πλαίσιο των Ιδρυμάτων.....	40
4.3 Κατανομή βαθμολογίας.....	42
4.4 Μετατροπή βαθμολογίας.....	44

Ενότητα 5^η	ECTS και διά βίου μάθηση.....	46
	5.1 Διά βίου μάθηση – ευκαιρίες για ανοικτή μάθηση.....	46
	5.2 Αναγνώριση πρότερης μάθησης και εμπειρίας.....	48
Ενότητα 6^η	ECTS και διασφάλιση ποιότητας.....	52
Ενότητα 7^η	ECTS και υποστηρικτικά έγγραφα.....	56
	7.1 Οδηγός Σπουδών.....	56
	7.2 ECTS & υποστηρικτικά έγγραφα για την κινητικότητα ακαδημαϊκών μονάδων.....	59
	7.2.1 Συμφωνία Μάθησης για κινητικότητα ακαδημαϊκών μονάδων για σπουδές.....	60
	7.2.2 Συμφωνία Μάθησης για πρακτική άσκηση.....	61
	7.3 Πιστοποιητικό Αναλυτικής βαθμολογίας.....	63
	7.4 Πιστοποιητικό πρακτικής άσκησης.....	64
	Ευχαριστίες.....	67
	Παράρτημα 1 Γλωσσάρι.....	69
	Παράρτημα 2 Παραδείγματα: μετατροπή βαθμολογίας.....	86
	Παράρτημα 3 Συνιστώμενη βιβλιογραφία.....	90
	Παράρτημα 4 Παραδείγματα: χαρακτηριστικά προγραμμάτων σπουδών.....	97
	Παράρτημα 5 Παραδείγματα: μαθησιακά αποτελέσματα.....	109

Εισαγωγή

Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς και Συσσώρευσης Ακαδημαϊκών Μονάδων (ECTS) αποτελεί εργαλείο του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΧΑΕ) με σκοπό τη μεγαλύτερη διαφάνεια των σπουδών και κατά συνέπεια τη βελτίωση της ποιότητας της ανώτατης εκπαίδευσης.

Το σύστημα ECTS καθιερώθηκε το 1989 στα πλαίσια του προγράμματος ERASMUS, ως τρόπος μετατροπής των ακαδημαϊκών μονάδων που οι φοιτητές συγκέντρωναν κατά τις σπουδές τους στο εξωτερικό σε μονάδες που προσμετρώνται -μετά την επιστροφή τους στο ίδρυμα προέλευσης- στο πρόγραμμα σπουδών τους. Τα επόμενα χρόνια, το σύστημα χρησιμοποιήθηκε όχι μόνο για τη μεταφορά των ακαδημαϊκών μονάδων, βάσει του φόρτου εργασίας και των μαθησιακών αποτελεσμάτων που επιτεύχθηκαν, αλλά και για τη συσσώρευσή τους σε προγράμματα σπουδών των ιδρυμάτων. Το ECTS συνεισφέρει στον σχεδιασμό, την περιγραφή και την εφαρμογή των προγραμμάτων, βοηθά στην ενσωμάτωση διαφορετικών ειδών μάθησης με προοπτική τη διά βίου μάθηση και διευκολύνει την κινητικότητα των φοιτητών, αίροντας εμπόδια στη διαδικασία αναγνώρισης προσόντων και ακαδημαϊκών περιόδων σπουδών. Το σύστημα ECTS μπορεί να εφαρμοστεί σε όλα τα προγράμματα, ανεξαρτήτως του τρόπου διδασκαλίας τους (μάθημα σε αίθουσα/ εργασίες / εξ αποστάσεως μάθηση) ή του καθεστώτος των φοιτητών (πλήρους φοίτησης, μερικής φοίτησης) και σε όλα τα είδη μαθησιακού περιβάλλοντος (τυπικό, μη τυπικό και άτυπο).

Ο Οδηγός ECTS παρέχει κατευθυντήριες οδηγίες για την εφαρμογή του συστήματος καθώς και αναφορές σε χρήσιμα συνοδευτικά έγγραφα. Κατόπιν αιτήματος των Υπουργών που μετείχαν στη διαδικασία της Μπολόνια στο Βουκουρέστι (Ανακοινωθέν Βουκουρεστίου, 2012), ο Οδηγός ECTS του 2009 αναθεωρήθηκε, προκειμένου να ενισχυθεί η «ουσιαστική εφαρμογή των μαθησιακών αποτελεσμάτων» στον ΕΧΑΕ. Ο Οδηγός προωθεί την απόφαση που έλαβαν οι Υπουργοί, δηλ. «να κληθούν τα πανεπιστήμια να συνδέσουν περαιτέρω τις ακαδημαϊκές μονάδες σπουδών τόσο με τα μαθησιακά αποτελέσματα όσο και με τον φοιτητικό φόρτο εργασίας και να συμπεριλάβουν την επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων στις διαδικασίες αξιολόγησης». Η ενημερωμένη αυτή έκδοση βασίζεται στη μεγάλη προεργασία που έγινε τα τελευταία χρόνια τόσο στα πλαίσια της διαδικασίας της Μπολόνια όσο και μεμονωμένα σε διάφορες χώρες, προκειμένου να ενισχυθεί η δρομολόγηση των αλλαγών που συμφωνήθηκαν στη Διαδικασία της Μπολόνια, από την ακαδημαϊκή κοινότητα και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς της ανώτατης εκπαίδευσης.

Ο ενημερωμένος Οδηγός συμπεριλαμβάνει τις πρόσφατες εξελίξεις που προέκυψαν κατά τη διαδικασία της Μπολόνια, όπως π.χ. η ίδρυση του ΕΧΑΕ, η ενοποίηση της διά βίου μάθησης, η μεταστροφή από τη καθηγητο-κεντρική στη φοιτητο-κεντρική ανώτατη εκπαίδευση, η αυξανόμενη χρήση των μαθησιακών αποτελεσμάτων και η εξέλιξη νέων μεθόδων μάθησης και διδασκαλίας. Εστιάζει συγκεκριμένα στο σχεδιασμό και την εφαρμογή των προγραμμάτων σπουδών και βασίζεται στην εμπειρία των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης όσον αφορά στη χρήση πλαισίων προσόντων και την εφαρμογή των αρχών ECTS στην ακαδημαϊκή πρακτική.

Ο Οδηγός αυτός προσφέρεται στους φοιτητές και άλλους σπουδαστές, στο ακαδημαϊκό και διοικητικό προσωπικό των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης, όπως επίσης και σε εργοδότες, πάροχους εκπαίδευσης και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη. Για τη διευκόλυνση των αναγνωστών, ο όρος «φοιτητής» αναφέρεται σε όλους όσους σπουδάζουν σε ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης (πλήρους ή μερικής φοίτησης, εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, φοίτησης σε πανεπιστημιακούς χώρους ή μάθησης στο χώρο εργασίας, προς απόκτηση τίτλου σπουδών ή ακολουθώντας μεμονωμένες εκπαιδευτικές ενότητες ή σειρές μαθημάτων).

Ο αναθεωρημένος Οδηγός συντάχθηκε από ομάδα εργασίας αποτελούμενη από επαγγελματίες, η οποία ορίστηκε από χώρες που συμμετέχουν στη διαδικασία της Μπολόνια καθώς και από διάφορες ενώσεις ενδιαφερόμενων μερών. Στη συνέχεια υποβλήθηκε προς μελέτη και ανταλλαγή απόψεων στις τελευταίες, σε εμπειρογνώμονες από χώρες του ΕΧΑΕ και στην Ομάδα Παρακολούθησης της Μπολόνια. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συντόνισε τη διαδικασία σύνταξης και ανταλλαγής απόψεων. Τέλος, ο Οδηγός υιοθετήθηκε από τους Υπουργούς Ανώτατης Εκπαίδευσης του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης το 2015 στη σύνοδο των υπουργών που έλαβε χώρα στο Ερεβάν. Αποτελεί συνεπώς επίσημο Οδηγό για τη χρήση του συστήματος ECTS.

1

Βασικά χαρακτηριστικά ECTS

Βασικά χαρακτηριστικά του συστήματος ECTS

Το ECTS είναι ένα φοιτητο-κεντρικό σύστημα συσσώρευσης και μεταφοράς ακαδημαϊκών μονάδων, το οποίο βασίζεται στην αρχή της διαφάνειας στις διαδικασίες μάθησης, διδασκαλίας και αξιολόγησης. Στόχο έχει τη διευκόλυνση του σχεδιασμού, της εφαρμογής και της αξιολόγησης των προγραμμάτων σπουδών και της κινητικότητας των φοιτητών, αναγνωρίζοντας τα μαθησιακά επιτεύγματα, τα αποκτηθέντα προσόντα καθώς και τις περιόδους μάθησης.

Οι **ακαδημαϊκές μονάδες ECTS** αντιπροσωπεύουν τον όγκο της μάθησης που βασίζεται στα καθορισμένα μαθησιακά αποτελέσματα και το σχετικό φόρτο εργασίας. 60 ακαδημαϊκές μονάδες αποδίδονται στα μαθησιακά αποτελέσματα και το σχετικό φόρτο εργασίας ενός ακαδημαϊκού έτους πλήρους φοίτησης ή αντίστοιχο αυτού, το οποίο συνήθως περιλαμβάνει έναν αριθμό εκπαιδευτικών ενοτήτων στις οποίες κατανέμονται ακαδημαϊκές μονάδες (βάσει μαθησιακών αποτελεσμάτων και φόρτου εργασίας). Οι μονάδες ECTS εκφράζονται γενικά σε ακέραιους αριθμούς.

Τα **μαθησιακά αποτελέσματα** αποτελούν δήλωση των γνώσεων, κατανόησης και ικανότητας τις οποίες έχει αποκτήσει το άτομο με την ολοκλήρωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Η επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων πρέπει να αξιολογηθεί μέσω διαδικασιών που βασίζονται σε σαφή και διαφανή κριτήρια. Τα μαθησιακά αποτελέσματα αποδίδονται σε επιμέρους εκπαιδευτικές ενότητες και σε προγράμματα σπουδών στο σύνολό τους. Χρησιμοποιούνται επίσης σε Ευρωπαϊκά και εθνικά πλαίσια προσόντων προκειμένου να περιγράψουν το ατομικό επίπεδο προσόντων.

Φόρτος εργασίας είναι η εκτίμηση του χρόνου που τυπικά χρειάζεται κάποιος για να ολοκληρώσει όλες τις μαθησιακές δραστηριότητες όπως παρακολούθηση διαλέξεων, σεμινάρια, εργασίες, πρακτικό έργο, πρακτική άσκηση στον εργασιακό χώρο¹ και ατομική μελέτη, που απαιτούνται προκειμένου να επιτευχθούν τα καθορισμένα μαθησιακά αποτελέσματα σε τυπικά μαθησιακά περιβάλλοντα. Η αντιστοίχιση του φόρτου εργασίας πλήρους φοίτησης ενός ακαδημαϊκού έτους με 60 ακαδημαϊκές μονάδες ορίζεται συνήθως επίσημα σε επίπεδο εθνικού νομικού πλαισίου. Στις περισσότερες περιπτώσεις, ο φόρτος εργασίας ποικίλλει από 1.500 έως 1.800 ώρες σε ένα ακαδημαϊκό έτος, το οποίο σημαίνει ότι μία μονάδα αντιστοιχεί σε 25 με 30 ώρες εργασίας. Θα πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι ο αριθμός αυτός αντιπροσωπεύει τον τυπικό φόρτο

---

¹ Ο Οδηγός αυτός χρησιμοποιεί τους όρους 'Πρακτική άσκηση στον εργασιακό χώρο' ή 'πρακτική άσκηση', 'περίοδος κατάρτισης', 'μαθητεία στον εργασιακό χώρο' και 'πρακτική κατάρτιση' ως συνώνυμα.

εργασίας και ότι ο πραγματικός χρόνος που απαιτείται για την επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων για τον κάθε φοιτητή ποικίλλει.

Κατανομή ακαδημαϊκών μονάδων στο σύστημα ECTS είναι η διαδικασία επιμερισμού συγκεκριμένου αριθμού μονάδων σε τίτλους, προγράμματα σπουδών ή μεμονωμένες εκπαιδευτικές ενότητες. Οι ακαδημαϊκές μονάδες αποδίδονται στο σύνολο των αποκτηθέντων προσόντων ή προγραμμάτων σπουδών σύμφωνα με την εκάστοτε εθνική νομοθεσία ή πρακτική, ανάλογα την περίπτωση, και σε σχέση με τα εθνικά και/ή Ευρωπαϊκά πλαίσια προσόντων. Επιμερίζονται σε εκπαιδευτικές ενότητες, όπως πχ μαθήματα, πτυχιακές εργασίες, εκπαίδευση στο χώρο εργασίας, και πρακτική άσκηση στον εργασιακό χώρο, παίρνοντας ως βάση την απόδοση 60 ακαδημαϊκών μονάδων ανά ακαδημαϊκό έτος πλήρους φοίτησης, σύμφωνα με τον εκτιμώμενο φόρτο εργασίας που απαιτείται προκειμένου να επιτευχθούν τα μαθησιακά αποτελέσματα που έχουν οριστεί για κάθε ενότητα.

Η απόδοση των ακαδημαϊκών μονάδων στο σύστημα ECTS αφορά στην επίσημη καταχώρηση των μονάδων αυτών σε φοιτητές και άλλους εκπαιδευόμενους, οι οποίες αντιστοιχούν στον τίτλο σπουδών και/ή στις επιμέρους ενότητες του προγράμματος, εφόσον επιτύχουν τα προκαθορισμένα μαθησιακά αποτελέσματα. Οι εθνικές αρμόδιες αρχές θα πρέπει να υποδεικνύουν ποια ιδρύματα έχουν το δικαίωμα να παρέχουν ακαδημαϊκές μονάδες ECTS. Οι μονάδες παρέχονται σε φοιτητές ατομικά μετά την ολοκλήρωση των απαιτούμενων μαθησιακών δραστηριοτήτων και την επίτευξη των προκαθορισμένων μαθησιακών αποτελεσμάτων, όπως αποδεικνύεται μετά από σχετική αξιολόγηση. Στην περίπτωση που φοιτητές και άλλοι εκπαιδευόμενοι έχουν επιτύχει τα μαθησιακά αποτελέσματα σε άλλα τυπικά, μη τυπικά ή άτυπα μαθησιακά περιβάλλοντα ή χρονικά πλαίσια, οι ακαδημαϊκές μονάδες μπορούν να αποδοθούν μέσω αξιολόγησης και αναγνώρισης αυτών των μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Συσσώρευση ακαδημαϊκών μονάδων στο σύστημα ECTS είναι η διαδικασία συγκέντρωσης ακαδημαϊκών μονάδων οι οποίες αντιστοιχούν: α) στην επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων σε εκπαιδευτικές ενότητες που εντάσσονται σε τυπικά περιβάλλοντα και β) σε άλλες μαθησιακές δραστηριότητες που εντάσσονται σε άτυπα και μη τυπικά περιβάλλοντα.

Ο φοιτητής² μπορεί να συγκεντρώσει ακαδημαϊκές μονάδες με στόχο:

- την απόκτηση τίτλων, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ιδρύματος που τους απονέμει,
- την παροχή πιστοποίησης των προσωπικών του επιτευγμάτων στα πλαίσια των προγραμμάτων διά βίου μάθησης.

Μεταφορά ακαδημαϊκών μονάδων είναι η διαδικασία κατά την οποία οι ακαδημαϊκές μονάδες που συγκεντρώνονται σε ένα μαθησιακό πλαίσιο (πρόγραμμα σπουδών, εκπαιδευτικό ίδρυμα) αναγνωρίζονται σε ένα άλλο τυπικό μαθησιακό πλαίσιο με στόχο τη απόκτηση τίτλου σπουδών. Οι ακαδημαϊκές μονάδες που οι φοιτητές συγκεντρώνουν σε ένα πρόγραμμα σπουδών σε ένα συγκεκριμένο ίδρυμα μπορούν να μεταφερθούν σε ένα άλλο πρόγραμμα που προσφέρεται είτε στο ίδιο ίδρυμα ή σε κάποιο άλλο. Η μεταφορά ακαδημαϊκών μονάδων είναι το κλειδί για την επιτυχημένη κινητικότητα των φοιτητών. Τα ιδρύματα, οι σχολές και τα τμήματα μπορούν να συνάψουν συμφωνίες οι οποίες θα εγγυώνται την αυτόματη αναγνώριση και μεταφορά των ακαδημαϊκών μονάδων.

Τεκμηρίωση ECTS: Η χρήση των μονάδων ECTS διευκολύνεται και η ποιότητα βελτιώνεται από τα συνοδευτικά έγγραφα (Οδηγός Σπουδών, Συμφωνία Μάθησης, Πιστοποιητικό αναλυτικής βαθμολογίας και Πιστοποιητικό Πρακτικής Άσκησης). Ακόμα, το σύστημα ECTS ενισχύει τη διαφάνεια και σε άλλα έγγραφα όπως το Παράρτημα Διπλώματος.

---

² Συζητήθηκε διεξοδικά στην ομάδα εργασίας αλλά και με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη το εάν θα πρέπει να γίνεται αναφορά σε «φοιτητές» ή σε «εκπαιδευόμενους». Υιοθετήθηκε η άποψη που αναγνωρίζει και καλωσορίζει το γεγονός ότι η ανώτατη εκπαίδευση κινείται προς την κατεύθυνση μιας μεγαλύτερης ευελιξίας στην παροχή παιδείας. Αναγνωρίζει όμως και το γεγονός ότι τα περισσότερα συστήματα ανώτατης εκπαίδευσης είναι οργανωμένα με βάση την παροχή προγραμμάτων τυπικής εκπαίδευσης προς ένα σαφώς καθορισμένο σώμα φοιτητών. Λαμβάνοντας υπόψη ότι θεωρήθηκε πρόωρο να χρησιμοποιηθεί μόνο ο όρος «εκπαιδευόμενος» σε αυτόν τον Οδηγό, ο όρος «φοιτητής» που χρησιμοποιείται περιλαμβάνει όλους όσους σπουδάζουν σε ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης (πλήρους ή μερικής φοίτησης, εξ αποστάσεως φοιτητές, που παρακολουθούν μαθήματα στους πανεπιστημιακούς χώρους ή προγράμματα μάθησης στο χώρο εργασίας, φοιτητές που στοχεύουν σε τίτλους σπουδών ή παρακολουθούν μεμονωμένες εκπαιδευτικές ενότητες ή σειρά μαθημάτων).

2

ECTS και Ευρωπαϊκός Χώρος Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΧΑΕ)

ECTS και Ευρωπαϊκός Χώρος Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΧΑΕ)

Το 1999 η Διακήρυξη της Μπολόνια συμπεριέλαβε το ECTS στους κύριους στόχους τους οποίους οφείλουν να επιτύχουν οι χώρες που συμμετέχουν στη Διαδικασία της Μπολόνια. Μέσω των μεταρρυθμίσεων που έχουν εφαρμοστεί έκτοτε, το σύστημα ECTS αποτελεί πλέον βασικό εργαλείο για τον Ευρωπαϊκό Χώρο Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΧΑΕ).

Το σύστημα ECTS έχει υιοθετηθεί και αποτελεί το εθνικό σύστημα ακαδημαϊκών μονάδων στις περισσότερες χώρες του ΕΧΑΕ. Σε άλλες περιοχές του κόσμου, χρησιμοποιείται ολοένα και περισσότερο από εκπαιδευτικά ιδρύματα ή διαδρά επιτυχώς με τοπικά συστήματα ακαδημαϊκών μονάδων³ βάσει συγκρίσιμων κριτηρίων, εξασφαλίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο το ρόλο του στην διευρυνόμενη παγκόσμια διάσταση της εκπαίδευσης.

Στα πλαίσια του ΕΧΑΕ, το σύστημα ECTS ενισχύει τη διαφάνεια και την εύκολη κατανόηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και έτσι παίζει σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση της αλλαγής και του εκσυγχρονισμού, γιατί η εφαρμογή του ενισχύει την χαρακτηριστική μεταστροφή από τη καθηγητο-κεντρική στη φοιτητο-κεντρική προσέγγιση η οποία αναγνωρίζεται – σύμφωνα με τη φοιτητο-κεντρική μάθηση- ως βασική αρχή του ΕΧΑΕ.

Χρησιμοποιώντας τα μαθησιακά αποτελέσματα και το φόρτο εργασίας κατά το σχεδιασμό και την εφαρμογή του προγράμματος, το σύστημα ECTS τοποθετεί το φοιτητή στο κέντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Επιπλέον, η χρήση των ακαδημαϊκών μονάδων διευκολύνει τη δημιουργία και την τεκμηρίωση ευέλικτων μαθησιακών διαύλων, επιτρέποντας έτσι στους φοιτητές μεγαλύτερη αυτονομία και ανάληψη ευθύνης.

Χάρης στην προσέγγιση που δίνει βάρος στα μαθησιακά αποτελέσματα, η χρήση του ECTS εξυπηρετεί και άλλους τομείς του ΕΧΑΕ:

- Διευκολύνει την αναγνώριση της πρότερης μάθησης και εμπειρίας και συμβάλλει σε μια υψηλού επιπέδου ολοκλήρωση και μία ευρύτερη συμμετοχή στη διά βίου μάθηση.
- Διαμορφώνει στενότερους δεσμούς μεταξύ εκπαιδευτικών προγραμμάτων και απαιτήσεων της κοινωνίας και βελτιώνει τη διάδραση με όλους τους ενδιαφερόμενους, συμπεριλαμβανομένων του εργασιακού χώρου και της ευρύτερης κοινωνίας.

---

³ Το σύστημα ECTS έχει αποτελέσει έμπνευση για τη δημιουργία συστημάτων ακαδημαϊκών μονάδων σε άλλες περιοχές του κόσμου όπως στη Νοτιοανατολική Ασία, τη Λατινική Αμερική και πολύ πρόσφατα στην Αφρική.

- Διευκολύνει την κινητικότητα εντός του ιδρύματος ή στο εσωτερικό της χώρας, από ίδρυμα σε ίδρυμα, από χώρα σε χώρα και μεταξύ διαφορετικών εκπαιδευτικών τομέων και μαθησιακών πλαισίων (π.χ. τυπικού, μη τυπικού, άτυπου και μάθησης στο χώρο εργασίας), μέσω της αναγνώρισης και της μεταφοράς ακαδημαϊκών μονάδων.

Στις εθνικές νομοθεσίες η χρήση του συστήματος ECTS ενδέχεται να είναι προαπαιτούμενο για την πιστοποίηση των προγραμμάτων ανώτατης εκπαίδευσης ή τίτλων σπουδών.

Φοιτητο-κεντρική Μάθηση (ΦΚΜ) είναι η διαδικασία ποιοτικής αλλαγής κατεύθυνσης για τους φοιτητές και άλλους εκπαιδευόμενους σε ένα μαθησιακό περιβάλλον, η οποία στοχεύει στην ενίσχυση της αυτονομίας και της κριτικής τους ικανότητας μέσω μιας προσέγγισης που βασίζεται στα μαθησιακά αποτελέσματα. Η έννοια της Φοιτητο-κεντρικής Μάθησης συνοψίζεται στα ακόλουθα σημεία:

- Ενίσχυση της ενεργητικής σε βάρος της παθητικής μάθησης
- Έμφαση στην κριτική και αναλυτική μάθηση και κατανόηση
- Αυξημένη ανάληψη ευθύνης και υποχρέωση λογοδοσίας εκ μέρους του φοιτητή
- Αυξημένη αυτονομία του φοιτητή
- Εξεταστική προσέγγιση στη διαδικασία μάθησης και διδασκαλίας τόσο από την πλευρά του φοιτητή όσο και του δασκάλου.

3

Το ECTS στα πλαίσια του σχεδιασμού, της εφαρμογής και της παρακολούθησης του προγράμματος σπουδών

Το ECTS στα πλαίσια του σχεδιασμού, της εφαρμογής και της παρακολούθησης του προγράμματος σπουδών

Η ενότητα αυτή περιγράφει το σχεδιασμό των εκπαιδευτικών προγραμμάτων από ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα (ΑΕΙ) ή άλλους παρόχους εκπαιδευτικών υπηρεσιών. Η χρήση των ακαδημαϊκών μονάδων ECTS βοηθά στο σχεδιασμό του προγράμματος παρέχοντας το εργαλείο που βελτιώνει τη διαφάνεια και συμβάλλει στην υιοθέτηση μιας πιο ευέλικτης προσέγγισης όσον αφορά στο σχεδιασμό και την ανάπτυξη ενός κύκλου μαθημάτων.

Από την πλευρά του ιδρύματος, σχεδιασμός προγράμματος σημαίνει οργάνωση του κύκλου μαθημάτων και των επιμέρους ενοτήτων βάσει ακαδημαϊκών μονάδων, με καθορισμό των μαθησιακών αποτελεσμάτων και του συναφούς φόρτου εργασίας, των μαθησιακών δραστηριοτήτων, διδακτικών μεθόδων και διαδικασιών/κριτηρίων αξιολόγησης. Το πλαίσιο ακαδημαϊκών μονάδων των ιδρυμάτων οφείλει να καλύψει τις ανάγκες διαφορετικών προγραμμάτων και να στηρίξει τη διεπιστημονική και πολυθεματική προσέγγιση.

Η χρήση του συστήματος ECTS στα ΑΕΙ προβλέπει την ύπαρξη ιδρυματικού πλαισίου ακαδημαϊκών μονάδων που βασίζεται στον κανονισμό του ιδρύματος και τη βαθιά κατανόηση του συστήματος αυτού από όλα τα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού. Μερικά ιδρύματα προάγουν την κατανόηση αυτή μέσω της τακτικής κατάρτισης των μελών του προσωπικού. Οι αποφάσεις που λαμβάνονται ομαδικά για το σχεδιασμό του προγράμματος βελτιώνουν τη συνοχή του.

Επισημαίνεται ότι:

Ο **ανεξάρτητος εκπαιδευόμενος** μπορεί να συγκεντρώσει τις ακαδημαϊκές μονάδες που απαιτούνται για την απόκτηση ενός τίτλου επιλέγοντας μεταξύ διάφορων τρόπων μάθησης. Μπορεί να αποκτήσει τις απαιτούμενες γνώσεις, δεξιότητες και να γίνει ανταγωνιστικός σε τυπικά, μη τυπικά και άτυπα μαθησιακά πλαίσια και αυτό μπορεί να προκύψει είτε από μια συνειδητή απόφαση ή να είναι το αποτέλεσμα διαφόρων μαθησιακών δραστηριοτήτων σε βάθος χρόνου. Ο εκπαιδευόμενος μπορεί να επιλέξει εκπαιδευτικές ενότητες χωρίς να προσανατολίζεται ευθέως προς έναν τυπικό τίτλο σπουδών. Το σύστημα ECTS υποστηρίζει τη διαδικασία αυτή, όπως περιγράφεται στην Ενότητα 5 της Διά Βίου Μάθησης.

Τα ακόλουθα βήματα θεωρούνται βοηθητικά στη διαδικασία σχεδιασμού προγραμμάτων σπουδών.

3.1 Περιεχόμενο του προγράμματος

Κατά τη διαμόρφωση ενός νέου προγράμματος, η πρώτη απόφαση τυπικά αφορά στο επίπεδο του τίτλου που απονέμεται, το οποίο καθορίζεται βάσει της εκάστοτε εθνικής νομοθεσίας και των εν ισχύ πλαισίων προσόντων (Ευρωπαϊκό, εθνικό, τοπικό, ιδρυματικό).

Είναι προφανές ότι δεν βρίσκονται όλα τα μαθησιακά αποτελέσματα στο ίδιο επίπεδο και συνεπώς η ολοκληρωμένη εφαρμογή ενός συστήματος ακαδημαϊκών μονάδων απαιτεί περιγραφικούς δείκτες.

Επισημαίνεται ότι:

Υπάρχουν δύο Ευρωπαϊκά Πλαίσια Προσόντων: το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΠΠ – ΕΧΑΕ) και το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων για τη Διά Βίου Μάθηση της ΕΕ (ΕΠΠ – ΔΒΜ). Και τα δύο πλαίσια χρησιμοποιούν τα μαθησιακά αποτελέσματα στην περιγραφή των προσόντων (π.χ. 1^ο πτυχίου, μεταπτυχιακού, Διδακτορικού) και είναι συμβατά μεταξύ τους στα σημεία που αφορούν στην Ανώτατη Εκπαίδευση (οι κύκλοι 1, 2 και 3 του ΠΠ – ΕΧΑΕ αντιστοιχούν στα επίπεδα 6, 7 και 8 του ΕΠΠ – ΔΒΜ) και ισοδυναμούν με τα προσόντα στα επίπεδα 6, 7, 8 της Διεθνούς Τυποποιημένης Ταξινόμησης της Εκπαίδευσης (ISCED).

Στο **Πλαίσιο Προσόντων του ΕΧΑΕ** αναγνωρίζονται και περιγράφονται από τους επονομαζόμενους Δείκτες Δουβλίνου τρεις βασικοί κύκλοι σπουδών και ένας σύντομος κύκλος, αναφορικά με την εφαρμογή της γνώσης και την κατανόησή της, τη διαμόρφωση κρίσης, τις επικοινωνιακές δεξιότητες και την εισαγωγή στη διαδικασία μάθησης. Ο σύντομος κύκλος, ο πρώτος και ο δεύτερος κύκλος αντιστοιχούν και αυτοί σε ορισμένο εύρος ακαδημαϊκών μονάδων:

- Ο σύντομος κύκλος σπουδών τυπικά αντιστοιχεί σε περίπου 120 ακαδημαϊκές μονάδες ECTS.
- Ο πρώτος κύκλος σπουδών τυπικά περιλαμβάνει 180 ή 240 ακαδημαϊκές μονάδες ECTS.
- Ο δεύτερος κύκλος σπουδών τυπικά περιλαμβάνει 90 ή 120 μονάδες. Στο επίπεδο αυτό πρέπει να συγκεντρωθούν κατ' ελάχιστον 60 ακαδημαϊκές μονάδες ECTS.

Η χρήση του συστήματος ECTS στον τρίτο κύκλο ποικίλλει.

Το ΕΠΠ – ΔΒΜ περιγράφει «επίπεδα προσόντων» (χωρίς να υποδεικνύεται συγκεκριμένο εύρος ακαδημαϊκών μονάδων) – προκειμένου να παρέχει ένα κοινό πλαίσιο αναφοράς το οποίο συμβάλλει στη σύγκριση των εθνικών συστημάτων προσόντων, των πλαισίων και επιπέδων τους. Βασίζεται σε οκτώ επίπεδα.

- Ως μέσο προώθησης της διά βίου μάθησης, το ΕΠΠ περιλαμβάνει γενική εκπαίδευση και εκπαίδευση ενηλίκων, επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση όπως επίσης και ανώτατη εκπαίδευση.
- Τα οκτώ επίπεδα καλύπτουν το συνολικό εύρος των προσόντων ξεκινώντας από αυτά που αποκτώνται στο τέλος της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και φτάνοντας σε τίτλους σπουδών που απονέμονται στο υψηλότερο επίπεδο της ακαδημαϊκής, επαγγελματικής ή τεχνικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.
- Το κάθε επίπεδο θα πρέπει κατ' αρχήν να είναι προσβάσιμο μέσω διαφόρων διαύλων εκπαίδευσης και σταδιοδρομίας.
- Τα μαθησιακά αποτελέσματα χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες – γνώση, δεξιότητες και απόδοση, γεγονός που σημαίνει ότι τα προσόντα – σε διαφορετικούς συνδυασμούς – καλύπτουν ένα ευρύ πεδίο μαθησιακών αποτελεσμάτων, συμπεριλαμβανομένων των θεωρητικών γνώσεων, πρακτικών και τεχνικών ικανοτήτων και κοινωνικών δεξιοτήτων όπου η ικανότητα να εργάζεται κανείς μαζί με άλλους είναι πολύ σημαντική.

Οι διάφοροι κύκλοι σπουδών του ΠΠ – ΕΧΑΕ συσχετίζονται με τα επίπεδα του ΕΠΠ – ΔΒΜ ως εξής:

- Σύντομος κύκλος σπουδών με το επίπεδο 5
- Πρώτος κύκλος σπουδών με το επίπεδο 6
- Δεύτερος κύκλος σπουδών με το επίπεδο 7
- Τρίτος κύκλος σπουδών με το επίπεδο 8

Τα εθνικά συστήματα εκπαίδευσης μπορεί να περιλαμβάνουν επίπεδα διαφορετικά από εκείνα που περιλαμβάνονται στα κύρια πλαίσια με την προϋπόθεση ότι τα εθνικά πλαίσια έχουν εσωτερική πιστοποίηση και είναι συνδεδεμένα με το ΠΠ-ΕΧΑΕ και το ΕΠΠ. Για παράδειγμα, το ΕΠΠ περιλαμβάνει 8 επίπεδα, ο αριθμός όμως των επιπέδων στα εθνικά πλαίσια προσόντων επί του παρόντος ποικίλλει από 7 έως 12. Συνεπώς, το γεγονός ότι ο τίτλος του σύντομου κύκλου σπουδών συμπεριλαμβάνεται στο ΠΠ-ΕΧΑΕ δεν υποχρεώνει τις χώρες-μέλη να συμπεριλάβουν αυτό τον τίτλο στα εθνικά τους πλαίσια, αναγνωρίζει όμως ρητά το γεγονός ότι πολλά εθνικά πλαίσια όντως περιλαμβάνουν τίτλους σύντομου κύκλου σπουδών.

Το ΠΠ-ΕΧΑΕ και ΕΠΠ συνιστούν τα βασικά πλαίσια με τα οποία τα εθνικά και ιδρυματικά πλαίσια και οι περιγραφικοί δείκτες θα πρέπει να συντονιστούν.

Τα εθνικά πλαίσια είναι συνήθως πιο αναλυτικά από αυτά τα γενικά πλαίσια, και απεικονίζουν το εύρος των τίτλων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που προσφέρονται στην κάθε χώρα.

Τα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης τα οποία εφαρμόζουν το ECTS ως σύστημα ακαδημαϊκών μονάδων χρειάζονται ένα ιδρυματικό πλαίσιο που να συσχετίζεται με τα εθνικά και διεθνή πλαίσια. Το ιδρυματικό πλαίσιο θα υποδεικνύει πώς πρέπει να χρησιμοποιηθούν οι ακαδημαϊκές μονάδες ECTS, καθορίζοντας την ελάχιστη τιμή ακαδημαϊκής μονάδας για μία εκπαιδευτική ενότητα προς διευκόλυνση των διεπιστημονικών/πολυθεματικών προγραμμάτων σπουδών (τα οποία θα διαμορφωθούν συνδυάζοντας εκπαιδευτικές ενότητες από διάφορα επιστημονικά πεδία). Τα ευρωπαϊκά και εθνικά πλαίσια ορίζουν το επίπεδο του τελικού τίτλου σπουδών.

Κατά συνέπεια, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα - αναγνωρίζοντας το γεγονός ότι δεν βρίσκονται στο ίδιο επίπεδο όλες οι ακαδημαϊκές μονάδες που συγκεντρώνονται κατά τη διαδικασία απόκτησης ενός τίτλου σπουδών (για παράδειγμα τα μαθησιακά αποτελέσματα που επιτυγχάνονται στο τρίτο έτος προπτυχιακών σπουδών τείνουν να είναι πιο σύνθετα από εκείνα που επιτυγχάνονται στο πρώτο έτος) – ενδέχεται να ορίσουν ενδιάμεσα επίπεδα ακαδημαϊκών μονάδων με σχετικούς περιγραφικούς δείκτες οι οποίοι (μαζί με τους κανόνες για την πρόοδο των σπουδών) θα βοηθήσουν τους φοιτητές να προχωρήσουν στο μαθησιακό δίαυλο που έχουν επιλέξει.

Προτού σχεδιαστεί το πρόγραμμα με λεπτομέρεια, θα πρέπει να ενταχθεί στο πλαίσιο των δηλώσεων αποστολής του ιδρύματος και του τμήματος, των επαγγελματικών προδιαγραφών (κανονισμοί, απαιτήσεις) και του ιδρυματικού ακαδημαϊκού πλαισίου για τον επιμερισμό των ακαδημαϊκών μονάδων.

Συστήνεται ακόμα η διεξαγωγή ανάλυσης των αναγκών και η διαβούλευση με ενδιαφερόμενα μέρη (εργοδότες, αποφοίτους, την κοινωνία εν γένει) προκειμένου να διαπιστωθεί η ζήτηση για το πρόγραμμα σπουδών.

3.2 Φυσιογνωμία προγράμματος σπουδών

Η φυσιογνωμία του προγράμματος περιλαμβάνει τα διακριτά χαρακτηριστικά του (Lockhoff et al., 2010). Υποδεικνύει τα γνωστικά πεδία (που μπορούν να εκφραστούν σε κώδικες ISCED-F [Τομείς της Διεθνούς Τυποποιημένης Ταξινόμησης της Εκπαίδευσης]), το επίπεδο του προγράμματος σπουδών, τα κύρια σημεία στα οποία εστιάζει, τα βασικά μαθησιακά αποτελέσματα που αναμένονται με την ολοκλήρωσή του, το μαθησιακό περιβάλλον και τις βασικές δραστηριότητες μάθησης, διδασκαλίας και αξιολόγησης. Μία πετυχημένη περιγραφή της φυσιογνωμίας του προγράμματος θα δώσει στους

φοιτητές και σε άλλα ενδιαφερόμενα μέρη μια σαφή εικόνα των γενικών και των εξειδικευμένων ανά μάθημα ικανοτήτων που θα αναπτυχθούν καθώς και τη δυναμική απασχολησιμότητας που παρουσιάζει το πρόγραμμα. Για το σκοπό αυτό συστήνεται η περιγραφή της φυσιογνωμίας του να καθορισθεί σε συνεργασία με ενδιαφερόμενα μέρη (όπως ακαδημαϊκοί, κοινωνικοί εταίροι, εργοδότες, απόφοιτοι και εκπρόσωποι φοιτητών) με σαφήνεια και διαφάνεια.

Η φυσιογνωμία του προγράμματος θα πρέπει να αποτελεί μέρος της περιγραφής του που θα συμπεριλαμβάνεται στον Οδηγό Σπουδών.

Στον ΕΧΑΕ οι όροι «μαθησιακά αποτελέσματα» και «δεξιότητα» χρησιμοποιούνται με μικρές αποκλίσεις στην έννοια και σε κάπως διαφορετικά πλαίσια αναφοράς.

Για τους σκοπούς του Οδηγού αυτού, ορίζονται ως εξής:

Ο όρος «**δεξιότητα**» σημαίνει την αποδεδειγμένη ικανότητα χρήσης γνώσεων, δυνατοτήτων και προσωπικών, κοινωνικών και/ή μεθοδολογικών ικανοτήτων σε συνθήκες εργασίας ή μελέτης και κατά την επαγγελματική και προσωπική εξέλιξη. Εντός του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων, ο όρος περιγράφεται σε συνάρτηση με την υπευθυνότητα και την αυτονομία» (Σύσταση 2008/С 111/01). Οι δεξιότητες που αποκτώνται μπορεί να είναι γενικές ή εξειδικευμένες ανά μάθημα. Η καλλιέργεια δεξιοτήτων είναι το αντικείμενο μίας μαθησιακής διαδικασίας και ενός εκπαιδευτικού προγράμματος.

Ο όρος «**μαθησιακά αποτελέσματα**» εκφράζει το επίπεδο των δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν από το φοιτητή και επαληθεύτηκαν μετά από αξιολόγηση. Αποτελούν «δήλωση του επιπέδου γνώσεων, κατανόησης και των πρακτικών εφοδίων που απέκτησε ο εκπαιδευόμενος μετά την ολοκλήρωση της μαθησιακής διαδικασίας» (ό.π.). Διαμορφώνονται από το ακαδημαϊκό προσωπικό, συμπεριλαμβανομένων των φοιτητών και άλλων ενδιαφερόμενων μερών. Οι δηλώσεις αυτές θα πρέπει να είναι επαληθεύσιμες, προς διευκόλυνση της αξιολόγησης.

3.3 Μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος

Τα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος βασίζονται στη φυσιολογία του και περιγράφουν το επίπεδο γνώσεων, κατανόησης και των πρακτικών εφοδίων που απέκτησε ο φοιτητής μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος.

Επισημαίνεται ότι: Διαμόρφωση μαθησιακών αποτελεσμάτων του προγράμματος

Μεγάλη σημασία πρέπει να δοθεί στη διαμόρφωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Ο ενδεικτικός κατάλογος που ακολουθεί παρέχει μια σειρά κατευθυντήριων οδηγιών που αποδείχθηκαν χρήσιμες.

- Τα μαθησιακά αποτελέσματα θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν επαρκώς το πλαίσιο αναφοράς, το επίπεδο, το εύρος και το περιεχόμενο του προγράμματος.
- Η διατύπωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων θα πρέπει να είναι ξεκάθαρη, αποφεύγοντας τις πολλές λεπτομέρειες.
- Τα μαθησιακά αποτελέσματα πρέπει να παρουσιάζουν συνοχή μεταξύ τους.
- Τα μαθησιακά αποτελέσματα θα πρέπει να είναι εύκολα κατανοητά και επαληθεύσιμα όσον αφορά στα ουσιαστικά επιτεύγματα των φοιτητών στο τέλος του προγράμματος σπουδών.
- Τα μαθησιακά αποτελέσματα πρέπει να είναι εφικτά στα πλαίσια του καθορισμένου φόρτου εργασίας.
- Τα μαθησιακά αποτελέσματα πρέπει να συνδεθούν με τις κατάλληλες μαθησιακές δραστηριότητες, αξιολογικές μεθόδους και αξιολογικά κριτήρια.
- Δεν υπάρχουν κανόνες σχετικά με τον ιδανικό αριθμό μαθησιακών αποτελεσμάτων σε επίπεδο προγράμματος. Η εμπειρία δείχνει ότι ένας ικανοποιητικός αριθμός κυμαίνεται μεταξύ 10 και 12.
- Ένας ευρέως αποδεκτός τρόπος διαμόρφωσης μαθησιακών αποτελεσμάτων βασίζεται σε τρία κύρια στοιχεία.
  1. Χρησιμοποιείτε ρήμα ενεργητικής διάθεσης για να περιγράψετε το τι οφείλουν να γνωρίζουν και να είναι σε θέση να υλοποιήσουν οι φοιτητές (π.χ. οι απόφοιτοι μπορούν να «περιγράψουν», «εφαρμόσουν», να «καταλήξουν σε συμπεράσματα», να «αξιολογήσουν», να «οργανώσουν»).
  2. Ορίστε σε τι αναφέρεται το συγκεκριμένο μαθησιακό αποτέλεσμα (αντικείμενο ή δεξιότητα π.χ. να μπορεί να εξηγήσει τη «λειτουργία μερών υλισμικού», ή να μπορεί να «σχεδιάσει με το χέρι ένα καθιστικό δωμάτιο»).
  3. Ορίστε τον τρόπο με τον οποίο θα αποδεικνύεται η επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων (π.χ. «να γίνεται μία συνοπτική παρουσίαση των υλικών που χρησιμοποιούνται πιο συχνά στην ηλεκτρονική μηχανική», «να αποτυπωθεί ο ερευνητικός σχεδιασμός εφαρμόζοντας σύγχρονες επιστημονικές μεθόδους», κλπ).

Τα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος θα πρέπει να συμπεριληφθούν στον Οδηγό Σπουδών και στο Παράρτημα Διπλώματος.

3.4 Δομή του προγράμματος και κατανομή των ακαδημαϊκών μονάδων

Η φυσιογνωμία του προγράμματος διαμορφώνεται από εκπαιδευτικές ενότητες οι οποίες μπορεί να περιέχουν μία ή περισσότερες υπο-ενότητες, άλλες μορφές διδακτικής ενότητας, πρακτική και κλινική άσκηση, ερευνητικές εργασίες, άσκηση στο εργαστήριο και άλλες σχετικές μαθησιακές δραστηριότητες. Μπορεί ακόμα να περιλαμβάνουν δραστηριότητες σε κοινωνικό και κοινοτικό επίπεδο (για παράδειγμα, φροντιστηριακού τύπου μαθήματα και καθοδήγηση) με την προϋπόθεση ότι είναι συμβατές με τα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος και αντιστοιχούν σε ορισμένες ακαδημαϊκές μονάδες.

Τα μαθησιακά αποτελέσματα, μαζί με τις σχετικές στρατηγικές και κριτήρια αξιολόγησης, θα πρέπει να ορίζονται για όλες τις εκπαιδευτικές ενότητες.

Τα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος και των εκπαιδευτικών ενοτήτων του καταγράφονται συχνά με τρόπο που αποδεικνύει την αμοιβαία τους ενισχυτική δράση. Πολλά ιδρύματα χρησιμοποιούν ένα πλέγμα για την απεικόνιση του συσχετισμού των μαθησιακών αποτελεσμάτων του συγκεκριμένου προγράμματος με εκείνα των επιμέρους εκπαιδευτικών ενοτήτων.

Επισημαίνεται ότι:

Μαθησιακά αποτελέσματα σε εκπαιδευτικές ενότητες

Οι αρχές για τη διαμόρφωση μαθησιακών αποτελεσμάτων σε εκπαιδευτικές ενότητες είναι οι ίδιες που εφαρμόζονται στα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος.

Δεν υπάρχουν απόλυτοι κανόνες περί ιδανικού αριθμού μαθησιακών αποτελεσμάτων σε μία εκπαιδευτική ενότητα. Εξαρτάται από το επίπεδο και το είδος της ενότητας, όπως επίσης και από τον εκτιμώμενο φόρτο εργασίας. Ωστόσο, η καλή πρακτική υποδεικνύει ότι ο αριθμός θα πρέπει να είναι μικρός και η γενική εμπειρία υποδεικνύει ότι ένας ικανοποιητικός αριθμός κυμαίνεται μεταξύ 6 και 8.

Το παράρτημα περιέχει προτεινόμενο κατάλογο βιβλιογραφίας με κατευθυντήριες οδηγίες στα μαθησιακά αποτελέσματα.

Μετά τον εντοπισμό των δομικών μερών του προγράμματος σπουδών, θα πρέπει να δοθεί το περίγραμμα του γενικού διαρθρωτικού σχήματος και να επιμεριστούν ακαδημαϊκές μονάδες σε κάθε ενότητα, βάσει των μαθησιακών αποτελεσμάτων και του σχετικού φόρτου εργασίας για κάθε μία από αυτές, λαμβάνοντας υπόψη ότι 60 ακαδημαϊκές μονάδες αντιστοιχούν σε σπουδές αντίστοιχες ενός ακαδημαϊκού έτους πλήρους φοίτησης.

Όταν οι εκπαιδευτικές ενότητες είναι κανονικού μεγέθους (π.χ. 5, 10, 15) ονομάζονται συνήθως «κεφάλαια». Σε ένα πρόγραμμα που αποτελείται από κεφάλαια (αρθρωτή δομή), είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν **μισές ακαδημαϊκές μονάδες** όταν κάτι τέτοιο δικαιολογείται (για παράδειγμα, στην περίπτωση που προβλέπονται 4 κεφάλαια ανά εξάμηνο), θα πρέπει όμως να αποφεύγονται άλλοι δεκαδικοί αριθμοί. Η διάρθρωση αυτή εξυπηρετεί στην περίπτωση που το ίδρυμα έχει καθορίσει το βασικό πλαίσιο γενικής χρήσης των ακαδημαϊκών μονάδων όσον αφορά στον ελάχιστο αριθμό των τελευταίων για μία ενότητα, δεδομένου ότι κάτι τέτοιο θα διευκολύνει τη συνεργασία σε προγράμματα μεταξύ διαφορετικών γνωστικών πεδίων και ιδρυμάτων.

Η καθιέρωση «παράθυρων κινητικότητας» στο πρόγραμμα θα διευκολύνει την κινητικότητα των φοιτητών. Τα παράθυρα κινητικότητας μπορεί να ορισθούν σε σχέση και με το περιεχόμενο σπουδών και με το χρονικό πλαίσιο πραγματοποίησής τους κατά το σχεδιασμό του προγράμματος ή μπορεί να επιτραπεί μία ευελιξία στο χρονικό προσδιορισμό και στο περιεχόμενο για τον φοιτητή ατομικά. Τα παράθυρα κινητικότητας δε δημιουργήθηκαν ως άλλος τρόπος αναπαραγωγής της μελέτης που θα έκαναν οι φοιτητές στο σπίτι, αλλά με σκοπό να δώσουν στους τελευταίους την ευκαιρία να επωφεληθούν από διαφορετικές εκπαιδευτικές εμπειρίες σε διαφορετικά πλαίσια.

Οι απαιτήσεις για την πρόοδο των σπουδών πρέπει να είναι ξεκάθαρες, αν επιθυμούν οι φοιτητές να προχωρήσουν με επιτυχία στο πρόγραμμα σπουδών τους και να λάβουν τον σχετικό τίτλο. Οι απαιτήσεις αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων προαπαιτούμενα, συν-απαιτούμενα και συστάσεις. Οι κανόνες για την πρόοδο των σπουδών μπορεί να πάρουν τη μορφή ακαδημαϊκών μονάδων που θα συγκεντρώνονται είτε σε συγκεκριμένους αριθμούς είτε θα έχουν ένα εύρος διακύμανσης όπως προβλέπεται στα επιμέρους στάδια του προγράμματος σπουδών (π.χ. ένας ελάχιστος αριθμός ακαδημαϊκών μονάδων που απαιτείται για να περάσει ο φοιτητής στο επόμενο ακαδημαϊκό έτος/εξάμηνο). Μπορούν επίσης να διαμορφωθούν βάσει λεπτομερών κανόνων αναφορικά με το ποιες εκπαιδευτικές ενότητες οφείλουν και/ή μπορούν να επιλέξουν να παρακολουθήσουν οι φοιτητές, σε ποιο στάδιο και σε ποιο επίπεδο (π.χ. υποχρεωτικά μαθήματα, μαθήματα επιλογής και προαπαιτούμενα).

Οι ανεξάρτητοι σπουδαστές που ξεκινούν να παρακολουθούν ένα πρόγραμμα τυπικής εκπαίδευσης θα πρέπει να κάνουν την κατάλληλη συμβουλευτική / να λάβουν οδηγίες προκειμένου να βοηθηθούν στη συμμόρφωσή τους με τις απαιτήσεις προόδου των σπουδών τους. Η συμβουλευτική αυτή θα πρέπει ακόμα να περιλαμβάνει αναγνώριση της πρότερης μάθησης και εμπειρίας, όπου

αυτό είναι εφικτό. Η ευελιξία στη διάρθρωση του προγράμματος επιτρέπει στους φοιτητές να κάνουν επιλογές καθώς εκεί ενσωματώνονται δυνατότητες πρόσβασης σε νέους τρόπους μάθησης και διδασκαλίας.

3.5 Μάθηση, διδασκαλία και αξιολόγηση

Τα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης θα πρέπει να ορίσουν τους στόχους μάθησης και διδασκαλίας σε σχέση με τα προγράμματα σπουδών τους και το πώς αυτά θα πρέπει να πραγματοποιηθούν και να αξιολογηθούν.

Γενικές αρχές μάθησης, διδασκαλίας και αξιολόγησης

Ορισμένες γενικές αρχές της μάθησης, της διδασκαλίας και της αξιολόγησης θα πρέπει να συνυπολογίζονται κατά τη διεξαγωγή ενός προγράμματος σπουδών, ανεξάρτητα από τον τρόπο μάθησης και διδασκαλίας που εφαρμόζεται.

Ανοικτός διάλογος και συμμετοχή

Η φοιτητο-κεντρική προσέγγιση απαιτεί ανοικτό διάλογο και εποικοδομητική κριτική από φοιτητές, καθηγητές και συναφείς διοικητικούς υπευθύνους, ενώ διαμέσου των εργαλείων αυτών μπορούν να εκφραστούν και να συζητηθούν οι ανάγκες και οι προσδοκίες τους. Όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη θα πρέπει να εμπλακούν σε εποικοδομητική συζήτηση πάνω στο σχεδιασμό και τη διεξαγωγή του προγράμματος. Εκπρόσωποι των φοιτητών θα πρέπει να συμμετέχουν σε αυτές τις συζητήσεις με πλήρη δικαιώματα ψήφου.

Διαφάνεια και αξιοπιστία

Ο Οδηγός Σπουδών θα πρέπει να παρέχει αξιόπιστα, πρόσφατα ενημερωμένα και πιστοποιημένα ως προς την ποιότητά τους στοιχεία για προγράμματα σπουδών και για μεμονωμένες εκπαιδευτικές ενότητες. Θα πρέπει να δίνει μία ακριβή περιγραφή του περιεχομένου μαζί με όλες τις λεπτομέρειες: δομή, επιμέρους ενότητες, μαθησιακά αποτελέσματα, φόρτος εργασίας, μαθησιακές / διδακτικές προσεγγίσεις, μέθοδοι αξιολόγησης, κριτήρια αξιολόγησης και κανόνες προόδου.

Συνάφεια

Το ακαδημαϊκό προσωπικό που είναι υπεύθυνο για τη διδασκαλία του προγράμματος και των ενοτήτων του θα πρέπει να διασφαλίσει τη συνάφεια μεταξύ των μαθησιακών αποτελεσμάτων που δηλώνονται στο πρόγραμμα, των μαθησιακών και διδακτικών δραστηριοτήτων και των διαδικασιών

αξιολόγησης. Αυτή η εποικοδομητική ευθυγράμμιση (Biggs, 2003) μεταξύ μαθησιακών αποτελεσμάτων, μαθησιακών δραστηριοτήτων και αξιολόγησης αποτελεί βασική απαίτηση στα εκπαιδευτικά προγράμματα.

Ευελιξία

Η ευελιξία στη δομή του προγράμματος είναι ουσιώδης προκειμένου να μπορούν οι φοιτητές να κάνουν τις επιλογές τους και να καλύπτονται διαφορετικές ανάγκες, για παράδειγμα να δίνεται η ευκαιρία ανάπτυξης προσωπικών μαθησιακών διαύλων και δραστηριοτήτων επιλογής. Η ύπαρξη ευελιξίας στην οργάνωση των μαθησιακών, διδακτικών και αξιολογικών δραστηριοτήτων συμπεριλαμβανομένης της ευελιξίας στο ωριαίο πρόγραμμα μαθημάτων και της ύπαρξης περισσότερων ευκαιριών για ανεξάρτητη μάθηση, είναι ουσιώδεις προκειμένου να συνυπολογισθούν διαφορετικοί τρόποι μάθησης. Αυτό διευρύνει τις επιλογές στα μαθησιακά και διδακτικά υλικά και δραστηριότητες και δημιουργεί ευκαιρίες για φοιτητές με διαφορετικά χαρακτηριστικά ή ανάγκες (π.χ. φροντιστές ή άτομα με ειδικές ανάγκες). Η πρόβλεψη για ενσωμάτωση των **ψηφιακών τεχνολογιών** στην ανώτατη εκπαίδευση έχει σοβαρό αντίκτυπο στη μαθησιακή και διδακτική προσέγγιση. Η κατανομή των ακαδημαϊκών μονάδων στα μαθησιακά αποτελέσματα τα οποία επιτυγχάνονται μέσω νέων τρόπων διδασκαλίας που προσφέρει η τεχνολογία βασίζονται στις ίδιες αρχές που ισχύουν για την κατανομή των ακαδημαϊκών μονάδων στα μαθησιακά αποτελέσματα που προκύπτουν από παραδοσιακές εκπαιδευτικές ενότητες.

Τυπική αξιολόγηση των επιτευγμάτων

Οι ακαδημαϊκές μονάδες αποδίδονται όταν η τυπική αξιολόγηση δείξει ότι τα καθορισμένα μαθησιακά αποτελέσματα επιτεύχθηκαν στο ανάλογο επίπεδο. Εάν ο φοιτητής δεν έχει επιτύχει τα αποτελέσματα αυτά δεν παίρνει ακαδημαϊκές μονάδες. Οι μονάδες που συγκεντρώνει ο φοιτητής μόλις αποδείξει την επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων είναι εκείνες που αντιστοιχούν στην επιμέρους εκπαιδευτική ενότητα.

Οι μέθοδοι αξιολόγησης περιλαμβάνουν το σύνολο των γραπτών, προφορικών και πρακτικών δοκιμασιών/εξετάσεων, εργασιών και άλλων τμημάτων δουλειάς του φοιτητή που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση της προόδου του και επιβεβαιώνουν την επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων σε ένα μάθημα ή ενότητα, ενώ κριτήρια αξιολόγησης είναι η περιγραφή του τι χρειάζεται να κάνει ο φοιτητής για να αποδείξει ότι έχει επιτύχει το συγκεκριμένο μαθησιακό αποτέλεσμα.

Προκειμένου μία αξιολόγηση να είναι τυπική, οι μέθοδοι και τα κριτήρια που επιλέγονται για μια εκπαιδευτική ενότητα πρέπει να είναι σε απόλυτη συνάφεια με τα μαθησιακά αποτελέσματα που έχουν ορισθεί γι' αυτήν καθώς και με τις μαθησιακές δραστηριότητες που έχουν πραγματοποιηθεί.

Η εκπαίδευση σε επίπεδο διδακτορικών σπουδών βρίσκεται σε διαδικασία αλλαγής – με μία αύξηση επιλογών στην πορεία προς το διδακτορικό και την αναγνώριση της αρχής ότι η υψηλού επιπέδου κατάρτιση συμβάλλει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων τρίτου κύκλου τόσο γενικών (μεταφερόμενων) όσο και εξειδικευμένων στο αντικείμενο σπουδών. Σε μερικές χώρες και ιδρύματα, το σύστημα ECTS χρησιμοποιείται και στον τρίτο κύκλο σπουδών. Οι μονάδες ECTS είτε αποδίδονται στο σύνολο του προγράμματος ή σε ορισμένες/όλες τις εκπαιδευτικές ενότητες (π.χ. διδασκόμενα μαθήματα).

Στην περίπτωση που χρησιμοποιείται το σύστημα ECTS, θα πρέπει να εφαρμοστούν οι κατευθυντήριες οδηγίες που περιλαμβάνονται στον παρόντα Οδηγό, λαμβάνοντας υπόψη τον εξειδικευμένο χαρακτήρα των διδακτορικών διπλωμάτων. Τη σχετική πληροφόρηση θα πρέπει να εμπεριέχει ο Οδηγός Σπουδών.

Η περιγραφή των μαθησιακών αποτελεσμάτων συγκεκριμένων σημείων καμπής στον τρίτο κύκλο σπουδών θα μπορούσε σε μερικές περιπτώσεις να προσφέρει στους υποψηφίους που διακόπτουν τις σπουδές τους μία πιστοποίηση των γνώσεων και δεξιοτήτων που απέκτησαν. Επίσης, απευθυνόμενη σε μελλοντικούς εργοδότες, μπορεί να αποδειχθεί πολύτιμη ως αποδεικτικό επίτευξης συγκεκριμένων υψηλού επιπέδου γενικών και εξειδικευμένων δεξιοτήτων.

3.6 Παρακολούθηση της κατανομής ακαδημαϊκών μονάδων

Το πρόγραμμα παρακολουθείται προκειμένου να διερευνηθεί εάν ο επιμερισμός των ακαδημαϊκών μονάδων, τα καθορισμένα μαθησιακά αποτελέσματα και ο εκτιμώμενος φόρτος εργασίας είναι εφικτά, ρεαλιστικά και επαρκή. Η παρακολούθηση αυτή μπορεί να γίνει με διαφορετικούς τρόπους μέσω ερωτηματολογίων, ομάδων εστίασης ή συνεντεύξεων ή παρακολουθώντας τα αποτελέσματα που επιτυγχάνονται. Οποιαδήποτε μέθοδος και αν χρησιμοποιείται, τα απαντητικά σχόλια των φοιτητών, του προσωπικού και – κατά περίπτωση - των ενδιαφερόμενων μερών θα πρέπει να λειτουργούν ως βασικό στοιχείο ελέγχου και παρακολούθησης της κατανομής των ακαδημαϊκών μονάδων. Θα πρέπει επίσης να χρησιμοποιούνται δεδομένα που αφορούν στους χρόνους ολοκλήρωσης και στα αποτελέσματα αξιολόγησης των προγραμμάτων και των επιμέρους εννοτήτων τους.

Είναι σημαντικό να ενημερώνονται οι φοιτητές και το προσωπικό για τον σκοπό της παρακολούθησης αυτής και τον τρόπο που θα διεξαχθεί, προκειμένου να δοθούν ακριβείς απαντήσεις και να υπάρξει υψηλό ποσοστό ανταπόκρισης. Εάν από τις πληροφορίες που θα συγκεντρωθούν προκύψει ασυμφωνία μεταξύ του προβλεπόμενου φόρτου εργασίας και του χρόνου που χρειάζεται η πλειονότητα των φοιτητών για να επιτύχει τα καθορισμένα μαθησιακά αποτελέσματα, θα χρειαστεί να γίνει αναθεώρηση του φόρτου εργασίας, των ακαδημαϊκών μονάδων, των μαθησιακών αποτελεσμάτων ή των μαθησιακών και διδακτικών δραστηριοτήτων και μεθόδων. Κάτι τέτοιο θα μπορούσε να οδηγήσει στον επανασχεδιασμό του προγράμματος σπουδών και των εκπαιδευτικών του εννοτήτων. Η αναθεώρηση αυτή θα πρέπει να γίνει το συντομότερο δυνατό χωρίς να δημιουργούνται προβλήματα σε εκείνους που τη συγκεκριμένη περίοδο παρακολουθούν το πρόγραμμα και θα πρέπει να γνωστοποιηθεί σε όσους έχουν συμμετάσχει στην διαδικασία παρακολούθησης με σκοπό την υιοθέτηση μίας συνεχούς συνεργατικής κουλτούρας ανάδρασης στο ίδρυμα.

4

Σύστημα ECTS για την
κινητικότητα και την
αναγνώριση ακαδημαϊκών
μονάδων

Σύστημα ECTS για την κινητικότητα και την αναγνώριση ακαδημαϊκών μονάδων

Η ενότητα αυτή ασχολείται με τη μεταφορά και αναγνώριση ακαδημαϊκών μονάδων εν γένει, και αφορά τόσο στην κινητικότητα τίτλων σπουδών όσο και στην κινητικότητα ακαδημαϊκών μονάδων.

Στην επιτυχημένη μαθησιακή κινητικότητα προβλέπεται η ακαδημαϊκή αναγνώριση και μεταφορά των ακαδημαϊκών μονάδων. Η αναγνώριση των μονάδων είναι η διαδικασία μέσω της οποίας ένα ίδρυμα πιστοποιεί ότι τα μαθησιακά αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν και αξιολογήθηκαν σε ένα άλλο ίδρυμα πληρούν τις προϋποθέσεις που τίθενται σε ένα από τα ενεργά προγράμματά τους.

Δεδομένης της ποικιλομορφίας των προγραμμάτων και των ΑΕΙ, θεωρείται απίθανο να είναι πανομοιότυπες οι ακαδημαϊκές μονάδες και τα μαθησιακά αποτελέσματα μίας εκπαιδευτικής ενότητας σε δύο διαφορετικά προγράμματα σπουδών. Αυτό ισχύει ιδιαίτερος στην περίπτωση αναγνώρισης της μάθησης προερχόμενης από άλλα μαθησιακά πλαίσια (πχ την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση). Μία προσέγγιση ανοικτή και ευέλικτη όσον αφορά στην αναγνώριση ακαδημαϊκών μονάδων που συγκεντρώθηκαν σε άλλο πλαίσιο, συμπεριλαμβανομένης της μαθησιακής κινητικότητας, είναι συνεπώς η ενδεδειγμένη, με βάση τη συμβατότητα των μαθησιακών αποτελεσμάτων περισσότερο παρά με την ισοδυναμία των περιεχομένων των προγραμμάτων σπουδών. Στην πράξη, αναγνώριση σημαίνει ότι ο αριθμός των ακαδημαϊκών μονάδων που αντιστοιχεί σε συμβατά μαθησιακά αποτελέσματα και συγκεντρώνεται σε διαφορετικό πλαίσιο θα αντικαταστήσει τον αριθμό μονάδων που αποδίδονται για συμβατά μαθησιακά αποτελέσματα στο ίδρυμα απονομής του τίτλου σπουδών.

Οι πολιτικές των ιδρυμάτων για την αναγνώριση θα πρέπει να δημοσιοποιούνται και να είναι εύκολα προσβάσιμες.

4.1 Κινητικότητα τίτλων σπουδών

Στα ακαδημαϊκά προγράμματα ποικίλλει ο αριθμός μονάδων ECTS που συγκεντρώνεται για καθένα από αυτά (βλ. Ενότητα 3.1, πλαίσιο «Επισημαίνεται ότι»). Για τους σκοπούς της αναγνώρισης προσόντων για περαιτέρω σπουδές, δεν συνυπολογίζεται η διαφορά στον αριθμό μονάδων ECTS που συγκεντρώνονται με την απόκτηση του τίτλου σπουδών. Ο βασικός παράγοντας που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη είναι τα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος. Αυτό, για παράδειγμα, σημαίνει ότι ένα συναφές πρώτο Πτυχίο (Μπάτσελορ) θα πρέπει να αναγνωρίζεται κατά τη διεκδίκηση εισαγωγής σε ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα (Μάστερ), ανεξαρτήτως του εάν βασίζεται σε 180 ή 240 ακαδημαϊκές μονάδες ECTS.

Σύμβαση της Λισαβόνας

Η Σύμβαση της Λισαβόνας, η οποία τέθηκε σε ισχύ το 1999, παρέχει το νομικό πλαίσιο για την δια-συνοριακή ακαδημαϊκή αναγνώριση.

Η Σύμβαση ορίζει:

«36. Τίτλοι κατά προσέγγιση ίδιου επιπέδου μπορεί να παρουσιάζουν διαφορές σε επίπεδο περιεχομένου, φυσιολογίας, φόρτου εργασίας, ποιότητας και μαθησιακών αποτελεσμάτων. Κατά την αξιολόγηση των τίτλων της αλλοδαπής, αυτές οι διαφορές θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με ευελιξία και μόνο οι ουσιώδεις διαφορές ενόψει του σκοπού για τον οποίο ζητείται η αναγνώριση (π.χ. ακαδημαϊκή ή de facto επαγγελματική αναγνώριση) θα έπρεπε να οδηγούν σε μερική αναγνώριση ή μη αναγνώριση των τίτλων της αλλοδαπής.

37. Θα πρέπει να παρέχεται αναγνώριση τίτλων της αλλοδαπής εκτός εάν επιδειχθεί η ύπαρξη ουσιώδους διαφοράς μεταξύ του τίτλου για τον οποίο ζητείται αναγνώριση και του συναφούς τίτλου της Χώρας στην οποία επιδιώκεται η αναγνώριση.»

Το Εγχειρίδιο Αναγνώρισης του Ευρωπαϊκού Χώρου (Εγχειρίδιο EAR, 2012) δίνει την ακόλουθη εξήγηση για την ερμηνεία της ουσιώδους διαφοράς:

«Εστιάζοντας στα πέντε βασικά στοιχεία τα οποία από κοινού απαρτίζουν ένα τίτλο σπουδών (επίπεδο, φόρτος εργασίας, ποιότητα, φυσιολογία και μαθησιακά αποτελέσματα) και λαμβάνοντας υπόψη τις ουσιώδεις διαφορές, οι αρμόδιες για την αναγνώριση αρχές άλλαξαν την παλαιά προσέγγισή τους, σύμφωνα με την οποία υπήρχε η απαίτηση να είναι οι αλλοδαποί τίτλοι σχεδόν πανομοιότυποι με αυτούς που παρέχει η συγκεκριμένη χώρα, εστιάζοντας στην «αναγνώριση», αποδεχόμενες τις μη ουσιώδεις διαφορές.

Οι ουσιώδεις διαφορές είναι διαφορές μεταξύ του αλλοδαπού και του εθνικού ακαδημαϊκού τίτλου οι οποίες είναι τόσο σημαντικές που κατά πάσα πιθανότητα θα οδηγούσαν σε αποτυχία τις προσπάθειες του υποψήφιου στον επιδιωκόμενο τομέα δραστηριότητας όπως περαιτέρω σπουδές, ερευνητικές δραστηριότητες ή εύρεση εργασίας.

Το βάρος της απόδειξης της ουσιώδους διαφοράς εμπίπτει στην αρμοδιότητα της Αρχής αναγνώρισης που βρίσκεται στη χώρα υποδοχής και οι συνοδευτικές κατευθυντήριες οδηγίες έχουν ως εξής:

- Δεν θα πρέπει όλες οι διαφορές να θεωρούνται «ουσιώδεις».
- Η ύπαρξη μίας ουσιώδους διαφοράς δε συνεπάγεται υποχρέωση άρνησης αναγνώρισης του ξένου τίτλου σπουδών.
- Η διαφορά θα πρέπει να είναι ουσιώδης σε σχέση με τη φύση του τίτλου και το σκοπό για τον οποίο επιδιώκεται η αναγνώριση.»

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το ζήτημα των «ουσιωδών διαφορών» βλ. σχετ. E. Stephen Hunt and Sjur Bergan (2010).

Αναγνώριση επαγγελματικών προσόντων

Η υπ'αρ. 2013/55/EU Οδηγία της ΕΕ τροποποιεί την Οδηγία 2005/36/EC όσον αφορά στην **αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων**.

Επιτρέπει τη χρησιμοποίηση του συστήματος ECTS ως πρόσθετου μέσου απόδειξης σπουδών πλήρους φοίτησης στην περίπτωση των επτά «τομέων» ρυθμισμένων επαγγελμάτων. Η υποχρέωση δήλωσης της διάρκειας σπουδών με τη μορφή των ακαδημαϊκών ετών πλήρους φοίτησης και του συνολικού αριθμού ωρών θα παραμείνει ως έχει για τους ιατρούς, τις νοσηλεύτριες, τους οδοντιάτρους και τις μαιείς. Για τους χειρουργούς κτηνιάτρους, τους φαρμακοποιούς και τους αρχιτέκτονες η υποχρέωση αφορά μόνο στα ακαδημαϊκά έτη πλήρους φοίτησης.

Ομοίως, το σύστημα ECTS μπορεί να χρησιμοποιηθεί στα επίπεδα (δ) και (ε) του πλαισίου προσόντων που χρησιμοποιείται στο **Γενικό Σύστημα**, το οποίο καλύπτει όλα τα υπόλοιπα ρυθμισμένα επαγγέλματα βάσει προσόντων στην ΕΕ και στον ΕΟΧ.

Η νέα Οδηγία έχει διευρύνει το πλαίσιο εφαρμογής της για να συμπεριλάβει τα διάφορα είδη **πρακτικής άσκησης** τα οποία είναι απαραίτητα σε όσους επιθυμούν πρόσβαση σε ρυθμισμένο επάγγελμα. Η πρακτική άσκηση μπορεί να γίνει σε οποιαδήποτε χώρα μέλος της ΕΕ/ΕΟΧ, ενδεχομένως και σε διαφορετική από τη χώρα διεξαγωγής του προγράμματος, και να αναγνωριστεί πλήρως. Στον Κανονισμό υπ' αρ. 27 αναφέρεται ότι η «αναγνώριση επαγγελματικής πρακτικής που ολοκληρώνεται σε διαφορετικό Κράτος Μέλος θα πρέπει να βασίζεται σε σαφή γραπτή περιγραφή των μαθησιακών στόχων και των ειλημμένων υποχρεώσεων του ασκούμενου, που καθορίζονται από τον επόπτη του στο Κράτος Μέλος διεξαγωγής της άσκησης». Το Άρθρο 55^α προβλέπει ότι οι Αρμόδιες Αρχές οφείλουν να «δημοσιεύσουν κατευθυντήριες οδηγίες για την οργάνωση και αναγνώριση της επαγγελματικής άσκησης που διεξάγεται σε άλλο Κράτος Μέλος ή σε τρίτη χώρα, ιδιαιτέρως σε σχέση με το ρόλο του επόπτη της πρακτικής άσκησης».

Τέλος, η νέα Οδηγία εισάγει **κοινά πλαίσια κατάρτισης** βάσει «κοινών συνόλων γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων» τα οποία προβλέπονται στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης που ισχύουν τουλάχιστον στο ένα τρίτο των Κρατών Μελών. Η πρόταση για τα προγράμματα αυτά μπορεί να γίνει από φορείς εκπροσώπησης των επαγγελματικών κλάδων, οι οποίοι δραστηριοποιούνται σε εθνικό επίπεδο ή σε επίπεδο ΕΕ, ή από Αρμόδιες Αρχές. Σε αυτά θα γίνονται σαφείς αναφορές στο Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων ενώ θα είναι απολύτως αποδεκτή η χρήση του συστήματος ECTS.

4.2 Κινητικότητα ακαδημαϊκών μονάδων

Το σύστημα ECTS σχεδιάστηκε για να διευκολύνει τη μαθησιακή κινητικότητα μεταξύ των ιδρυμάτων για σύντομες περιόδους σπουδών («κινητικότητα ακαδημαϊκών μονάδων»). Στον Οδηγό αυτό καθίσταται σαφές ότι το σύστημα ECTS αναπτύχθηκε και υιοθετήθηκε για το σκοπό της συσσώρευσης ακαδημαϊκών μονάδων, συνεχίζει όμως να παίζει βασικό ρόλο και στη φοιτητική κινητικότητα – διευκολύνοντας τη μεταφορά και αναγνώριση των επιτευγμάτων του μετακινούμενου φοιτητή.

Στο ECTS, τα ακόλουθα συνοδευτικά έγγραφα συμβάλλουν στην αναγνώριση των ακαδημαϊκών μονάδων για τους σκοπούς της κινητικότητας:

- Οδηγός Σπουδών
- Συμφωνία Μάθησης
- Πιστοποιητικό Αναλυτικής Βαθμολογίας
- Πιστοποιητικό Πρακτικής Κατάρτισης

Τα έγγραφα αυτά παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τα μαθησιακά αποτελέσματα που έχουν επιτευχθεί και βάσει των οποίων μπορεί το ίδρυμα που απονέμει τον τίτλο σπουδών να λάβει τις αποφάσεις του για την αναγνώριση και μεταφορά ακαδημαϊκών μονάδων. Για περισσότερες λεπτομέρειες, ανατρέξτε στο κεφάλαιο 7 του Εγχειριδίου Ευρωπαϊκής Αναγνώρισης για Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης (2014). Η ενότητα περιλαμβάνει ένα χρήσιμο διάγραμμα ροής σχετικά με την αναγνώριση των περιόδων σπουδών στο εξωτερικό.

Επισημαίνεται ότι:

Χρυσός κανόνας αναγνώρισης της κινητικότητας ακαδημαϊκών μονάδων στο πλαίσιο των δια-ιδρυματικών συμφωνιών

Όλες οι ακαδημαϊκές μονάδες που συγκεντρώνονται κατά τη διάρκεια σπουδών στο εξωτερικό ή κατά τη διάρκεια εικονικής κινητικότητας – όπως προβλέπει η Συμφωνία Μάθησης και επιβεβαιώνεται από το Πιστοποιητικό Αναλυτικής Βαθμολογίας – θα πρέπει να μεταφέρονται χωρίς καθυστέρηση και να συνυπολογίζονται στο πτυχίο χωρίς άλλη πρόσθετη εργασία ή αξιολόγηση του φοιτητή.

4.2.1 Πριν από την περίοδο κινητικότητας ακαδημαϊκών μονάδων

Τα τρία εμπλεκόμενα μέρη – ο φοιτητής, το ίδρυμα προέλευσης και το ίδρυμα υποδοχής ή οργανισμός/επιχείρηση – θα πρέπει να συμφωνήσουν σχετικά με το τμήμα αυτό των σπουδών στο εξωτερικό, προκειμένου να διευκολυνθεί η οργάνωση και αναγνώριση της κινητικότητας των ακαδημαϊκών μονάδων. Η δέσμευση αυτή θα πρέπει να αποτυπωθεί σε μία Συμφωνία Μάθησης η οποία θα υπογράφεται από τα τρία μέρη πριν από την έναρξη της περιόδου κινητικότητας. Η Συμφωνία Μάθησης έχει σκοπό να παρέχει στο φοιτητή την εξασφάλιση ότι οι ακαδημαϊκές μονάδες που θα συγκεντρώσει κατά τη διάρκεια της περιόδου κινητικότητας θα αναγνωριστούν. Το πρόγραμμα Erasmus+ παρέχει υποδείγματα της Συμφωνίας Μάθησης για σπουδές και πρακτική άσκηση σε ιδρύματα που συμμετέχουν στο πρόγραμμα. Επίσης παρέχει καθοδήγηση σε ιδρύματα αναφορικά με τη χρήση των προτύπων και ορίζει τις ρητές προθεσμίες με τις οποίες οφείλουν να συμμορφωθούν τα ιδρύματα.

Οι εκπαιδευτικές ενότητες που θα πρέπει να ολοκληρωθούν κατά τη διάρκεια της περιόδου κινητικότητας κανονικά δεν θα πρέπει να επιλεγούν με βάση την αντιστοιχία τους με συγκεκριμένες εκπαιδευτικές ενότητες που προσφέρει το ίδρυμα προέλευσης. Τα μαθησιακά αποτελέσματα ολόκληρου του προγράμματος σπουδών στο εξωτερικό θα πρέπει να είναι συμβατά ή συμπληρωματικά προς τα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος σπουδών του ιδρύματος προέλευσης καθώς βάσει αυτών θα γίνει αναγνώριση μετά την ολοκλήρωση της περιόδου φοίτησης στο εξωτερικό. Η διαδικασία αυτή διευκολύνει τη μετατροπή των ακαδημαϊκών μονάδων που συγκεντρώθηκαν στο ίδρυμα υποδοχής σε αντίστοιχο αριθμό μονάδων του προγράμματος σπουδών του ιδρύματος προέλευσης. Είναι επίσης δυνατόν να καταγραφεί η περίοδος κινητικότητας ως ενιαίο σύνολο, αντί να γίνεται καταχώρηση ανά εκπαιδευτική ενότητα.

Στη Συμφωνία Μάθησης θα πρέπει να καθορίζεται ο κατάλληλος αριθμός εκπαιδευτικών εννοιήτων προς παρακολούθηση στο ίδρυμα υποδοχής και το πώς αυτές θα ενσωματωθούν στο πρόγραμμα του ιδρύματος προέλευσης. Ο αριθμός ακαδημαϊκών μονάδων που θα συμπληρώνονται στο ίδρυμα υποδοχής θα πρέπει να είναι ανάλογος προς το χρόνο σπουδών στο εξωτερικό. Ο φοιτητής αναμένεται να παρακολουθήσει εκπαιδευτικές ενότητες που αντιστοιχούν σε 60 μονάδες ECTS ανά ακαδημαϊκό έτος πλήρους φοίτησης.

Το ίδρυμα υποδοχής δεσμεύεται να εγγράψει τον εισερχόμενο φοιτητή στις προγραμματισμένες εκπαιδευτικές ενότητες, παρέχοντας διαβεβαιώσεις ότι αυτές οι ενότητες θα είναι διαθέσιμες για την προβλεπόμενη περίοδο κινητικότητας.

Μετά την υπογραφή της και από τα τρία συμβαλλόμενα μέρη, η Συμφωνία Μάθησης μπορεί στη συνέχεια να τροποποιηθεί, εάν είναι απαραίτητο, εάν συμφωνήσουν σε αυτό και τα τρία εμπλεκόμενα μέρη.

Νέοι τρόποι μάθησης με χρήση της τεχνολογίας πληροφορίας και επικοινωνιών (ΤΠΕ) επιτρέπουν στους φοιτητές να έχουν πρόσβαση και να παρακολουθούν μαθήματα έξω από το ίδρυμα όπου φοιτούν («**εικονική κινητικότητα**»). Θα πρέπει να παρέχονται στους φοιτητές αυτούς σαφείς ακαδημαϊκές οδηγίες και θα πρέπει να υπογράφεται μία Συμφωνία Μάθησης μεταξύ του «ιδρύματος προέλευσης» και του φοιτητή.

Στα **κοινά προγράμματα** υιοθετούνται από τα συνεργαζόμενα ιδρύματα τα συμφωνηθέντα σχήματα κινητικότητας, τα οποία περιλαμβάνουν τους κανόνες για την αναγνώριση των ακαδημαϊκών μονάδων. Δεν είναι υποχρεωτική η χρήση των Συμφωνιών Μάθησης στα κοινά προγράμματα: οι ακαδημαϊκές μονάδες που συγκεντρώνονται σε ένα συνεργαζόμενο ίδρυμα αναγνωρίζονται αυτομάτως, εφόσον ακολουθούνται οι συμφωνηθέντες κανόνες και πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις. Ωστόσο, ο σχεδιασμένος μαθησιακός διάυλος πρέπει να είναι σαφής στον φοιτητή και η Συμφωνία Μάθησης αποτελεί παράδειγμα καλής πρακτικής στον τομέα αυτό.

4.2.2 Μετά από την περίοδο κινητικότητας των ακαδημαϊκών μονάδων

Το ίδρυμα υποδοχής αποστέλλει στο ίδρυμα προέλευσης και στον φοιτητή Πιστοποιητικό Αναλυτικής Βαθμολογίας εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος (που έχει ορισθεί μεταξύ των δύο ιδρυμάτων) μετά από την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων του φοιτητή στο ίδρυμα υποδοχής.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του συνόλου των εκπαιδευτικών ενοτήτων που περιλαμβάνονται στη Συμφωνία Μάθησης και επιβεβαιώνονται από το Πιστοποιητικό Αναλυτικής Βαθμολογίας που αποστέλλει το ίδρυμα υποδοχής, το ίδρυμα προέλευσης θα πρέπει να αναγνωρίσει πλήρως το συμφωνημένο αριθμό ακαδημαϊκών μονάδων ECTS, να τις μεταφέρει στο πρόγραμμα φοίτησης έτσι ώστε να πληρωθούν οι απαιτήσεις για τη λήψη πτυχίου. Το ίδρυμα προέλευσης θα πρέπει να δηλώσει ρητώς με ποιο τρόπο ενσωματώθηκαν στο ανωτέρω πρόγραμμα οι εκπαιδευτικές ενότητες που παρακολούθησε ο φοιτητής στο εξωτερικό. Όπου είναι εφικτό, γίνεται μετατροπή της βαθμολογίας. (βλ. Ενότητα 4.3). Όλες αυτές οι πληροφορίες θα πρέπει να καταχωριστούν σε ένα Πιστοποιητικό Αναλυτικής Βαθμολογίας (ή αντίστοιχο έγγραφο / βάση δεδομένων) το οποίο θα είναι διαθέσιμο στο φοιτητή.

Θα πρέπει να ορίζονται συγκεκριμένες ιδρυματικές διαδικασίες για την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών ενοτήτων, σε περίπτωση που οι φοιτητές δεν τις έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς στο

ίδρυμα υποδοχής. Οι φοιτητές θα πρέπει να ενημερώνονται προκαταβολικά για τις διαδικασίες αυτές.

Το Παράρτημα Διπλώματος σκοπό έχει να παρέχει στους αποφοίτους ένα έγγραφο με σαφή καταγραφή των επιτευγμάτων τους. Συνεπώς, οι εκπαιδευτικές ενότητες που έχουν ολοκληρωθεί με επιτυχία στο εξωτερικό θα ενσωματωθούν στο Πιστοποιητικό Αναλυτικής Βαθμολογίας που θα είναι συνημμένο στο Παράρτημα Διπλώματος μαζί με τους πρωτότυπους τίτλους (και τη μετάφρασή τους στη γλώσσα (-ες) στην οποία έχει εκδοθεί το Παράρτημα Διπλώματος), τις σχετικές ενδείξεις του ιδρύματος όπου αυτές ολοκληρώθηκαν και τις ακαδημαϊκές μονάδες καθώς και τη βαθμολογία που καταχωρήθηκε. Στην περίπτωση που γίνεται πρακτική άσκηση στο εξωτερικό, η μεταφορά των ακαδημαϊκών μονάδων καταχωρείται επισήμως στο Πιστοποιητικό Πρακτικής Άσκησης και στο Παράρτημα Διπλώματος ή το Έγγραφο Κινητικότητας Eurorpass. Στην περίπτωση πρακτικής άσκησης νέων αποφοίτων, συστήνεται ιδιαίτερα η χρήση του Εγγράφου Κινητικότητας Eurorpass, διότι δεν μπορούν να συνδεθούν με την πρακτική άσκηση τα υπόλοιπα έγγραφα που προαναφέρονται δεδομένου ότι αυτή εκτελείται μετά την αποφοίτηση.

4.2.3 Κανόνες και ρυθμιστικό πλαίσιο των Ιδρυμάτων

Η εμπειρία έδειξε ότι οι ακόλουθες καλές πρακτικές διευκολύνουν τη διαχείριση της διαδικασίας κινητικότητας και αναγνώρισης των ακαδημαϊκών μονάδων.

Δέσμευση του Ιδρύματος

Θα πρέπει να διαμορφωθούν ειδικοί κανόνες στο ίδρυμα οι οποίοι θα διέπουν την αναγνώριση άλλων μαθησιακών εμπειριών, θα προβλέπουν τη συσσώρευση ακαδημαϊκών μονάδων και τη μεταφορά μέσω διαφόρων ειδών κινητικότητας (συμπεριλαμβανομένης της «ελεύθερης κινητικότητας»), την εμπειρία σε εργασιακό περιβάλλον, την εικονική μάθηση, την πρότερη και την άτυπη μάθηση.

Το ίδρυμα θα πρέπει να ορίσει ξεκάθαρα τις αρμοδιότητες για την υιοθέτηση και παρακολούθηση της κινητικότητας των ακαδημαϊκών μονάδων και να διασφαλίσει ότι οι διαδικασίες εφαρμογής και τα κριτήρια επιλογής για την κινητικότητα είναι διαφανή και δίκαια καθώς και ότι έχει προβλεφθεί διαδικασία ενστάσεων. Θα πρέπει να οριστεί ένα μέλος του προσωπικού σε κάθε τμήμα ή θεματικό τομέα. Το άτομο αυτό θα είναι επίσημα εξουσιοδοτημένο να συζητά με το φοιτητή για το πρόγραμμα σπουδών στο εξωτερικό, να εγκρίνει και να υπογράφει πριν από την έναρξη της περιόδου κινητικότητας τη Συμφωνία Μάθησης για λογαριασμό του ιδρύματος προέλευσης καθώς

και το Πιστοποιητικό Αναλυτικής Βαθμολογίας μετά την περίοδο κινητικότητας⁴. Δεν θα πρέπει να ζητείται από τους ενδιαφερόμενους να διαπραγματευθούν θέματα ακαδημαϊκής αναγνώρισης με μέλη του προσωπικού τα οποία δεν έχουν εξουσιοδότηση για κάτι τέτοιο, ή με επιτροπή, πριν ή μετά την περίοδο σπουδών στο εξωτερικό, ούτε θα πρέπει να ζητείται από το φοιτητή να δώσει και άλλες εξετάσεις ή να παραδώσει επιπλέον εργασίες μετά την επιστροφή του.

Επιλογή των ιδρυμάτων προς συνεργασία

Συστήνεται η διενέργεια συμφωνιών ανταλλαγής με ιδρύματα τα οποία:

- Παρέχουν σαφείς περιγραφές των προγραμμάτων τους συμπεριλαμβανομένων των μαθησιακών αποτελεσμάτων, των ακαδημαϊκών μονάδων, των μαθησιακών και διδακτικών προσεγγίσεων και των μεθόδων αξιολόγησης
- Εφαρμόζουν διαδικασίες μάθησης, διδασκαλίας και αξιολόγησης οι οποίες γίνονται αποδεκτές από το ίδρυμα προέλευσης χωρίς να απαιτείται από το φοιτητή πρόσθετη εργασία ή συμμετοχή σε εξετάσεις
- Έχουν πιστοποιηθεί για την ποιότητά τους σύμφωνα με το αντίστοιχο εθνικό τους σύστημα

Συμφωνίες μπορούν να συναφθούν όχι μόνο με ιδρύματα που παρέχουν ανάλογα προγράμματα σπουδών αλλά και με εκείνα που προσφέρουν συμπληρωματικά προγράμματα.

Ενσωμάτωση της κινητικότητας ακαδημαϊκών μονάδων στα προγράμματα

Η διάρθρωση της κινητικότητας των ακαδημαϊκών μονάδων στους κύκλους σπουδών διευκολύνει την αναγνώριση. Τα Ιδρύματα μπορούν:

- Να ορίσουν το εξάμηνο ή το έτος το οποίο θα είναι το πλέον κατάλληλο για να ενσωματωθεί στο πρόγραμμα σπουδών μια περίοδος φοίτησης στο εξωτερικό (παράθυρο κινητικότητας)
- Να προγραμματίσουν σε αυτό το εξάμηνο/έτος τις εκπαιδευτικές ενότητες σε συνδυασμό με τα μαθησιακά αποτελέσματα που μπορούν να επιτευχθούν εύκολα στο εξωτερικό (π.χ. διεθνούς ή συγκριτικού τύπου μαθήματα, συμπληρωματικά/επιλεγόμενα μαθήματα, προετοιμασία διατριβής, μαθήματα γλωσσών, πρακτική άσκηση)
- Να εντοπίσουν τα συνεργαζόμενα ιδρύματα όπου θα μπορούσαν να επιτευχθούν συμβατά/συμπληρωματικά μαθησιακά αποτελέσματα.

---

⁴ Το πρόγραμμα Erasmus+ παρέχει το υπόδειγμα για τη Συμφωνία Μάθησης, όπου οι απαιτήσεις για τους υπεύθυνους ορίζονται ως εξής:

Υπεύθυνος στο ίδρυμα προέλευσης: μέλος ακαδημαϊκού προσωπικού ο οποίος είναι ο αρμόδιος για την έγκριση του προγράμματος κινητικότητας των εξερχόμενων φοιτητών (Συμφωνίες Μάθησης), την κατ' εξαίρεση τροποποίησή του όταν αυτό απαιτείται και την παροχή εγγύησης ως προς την πλήρη αναγνώριση παρόμοιων προγραμμάτων από το αρμόδιο ακαδημαϊκό σώμα.

Υπεύθυνος στο ίδρυμα υποδοχής: μέλος ακαδημαϊκού προσωπικού ο οποίος είναι ο αρμόδιος για την έγκριση του προγράμματος κινητικότητας των εισερχόμενων φοιτητών και δεσμεύεται να τους παρέχει υποστήριξη σε ακαδημαϊκά θέματα κατά τη διάρκεια των σπουδών τους στο ίδρυμα υποδοχής.

Στο πρόγραμμα Erasmus+ διάφοροι καταστατικοί χάρτες όπως ο Χάρτης Erasmus για την Ανώτατη Εκπαίδευση (Δέσμευση Ιδρύματος), ο Χάρτης Ευρωπαϊκής Ποιότητας για την Κινητικότητα, ο Χάρτης Φοιτητή Erasmus (Ευρωπαϊκός Κώδικας Καλής Πρακτικής για φοιτητές Erasmus+) παρέχουν το πλαίσιο για τη ρύθμιση της κινητικότητας και αναγνώρισης των ακαδημαϊκών μονάδων.

4.3 Κατανομή βαθμολογίας

Λόγω διαφορετικών πολιτιστικών και ακαδημαϊκών παραδόσεων, στα Ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα αναπτύχθηκαν όχι μόνο διαφορετικές εθνικές κλίμακες βαθμολόγησης αλλά και διαφορετικοί τρόποι χρήσης τους στο εσωτερικό της κάθε χώρας, σε διαφορετικούς θεματικούς τομείς ή ιδρύματα. Αν και η αναγνώριση αυτών των διαφορών είναι ουσιώδους σημασίας, είναι επίσης σημαντικό αυτές να καταστούν σαφείς στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης, έτσι ώστε οι βαθμολογίες σε όλες τις χώρες, τους θεματικούς τομείς ή τα ιδρύματα να μπορούν να γίνουν πλήρως κατανοητές και η σύγκριση μεταξύ τους να είναι ορθή.

Όσον αφορά στη μεταφορά των ακαδημαϊκών μονάδων από το ένα ίδρυμα στο άλλο, οι μετακινούμενοι φοιτητές έχουν το δικαίωμα δίκαιης μεταχείρισης και διαφάνειας στη βαθμολογία τους, δεδομένου ότι η πρόσβασή τους σε περαιτέρω σπουδές, επιχορηγήσεις ή άλλα επιδόματα ενδέχεται να εξαρτάται από τις επιδόσεις τους. Η διαφάνεια στις επιδόσεις είναι εξίσου σημαντική για τους αποφοίτους οι οποίοι αναζητούν εργασία στη δική τους χώρα ή στο εξωτερικό.

Προκειμένου να διασφαλιστεί η διαφάνεια και η συνοχή των πληροφοριών για τις ατομικές επιδόσεις των φοιτητών, το κάθε ΑΕΙ θα πρέπει να παρέχει – επιπλέον της βαθμολογικής κλίμακας σε εθνικό/ιδρυματικό επίπεδο και διευκρινήσεων επί της κλίμακας αυτής – ένα στατιστικό πίνακα κατανομής της επιτυχούς βαθμολογίας που καταχωρήθηκε στο πρόγραμμα ή στο γνωστικό πεδίο που παρακολούθησε ο φοιτητής (πίνακας κατανομής βαθμολογίας) ο οποίος να δείχνει πώς ακριβώς χρησιμοποιείται η βαθμολογική κλίμακα σε αυτό το πρόγραμμα σπουδών. Ο πίνακας κατανομής βαθμολογίας χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά στον Οδηγό για το σύστημα ECTS το 2009, σε αντικατάσταση της προηγούμενης βαθμολογικής κλίμακας ECTS (A,B,C,D,E), η οποία δεν χρησιμοποιείται πια.

Ακόμα και στις περιπτώσεις όπου η μεταφορά της βαθμολογίας δεν είναι απαραίτητη στην τοπική ακαδημαϊκή παράδοση των ιδρυμάτων υποδοχής, ο υπολογισμός του πίνακα κατανομής βαθμολογίας θα συμβάλλει στη δίκαιη μεταχείριση των εισερχόμενων φοιτητών κατά την επιστροφή τους στο ίδρυμα προέλευσης. Θα έπρεπε ακόμα να σημειωθεί ότι μία καλή εξάσκηση προς αυτή την κατεύθυνση θα ήταν η παροχή λεπτομερών στατιστικών δεδομένων στις εσωτερικές εξεταστικές επιτροπές σχετικά με τη βαθμολογία των εξετάσεων, προκειμένου να γίνει η διαδικασία πιο διαφανής και να εντοπιστούν ενδεχόμενες ασυμφωνίες οι οποίες μπορεί να σχετίζονται με θέματα που χρήζουν περαιτέρω διερεύνησης.

Τα ιδρύματα που συνεργάζονται σε κοινά προγράμματα σπουδών θα πρέπει στα πλαίσια της σύμπραξής τους να συμφωνήσουν εκ των προτέρων πώς θα χειριστούν τη βαθμολόγηση και τη μεταφορά βαθμών.

Οι πίνακες κατανομής βαθμολογίας δείχνουν με ποιο τρόπο η υπάρχουσα εθνική ή ιδρυματική κλίμακα χρησιμοποιείται στο ίδρυμα – εάν δηλαδή είναι συστήματα ελεύθερης ή επιλεκτικής πρόσβασης- και επιτρέπουν τη σύγκριση με τη στατιστική κατανομή της βαθμολογίας σε μία παράλληλη ομάδα σύγκρισης σε άλλο ίδρυμα. Αντιπροσωπεύουν τη στατιστική κατανομή της επιτυχούς βαθμολογίας (από τη βάση και πάνω) η οποία καταχωρείται για κάθε τομέα σπουδών σε ένα συγκεκριμένο ίδρυμα. Είναι σημαντικό να δοθούν πρόσθετες πληροφορίες πάνω στα ποσοστά επιτυχίας για το ίδιο επίπεδο συγκέντρωσης βαθμολογίας, που όμως δεν θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν για μεταφορά της.

Οι πίνακες κατανομής βαθμολογίας πρέπει να διαμορφωθούν σε ένα τυποποιημένο σχήμα για ομάδες σύγκρισης φοιτητών που εγγράφηκαν σε προγράμματα σπουδών που ανήκουν στο ίδιο γνωστικό πεδίο. Οι ομάδες αυτές θα πρέπει να είναι αντιπροσωπευτικού μεγέθους όσον αφορά στον αριθμό των φοιτητών και τον αριθμό των ετών που συνυπολογίζονται.

Ο υπολογισμός των πινάκων κατανομής βαθμολογίας είναι ένα έργο το οποίο σε πολλά ιδρύματα τηρείται σε κεντρικό επίπεδο. Η διαμόρφωση των πινάκων κατανομής δεν αναμένεται να δημιουργήσει ιδιαίτερα προβλήματα στα ιδρύματα, δεδομένου ότι τα απαιτούμενα στοιχεία είναι γενικά διαθέσιμα στα πληροφοριακά συστήματα των ιδρυμάτων και ο υπολογισμός των ποσοστών γίνεται εύκολα με απλό λογισμικό. Απαιτούνται μόνο τα ακόλουθα βήματα:

1. Εντοπισμός των ομάδων σύγκρισης στο εσωτερικό του ιδρύματος χρησιμοποιώντας αντικειμενικά και διαφανή κριτήρια τα οποία θα πρέπει να επισυναφθούν στους πίνακες κατανομής βαθμολογίας. Ελλείψει μεθόδων που βασίζονται σε συγκρίσιμα μαθησιακά αποτελέσματα, συστήνεται η χρήση των Τομέων εκπαίδευσης και κατάρτισης της ISCED-F η οποία παρέχει μία τυποποιημένη και ιεραρχική ταξινόμηση των γνωστικών πεδίων. Προκειμένου να δημιουργηθούν ομάδες σύγκρισης αρκετά μεγάλες ώστε να μπορεί να γίνει αντιπαραβολή για στατιστικούς σκοπούς, συστήνεται η χρήση κώδικα ISCED στο «περιορισμένο» ή στο «αναλυτικό» επίπεδο (Ινστιτούτο UNESCO για τη Στατιστική, 2014).
2. Υπολογισμός του απόλυτου αριθμού της επιτυχούς βαθμολογίας που παίρνει κάθε ομάδα σύγκρισης που διαμορφώθηκε τουλάχιστον κατά τα τελευταία δύο χρόνια. Σημειωτέον ότι οι

πληροφορίες πάνω στα ποσοστά επιτυχίας μπορούν να δοθούν με γενικούς όρους, όχι όμως για τον πιο πάνω υπολογισμό.

- Υπολογισμός της κατανομής βαθμολογίας αναφορικά με τα ποσοστά της επιτυχούς βαθμολογίας που καταχωρείται στην ομάδα σύγκρισης και διαμόρφωση των σωρευτικών ποσοστών. Ως αποτέλεσμα, δημιουργείται ένας πίνακας κατανομής βαθμολογίας με ποσοστά και σωρευτικά ποσοστά για κάθε μία ομάδα σύγκρισης που επιλέγεται.

Το ακόλουθο σχήμα είναι επεξηγηματικό παράδειγμα ενός πίνακα βαθμολόγησης:

Βαθμοί που χρησιμοποιούνται στο ίδρυμα (από τον υψηλότερο βαθμό στο βαθμό βάσης)*	Σύνολο επιτυχούς βαθμολογίας που καταχωρείται στην ομάδα σύγκρισης	Ποσοστό κάθε βαθμού σε σχέση με τη συνολική επιτυχή βαθμολογία που καταχωρήθηκε	Σωρευτικό ποσοστό της επιτυχούς βαθμολογίας που καταχωρήθηκε
10	50	5%	5%
9	100	10%	15%
8	350	35%	50%
7	300	30%	80%
6	200	20%	100%
Σύνολο	1.000	100%	

* Η καθιέρωση των βαθμολογικών συστημάτων/προσεγγίσεων μπορεί να γίνει σε εθνικό επίπεδο.

Όταν ο πίνακας περιλαμβάνεται στο Πιστοποιητικό Αναλυτικής Βαθμολογίας και στο Παράρτημα Διπλώματος του φοιτητή, διευκολύνεται η ερμηνεία του κάθε καταχωρημένου βαθμού και δεν απαιτούνται περαιτέρω υπολογισμοί. Το συνεχιζόμενο πρόγραμμα του Ευρωπαϊκού Συστήματος Μετατροπής Βαθμολογίας (EGRACONS) αναπτύσσει παραδείγματα για την οπτική παρουσίαση του πίνακα βαθμολόγησης.

4.4. Μετατροπή Βαθμολογίας

Όταν τα ιδρύματα προχωρούν στη μεταφορά της βαθμολογίας των φοιτητών σε καθεστώς κινητικότητας, ο ακαδημαϊκός υπεύθυνος για τη μεταφορά των ακαδημαϊκών μονάδων θα πρέπει να αντιπαραβάλλει τον πίνακα κατανομής βαθμολογίας από την ομάδα σύγκρισής του/της με εκείνον που συνέταξε το άλλο ίδρυμα για την παράλληλη ομάδα σύγκρισης. Συγκρίνεται η θέση που έχει ο κάθε βαθμός στους δύο αυτούς πίνακες και βάσει αυτής της σύγκρισης γίνεται η μετατροπή του κάθε βαθμού.

Τυπικά, υπάρχει επικάλυψη στο εύρος των ποσοστών της βαθμολογίας. Ο στόχος της άσκησης αυτής είναι η διαφάνεια. Συνεπώς, το ίδρυμα υποδοχής θα πρέπει να αποφασίσει εκ των προτέρων εάν θα υιοθετήσει τον ελάχιστο, το μεσαίο ή το μέγιστο συγκρίσιμο βαθμό στο αλληλοεπικαλυπτόμενο εύρος.

Το Παράρτημα 2 περιλαμβάνει παραδείγματα πάνω στην εφαρμογή της μετατροπής βαθμολογίας.

5

ECTS και Διά Βίου Μάθηση

ECTS και Διά Βίου Μάθηση

Η ενότητα αυτή αφορά στο ρόλο του ECTS στη διευκόλυνση της διά βίου μάθησης, στις ευκαιρίες για ανοικτή μάθηση, και στην αναγνώριση της πρότερης μάθησης και εμπειρίας.

5.1 Διά βίου μάθηση- ευκαιρίες για ανοικτή μάθηση

Το περιβάλλον της μάθησης στην ανώτατη εκπαίδευση μεταβάλλεται καθώς αναπτύσσονται ταχέως ευκαιρίες για ποικίλες και περισσότερο ευέλικτες μορφές μάθησης. Σε αυτές συμπεριλαμβάνονται: η μεικτή μάθηση, νέες μορφές ανοικτής διαδικτυακής μάθησης, τα Μαζικά Ανοικτά Διαδικτυακά Μαθήματα (Massive Open Online Courses- MOOCs), οι Ανοικτοί Εκπαιδευτικοί Πόροι, η μάθηση στο χώρο της εργασίας, η αυτοδιδασκαλία, οι εξατομικευμένοι μαθησιακοί δίαυλοι, και η συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη (βλ. Κεφάλαιο 3). Ολοένα και περισσότεροι εκπαιδευόμενοι ακολουθούν «μεμονωμένες» εκπαιδευτικές ενότητες ή σειρές μαθημάτων, χωρίς να επιδιώκουν την απόκτηση συγκεκριμένου τίτλου. Τα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης καλούνται να ικανοποιήσουν τις ανάγκες μιας διαφοροποιημένης ομάδας φοιτητών και να παρέχουν ευκαιρίες για εξατομικευμένους μαθησιακούς διαύλους και διαφορετικές μορφές μάθησης. Κατά συνέπεια, πολλά ΑΕΙ διαφοροποιούνται και προσφέρουν εκπαιδευτικές ενότητες με καινοτόμες μορφές μάθησης και διδασκαλίας για όλους, μέσω των νέων τεχνολογιών και των Ανοικτών Εκπαιδευτικών Πόρων.

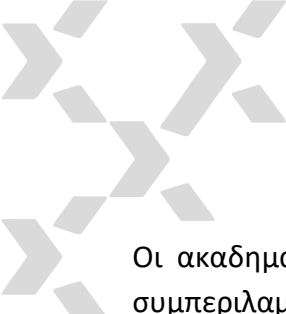
Το πλεονέκτημα του ECTS συνίσταται στο γεγονός ότι μπορεί να αξιοποιηθεί σε όλα αυτά τα περιβάλλοντα διά βίου μάθησης, με την εφαρμογή των ίδιων αρχών όσον αφορά στην κατανομή, την απόδοση, τη συσσώρευση και τη μεταφορά των ακαδημαϊκών μονάδων. Οι ακαδημαϊκές μονάδες για την ανοικτή μάθηση και τις άλλες μορφές της διά βίου μάθησης κατανέμονται με βάση τον απαιτούμενο φόρτο εργασίας για την επίτευξη των καθορισμένων μαθησιακών αποτελεσμάτων, με τον ίδιο τρόπο που κατανέμονται στις επιμέρους πτυχές των προγραμμάτων.

Οι πάροχοι κάθε είδους ανώτατης εκπαίδευσης με «επισήμως» διασφαλισμένη ποιότητα (δηλ. της ίδιας μορφής και με τα ίδια πρότυπα όπως και τα συμβατικά ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης), όπως είναι η ανοικτή μάθηση, παροτρύνονται να εφαρμόζουν το ECTS ακολουθώντας τους ίδιους διαφανείς μηχανισμούς που περιγράφονται σε αυτόν τον Οδηγό. Κάτι τέτοιο θα διευκολύνει κατά πολύ τη μετάβαση μεταξύ των διαφορετικών μορφών μάθησης, την αναγνώριση και τη μεταφορά μονάδων, ενισχύοντας παράλληλα την εμπιστοσύνη των εκπαιδευόμενων και των ενδιαφερομένων μερών στα αποτελέσματα της ανοικτής μάθησης.

Η σημασία της Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Ανάπτυξης (ΣΕΑ) αναγνωρίζεται ολοένα και περισσότερο όσον αφορά στους εργαζόμενους σε ρυθμισμένα επαγγέλματα, και ιδιαίτερα σε επαγγέλματα υγείας. Η ΣΕΑ έχει μια διασυννοριακή διάσταση με ολοένα αυξανόμενη σημαντικότητα. Είτε είναι ελεύθερης επιλογής είτε υποχρεωτική, εκλαμβάνεται από τους επαγγελματίες και τους παρόχους ως μια μορφή διά βίου μάθησης. Αφορά στην τυπική, τη μη τυπική και την άτυπη μάθηση. Αν και στοιχεία της ΣΕΑ μπορούν να μετατραπούν σε προσόντα που αφορούν σε τίτλους σπουδών δευτέρου κύκλου (Μάστερ) ή σε επαγγελματικούς διδακτορικούς τίτλους, (ανάλογα με την εθνική δικαιοδοσία), η ΣΕΑ, ως αμιγώς επαγγελματική πρακτική, έχει συγκεκριμένο χαρακτήρα: μπορεί η διαχείρισή της να γίνεται εσωτερικά και να αξιολογείται μέσω αυτοαξιολόγησης που επιβλέπεται από κριτές. Παρόλα αυτά, ζητήματα που σχετίζονται με την απασχολησιμότητα, το συνεχιζόμενο δικαίωμα στην άσκηση του επαγγέλματος, τη διασφάλιση των προδιαγραφών άσκησης του επαγγέλματος, την προστασία του πληθυσμού, καθώς και -όσον αφορά στα επαγγέλματα υγείας- την ασφάλεια των ασθενών, συνεπάγονται ότι η επίτευξή της θα πρέπει να είναι μετρήσιμη, επαληθεύσιμη και πιστοποιημένη από αναγνωρισμένο/ εξουσιοδοτημένο φορέα.

Ο τρόπος με τον οποίο κάτι τέτοιο θα επιτευχθεί αποτελεί θέμα διαβούλευσης εντός της κοινότητας της ΣΕΑ. Τόσο το Ευρωπαϊκό Σύστημα Ακαδημαϊκών Μονάδων για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ECVET), όσο και το ECTS θεωρούνται συναφή, καθώς η ΣΕΑ μπορεί να ταξινομηθεί σε οποιαδήποτε από τις οκτώ βαθμίδες του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων (EQF). Ωστόσο, η διασύνδεση των δύο συστημάτων δεν είναι ακόμα επαρκής και τα διάφορα επαγγέλματα έχουν διαφορετικά πλαίσια, τα οποία διαφοροποιούνται περαιτέρω από χώρα σε χώρα. Η συζήτηση σχετικά με τις σχέσεις μεταξύ των Ευρωπαϊκών συστημάτων Ακαδημαϊκών Μονάδων είναι συνεχής και αναμένεται να αποσαφηνίσει περαιτέρω τη χρήση των ακαδημαϊκών μονάδων για τη ΣΕΑ. Στο μεταξύ, οι πάροχοι της ΣΕΑ στα επίπεδα πέντε έως οκτώ του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων, παροτρύνονται να εξετάσουν την καταλληλότητα των μονάδων του ECTS για την επίτευξη διαφάνειας, αναγνώρισης, συσσώρευσης και μεταφοράς τους, εφαρμόζοντας τη μεθοδολογία που περιγράφεται στον παρόντα Οδηγό.

Οι ακαδημαϊκές μονάδες που αποδίδονται σε όλες τις μορφές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης συμπεριλαμβανομένης της συνεχιζόμενης και της επαγγελματικής εκπαίδευσης είναι δυνατόν να αναγνωριστούν και να συνυπολογιστούν για τη λήψη του τίτλου σπουδών, ή όχι, ανάλογα με την επιθυμία του φοιτητή και/ή τις απαιτήσεις για την απονομή του τίτλου αυτού. Ορισμένοι ανεξάρτητοι εκπαιδευόμενοι μπορεί να ενδιαφέρονται μόνο για την παρακολούθηση μίας εκπαιδευτικής ενότητας χωρίς να επιθυμούν την απόκτηση τίτλου, αλλά η κατανομή και καταγραφή των ακαδημαϊκών μονάδων μπορεί να τους επιτρέψει να τις χρησιμοποιήσουν στο μέλλον εάν το επιθυμούν.

Η τεκμηρίωση όλων των μαθησιακών επιτευγμάτων και η απόδοση ενός ανάλογου αριθμού ακαδημαϊκών μονάδων ECTS σε ένα συγκεκριμένο επίπεδο μάθησης παρέχει τη δυνατότητα αναγνώρισης των γνώσεων αυτών με τρόπο διαφανή και έγκυρο έτσι ώστε οι ακαδημαϊκές μονάδες να μπορούν να συνυπολογιστούν στη μελλοντική απόκτηση ενός τίτλου σπουδών. Τα εργαλεία επικύρωσης και αναγνώρισης στην τυπική εκπαίδευση θα πρέπει να προσαρμοστούν στην ανάπτυξη ενός εκπαιδευτικού περιβάλλοντος περισσότερο ποικιλόμορφου και ευέλικτου, αναγνωρίζοντας νέες μορφές ανοικτής μάθησης οι οποίες προσφέρονται μέσω της τεχνολογίας. Η ορθή χρήση του συστήματος ECTS θα βελτιώσει σε μεγάλο βαθμό και θα διευκολύνει τη διαδικασία αυτή.

5.2 Αναγνώριση της πρότερης μάθησης και εμπειρίας

Τα ΑΕΙ θα πρέπει να είναι αρμόδια για την απόδοση ακαδημαϊκών μονάδων στα μαθησιακά αποτελέσματα που αποκτώνται εκτός του τυπικού μαθησιακού περιβάλλοντος, μέσω εργασιακής εμπειρίας, εθελοντικής εργασίας, φοιτητικής συμμετοχής, ανεξάρτητης μελέτης, υπό την προϋπόθεση ότι αυτά τα μαθησιακά αποτελέσματα ικανοποιούν τις απαιτήσεις των τίτλων συνολικά ή εν μέρει. Η αναγνώριση των μαθησιακών αποτελεσμάτων που επιτυγχάνονται μέσω της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης θα πρέπει να ακολουθείται αυτομάτως από την απόδοση του ίδιου αριθμού μονάδων ECTS που αναλογούν στο αντίστοιχο τμήμα του τυπικού προγράμματος.

Όπως ισχύει και με την τυπική εκπαίδευση, της απονομής των ακαδημαϊκών μονάδων προηγείται μια αξιολόγηση που στοχεύει στην επιβεβαίωση της επίτευξης των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Οι μέθοδοι και τα κριτήρια αξιολόγησης θα πρέπει να δομηθούν έτσι ώστε να μετρούν την επίτευξη των απαιτούμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων στο ανάλογο επίπεδο, χωρίς αναφορά σε συγκεκριμένες μαθησιακές δραστηριότητες ή φόρτο εργασίας. Για παράδειγμα, η «συμμετοχή στη συζήτηση στην τάξη» επί του γνωστικού αντικειμένου δεν θα πρέπει πλέον να λαμβάνεται υπόψη στην αξιολόγηση, ενώ θα πρέπει να συνεκτιμάται το αντίστοιχο μαθησιακό αποτέλεσμα της «ανάπτυξης επιχειρηματολογίας στο πλαίσιο της αλληλεπίδρασης με την ομάδα». Για κάθε Τμήμα ή θεματική περιοχή, απαιτείται ο ορισμός μελών προσωπικού τα οποία θα έχουν την αναγκαία κατάρτιση και την αρμοδιότητα να αποδίδουν ακαδημαϊκές μονάδες για μαθησιακά αποτελέσματα που αποκτήθηκαν εκτός του πλαισίου τυπικής μάθησης, με βάση δημοσιοποιημένα και διαφανή

κριτήρια που θεσπίζει το Ίδρυμα. Θα πρέπει να γίνει κατανοητό ότι οι αποφάσεις οφείλουν να συνοδεύονται από σχετική έκθεση και τεκμηρίωση που θα υποβάλλονται κατά τακτά διαστήματα σε αρμόδια επιτροπή (σε επίπεδο Τμήματος, Σχολής, ή Ιδρύματος).

Επισημαίνεται ότι:

Υπάρχει ένα ευρύ φάσμα μεθόδων αξιολόγησης για την αναγνώριση της πρότερης μάθησης και εμπειρίας. Ένα από τα εργαλεία αξιολόγησης είναι η μέθοδος του ατομικού φακέλου (*portfolio method*). Ο φάκελος αυτός περιλαμβάνει έγγραφα που συγκέντρωσαν οι εκπαιδευόμενοι προκειμένου να αναδείξουν τις ατομικές τους δεξιότητες οι οποίες αποκτήθηκαν με διάφορους τρόπους.

Ο ατομικός φάκελος περιέχει μια συλλογή υλικού που αποδεικνύει δεξιότητες και γνώσεις που αποκτήθηκαν μέσω προηγούμενης εμπειρίας σε μη τυπική και άτυπη μάθηση. Περιλαμβάνει επίσης συστάσεις από εργοδότες και επιβλέποντες. Μπορεί να περιλαμβάνει αξιολόγηση επιδόσεων, βιογραφικό σημείωμα και άλλα έγγραφα. Αξιοποιώντας τον ατομικό φάκελο, ο αξιολογητής επεξεργάζεται τον όγκο πληροφοριών που υπέβαλαν οι εκπαιδευόμενοι. Οι τελευταίοι μπορούν να ζητήσουν βοήθεια και οδηγίες για την προετοιμασία του ατομικού τους φακέλου.

Τα Ίδρύματα πρέπει να αναπτύξουν πολιτικές αναγνώρισης της μη τυπικής ή της άτυπης μάθησης. Οι πολιτικές αυτές θα πρέπει να περιλαμβάνουν στοιχεία όπως η παροχή συμβουλών, τα σχόλια και οι παρατηρήσεις προς τους εκπαιδευόμενους σχετικά με τα αποτελέσματα της αξιολόγησης και η δυνατότητα υποβολής ένστασης από την πλευρά των εκπαιδευόμενων. Τα Ίδρύματα θα πρέπει επίσης να δημιουργήσουν δομές σχετικά με την παροχή συμβουλών και καθοδήγησης, καθώς και σχετικά με την αναγνώριση της μη τυπικής ή της άτυπης μάθησης. Η παραπάνω υποστήριξη μπορεί να λάβει διάφορες μορφές, ανάλογα με την εθνική στρατηγική ή τη στρατηγική του Ίδρύματος (π.χ. θα μπορούσε να λειτουργεί μια μονάδα σε κάθε ΑΕΙ, ή πολλά ΑΕΙ να έχουν μια κοινή μονάδα). Η στρατηγική και οι πολιτικές κάθε Ίδρύματος θα πρέπει να αναρτώνται στην ιστοσελίδα του σε εμφανές σημείο.

Η αναγνώριση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης ενισχύει τα ΑΕΙ στο να λειτουργούν χωρίς κοινωνικούς αποκλεισμούς. Η διευκόλυνση της πρόσβασης σε εκπαιδευόμενους που προέρχονται από τον επαγγελματικό χώρο και από μη παραδοσιακά μαθησιακά περιβάλλοντα, συμβάλλει στην υλοποίηση της διά βίου μάθησης. Τα Ίδρύματα θα πρέπει να τηρούν ιδιαίτερα θετική στάση σε θέματα αναγνώρισης της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Η διαδικασία απόδοσης ακαδημαϊκών μονάδων στη μη τυπική και στην άτυπη μάθηση περιλαμβάνει τέσσερα στάδια:

1. Παροχή βασικών συμβουλών και καθοδήγησης (ως προς το τι προβλέπει η διαδικασία για τον εκπαιδευόμενο, τα όρια των ακαδημαϊκών μονάδων για τη μη τυπική/άτυπη μάθηση, το κόστος, το ρόλο και τις υποχρεώσεις του εκπαιδευόμενου και του διδάσκοντος/συμβούλου, καθώς και τους διαφορετικούς μαθησιακούς διαύλους προς την απόκτηση του τίτλου).
2. Υποστήριξη (ενδοσκόπηση, κατανόηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων, προσδιορισμός των ατομικών μαθησιακών αποτελεσμάτων, συλλογή και επιλογή αποδεικτικών στοιχείων).
3. Αναγνώριση/αξιολόγηση (αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων της επίτευξης των μαθησιακών αποτελεσμάτων και κριτήρια αξιολόγησης).
4. Απόδοση των ακαδημαϊκών μονάδων (οι ακαδημαϊκές μονάδες που αποδίδονται μέσω της διαδικασίας αυτής έχουν την ίδια αξία με εκείνες που αποδίδονται μέσω της τυπικής μάθησης).

ECVET

Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Ακαδημαϊκών Μονάδων για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ECVET) καθιερώθηκε το έτος 2009, σύμφωνα με τη Σύσταση 2009/C155/02 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

Το ECVET στοχεύει στη διευκόλυνση της μεταφοράς, συσσώρευσης και αναγνώρισης των αξιολογηθέντων μαθησιακών αποτελεσμάτων των ατόμων που σκοπεύουν στην απόκτηση ενός τίτλου Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (EEK).

Όπως και το ECTS, το ECVET διευκολύνει και υποστηρίζει τους σπουδαστές στο σχεδιασμό του δικού τους μαθησιακού διαύλου – είτε αυτός βρίσκεται εντός ενός συγκεκριμένου Ιδρύματος, είτε περνάει μέσα από διαφορετικά Ιδρύματα ή χώρες και μέσα σε διαφορετικά επιμέρους εκπαιδευτικά συστήματα και μαθησιακά πλαίσια (δηλ. τυπικής, μη τυπικής και άτυπης μάθησης) - μέσω της συσσώρευσης ακαδημαϊκών μονάδων. Επίσης, τους ενισχύει ώστε να διαμορφώσουν τον προσωπικό τους τρόπο μάθησης και εκπαιδευτικών εμπειριών.

Όπως και το ECTS, το ECVET βασίζεται στην ιδέα των 60 ακαδημαϊκών μονάδων η κατανομή των οποίων όμως διαφέρει. Συχνά το ECVET χρησιμοποιείται για την καταγραφή και συσσώρευση αξιολογηθέντων μαθησιακών αποτελεσμάτων χωρίς τη μετατροπή τους σε ακαδημαϊκές μονάδες. Συνεπώς, αντί να μετατρέπεται σε ακαδημαϊκές μονάδες, η αναγνώριση της μάθησης από την EEK, θα πρέπει να βασίζεται στα μαθησιακά αποτελέσματα.

6

ECTS και Διασφάλιση Ποιότητας

ECTS και διασφάλιση ποιότητας

Η ενότητα αυτή περιγράφει πώς το ECTS συμβάλλει στην ενίσχυση της ποιότητας στα ΑΕΙ και δίνει παραδείγματα σχετικά με την αξιολόγηση της εφαρμογής του ECTS.

Όπως συμφωνήθηκε μεταξύ των Υπουργών Παιδείας των χωρών που συμμετέχουν στη Διαδικασία της Μπολόνια (ανακοινωθέν του Βερολίνου, 2003), κάθε Ίδρυμα έχει την κύρια ευθύνη για τη διασφάλιση της ποιότητας. Η εσωτερική διασφάλιση ποιότητας περιλαμβάνει όλες τις διαδικασίες που αναλαμβάνουν τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι η ποιότητα των προγραμμάτων και των τίτλων τους πληροί τις προδιαγραφές τους, καθώς και τις προδιαγραφές άλλων σχετικών οργανισμών όπως είναι οι φορείς διασφάλισης ποιότητας. Οι εξωτερικές αξιολογήσεις ποιότητας που διενεργούνται από φορείς διασφάλισης ποιότητας, παρέχουν τα σχετικά σχόλια και παρατηρήσεις τους στα ιδρύματα και πληροφόρηση στα ενδιαφερόμενα μέρη. Οι αρχές και οι διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας ισχύουν για όλες τις μορφές μάθησης και διδασκαλίας (τυπική, μη τυπική, άτυπη, νέες μορφές μάθησης, διδασκαλίας και αξιολόγησης). Οι Ευρωπαϊκές Αρχές και Κατευθυντήριες Οδηγίες για τη Διασφάλιση Ποιότητας στον Ευρωπαϊκό Χώρο Ανώτατης Εκπαίδευσης (ENQA 2005), υποστηρίζουν την εσωτερική και την εξωτερική διασφάλιση ποιότητας.

Επισημαίνεται ότι:

«Οι Ευρωπαϊκές Αρχές και Κατευθυντήριες Οδηγίες (ΕΑΚΟ-ESG) είναι ένα σύνολο αρχών και κατευθυντήριων οδηγιών για την εσωτερική και εξωτερική διασφάλιση ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση. Οι ΕΑΚΟ δεν είναι αρχές ποιότητας, ούτε και καθορίζουν πώς εφαρμόζονται οι διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας, αλλά παρέχουν καθοδήγηση, καλύπτοντας τους τομείς που είναι ζωτικής σημασίας για την επιτυχή παροχή ποιότητας και επιτυχημένα μαθησιακά περιβάλλοντα στην ανώτατη εκπαίδευση. Οι ΕΑΚΟ θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη εντός ενός ευρύτερου πλαισίου το οποίο περιλαμβάνει επίσης πλαίσια προσόντων, το ECTS και το Παράρτημα Διπλώματος τα οποία επίσης συμβάλλουν στην ενίσχυση της διαφάνειας και της αμοιβαίας εμπιστοσύνης στην ανώτατη εκπαίδευση εντός του ΕΧΑΕ.»

Οι αρχές 1.2, 1.3, 1.4 και οι σχετικές κατευθυντήριες οδηγίες αναφέρονται σε τομείς που σχετίζονται με το ECTS (ειδικότερα το σχεδιασμό του προγράμματος, τη Φοιτητο-κεντρική Μάθηση, τη διδασκαλία και την αξιολόγηση, καθώς και με την εισαγωγή και την πρόοδο των φοιτητών, την αναγνώριση και την πιστοποίηση των σπουδών τους).

Οι καλές πρακτικές αναφορικά με την εφαρμογή του ECTS θα βοηθήσουν τα ιδρύματα να βελτιώσουν την ποιότητα των προγραμμάτων τους και την προσφερόμενη εκ μέρους τους μαθησιακή κινητικότητα. Επομένως, θα πρέπει να διασφαλιστεί η ποιότητα της εφαρμογής του ECTS μέσω κατάλληλων διαδικασιών αξιολόγησης (π.χ. παρακολούθηση, εσωτερικοί και εξωτερικοί έλεγχοι ποιότητας, σχόλια και παρατηρήσεις από τους φοιτητές) και συνεχούς αναβάθμισης της ποιότητας. Κατά την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας ενός προγράμματος (συμπεριλαμβανομένων των μαθησιακών αποτελεσμάτων, του φόρτου εργασίας και των μεθόδων αξιολόγησης) θα χρησιμοποιηθούν διάφορες μετρήσεις. Σε αυτές ενδέχεται να συνυπολογιστούν τα υψηλά ποσοστά εγκατάλειψης σπουδών ή αποτυχίας, ή η παρατεταμένη διάρκεια φοίτησης. Ένα πρόγραμμα θεωρείται αποτελεσματικό όταν οι στόχοι του επιτυγχάνονται στον προβλεπόμενο χρόνο δηλαδή όταν οι φοιτητές επιτυγχάνουν τα καθορισμένα μαθησιακά αποτελέσματα, συγκεντρώνουν τις απαιτούμενες ακαδημαϊκές μονάδες και αποκτούν τον τίτλο σύμφωνα με το σχεδιασμό του προγράμματος. Παρόλα αυτά, κάθε ανάλυση που επιχειρεί να διαχωρίσει τα επιμέρους στοιχεία με κριτικό τρόπο χρειάζεται προσοχή, καθώς ενδέχεται να υποδεικνύει αναποτελεσματικό σχεδιασμό ή υλοποίηση του προγράμματος ή ανεπαρκή μέτρα υποστήριξης των φοιτητών.

Για την αξιολόγηση της ποιότητας της εφαρμογής του ECTS, μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι ακόλουθοι δείκτες:

- Οι εκπαιδευτικές ενότητες εκφράζονται στα κατάλληλα μαθησιακά αποτελέσματα, και παρέχεται σαφής πληροφόρηση σχετικά με το επίπεδό τους, τις ακαδημαϊκές τους μονάδες, τη διδασκαλία και την αξιολόγηση.
- Οι σπουδές μπορούν να ολοκληρωθούν στον προβλεπόμενο χρόνο (να είναι δηλαδή ρεαλιστικός ο φόρτος εργασίας που αντιστοιχεί σε ένα ακαδημαϊκό έτος, εξάμηνο, τρίμηνο ή σε ένα μόνο μάθημα).
- Κατά την ετήσια παρακολούθηση εξετάζονται τυχόν αποκλίσεις από τον «οδηγό» επιτευγμάτων και αποτελεσμάτων και πραγματοποιείται η αναγκαία αναθεώρηση.
- Στους φοιτητές παρέχεται λεπτομερής πληροφόρηση και οδηγίες ώστε να είναι σε θέση να ακολουθούν τους κανόνες προόδου, να αξιοποιούν τους προσφερόμενους ευέλικτους διαύλους και να επιλέγουν μαθησιακές ενότητες επιπέδου ανάλογου προς τον τίτλο σπουδών τους.
- Οι φοιτητές ενημερώνονται άμεσα για τα αποτελέσματά τους.

Όσον αφορά στην κινητικότητα των φοιτητών και στην αναγνώριση, τα παραπάνω σημαίνουν ότι:

- Το σύνολο των κανόνων μεταφοράς ακαδημαϊκών μονάδων περιλαμβάνονται στις διαδικασίες παρακολούθησης, αναθεώρησης και επικύρωσης.
- Αρμόδια μέλη του προσωπικού έχουν οριστεί υπεύθυνοι για ζητήματα αναγνώρισης και μεταφοράς ακαδημαϊκών μονάδων.
- Οι Συμφωνίες Μάθησης ολοκληρώνονται σε κάθε περίπτωση. Η διαμόρφωσή τους και οποιεσδήποτε μεταγενέστερες τροποποιήσεις τους υπόκεινται σε ευέλικτες αλλά και δυναμικές διαδικασίες έγκρισης.
- Οι φοιτητές που εισέρχονται μέσω προγραμμάτων κινητικότητας, επιλέγουν εκπαιδευτικές ενότητες από τον υπάρχοντα Οδηγό Σπουδών. Αξιολογούνται και βαθμολογούνται όπως και οι υπόλοιποι φοιτητές του Ιδρύματος.
- Παρέχονται πιστοποιητικά αναλυτικής βαθμολογίας στα οποία αναγράφονται οι ακαδημαϊκές μονάδες και οι βαθμολογίες
- Αναγνωρίζονται όλες οι ακαδημαϊκές μονάδες που αποκτήθηκαν κατόπιν επιτυχούς ολοκλήρωσης εκπαιδευτικών ενοτήτων οι οποίες αποτελούν μέρος της τελικής μορφής μιας εγκεκριμένης Συμφωνίας Μάθησης. Τα αποτελέσματα βγαίνουν και ανακοινώνονται άμεσα.
- Είναι διαθέσιμοι πίνακες ανάλυσης της βαθμολογίας ώστε οι βαθμοί -και όχι μόνο οι ακαδημαϊκές μονάδες- να αποτυπώνονται ορθά στον τελικό τίτλο σπουδών.

Οι εκπρόσωποι των φοιτητών θα πρέπει να συμμετέχουν ενεργά στις παρακάτω διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας που αφορούν το σύστημα ECTS:

- Στην εσωτερική διασφάλιση ποιότητας, όπου α) οι φοιτητές παρέχουν πληροφορίες (απαντώντας σε έρευνες σε τακτική βάση, ομάδων εστίασης), β) συμμετέχουν στη σύνταξη της έκθεσης αυτοαξιολόγησης του Ιδρύματος, και γ) συμμετέχουν ενεργά σε φορείς που είναι αρμόδιοι για τις διαδικασίες εσωτερικής διασφάλισης ποιότητας και παρακολούθησης της κατανομής των μονάδων ECTS.
- Στην εξωτερική διασφάλιση ποιότητας, όπου οι φοιτητές συμμετέχουν σε επιτροπές εξωτερικής αξιολόγησης των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης και/ή των προγραμμάτων σπουδών.

7

ECTS και υποστηρικτικά έγγραφα

ECTS και υποστηρικτικά έγγραφα

Η εφαρμογή του ECTS υποστηρίζεται από έγγραφα τα οποία βασίζονται στις αρχές που περιγράφονται στον παρόντα Οδηγό. Η ενότητα αυτή προτείνει τα στοιχεία που θα πρέπει να περιλαμβάνονται στα έγγραφα αυτά, καθώς αποτελούν ένα ευρέως εφαρμοζόμενο και αποδεκτό τρόπο επικοινωνίας πληροφοριών χρήσιμων για όλους τους φοιτητές (είτε συμμετέχουν σε προγράμματα κινητικότητας, είτε όχι), το ακαδημαϊκό και το διοικητικό προσωπικό, τους εργοδότες και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη.

Τα ιδρύματα, προκειμένου να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες των φοιτητών, οφείλουν να καταγράφουν τα επιτεύγματά τους με διαφάνεια και με εύληπτο τρόπο. Συνεπώς, ο Οδηγός αυτός παρέχει εκείνα τα ενημερωτικά στοιχεία που πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στα βασικά έγγραφα που αφορούν στην κινητικότητα, προκειμένου να υπάρξει πληρέστερη κατανόηση μεταξύ των διαφόρων ιδρυμάτων και χωρών, καθώς και μεταξύ των εσωτερικών και των εξωτερικών ενδιαφερομένων μερών.

7.1 Οδηγός Σπουδών

Ο Οδηγός Σπουδών περιλαμβάνει λεπτομερείς, εύχρηστες και επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με το μαθησιακό περιβάλλον του ιδρύματος, οι οποίες πρέπει να είναι διαθέσιμες στους φοιτητές τόσο πριν από την εισαγωγή τους όσο και κατά τη διάρκεια των σπουδών τους, προκειμένου να μπορέσουν να κάνουν τις σωστές επιλογές και να αξιοποιήσουν το χρόνο τους με τον αποτελεσματικότερο τρόπο. Οι πληροφορίες αφορούν, για παράδειγμα, στους απονεμόμενους τίτλους, στις διαδικασίες μάθησης, διδασκαλίας και αξιολόγησης, στο επίπεδο των προγραμμάτων, στις μεμονωμένες εκπαιδευτικές ενότητες, και στους μαθησιακούς πόρους. Ο Οδηγός Σπουδών πρέπει να περιλαμβάνει ονόματα ατόμων για επικοινωνία, καθώς και τις σχετικές πληροφορίες για τον τρόπο, το χρόνο και το σημείο επικοινωνίας μαζί τους.

Ο Οδηγός Σπουδών θα πρέπει να είναι αναρτημένος στον ιστότοπο του ιδρύματος, και να αναφέρει τους τίτλους των προγραμμάτων / μαθημάτων στην εθνική γλώσσα (ή στην τοπική γλώσσα, κατά περίπτωση) και στην αγγλική, ώστε να είναι προσβάσιμος από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Ο Οδηγός Σπουδών θα πρέπει να έχει αναρτηθεί αρκετά νωρίς ώστε να έχουν το χρόνο οι υποψήφιοι φοιτητές να κάνουν τις επιλογές τους.

Τόσο η μορφή του Οδηγού Σπουδών, όσο και η αλληλουχία των πληροφοριών, αποφασίζεται από το ίδρυμα. Ωστόσο, η υιοθέτηση μιας κοινής δομής, όπως ορίζεται παρακάτω διευκολύνει τη συγκρισιμότητα των Οδηγών Σπουδών και ενισχύει τη διαφάνεια. Σε κάθε περίπτωση, ο Οδηγός Σπουδών θα πρέπει να περιλαμβάνει γενικές πληροφορίες για το ίδρυμα, τους πόρους και τις

υπηρεσίες του, καθώς και ακαδημαϊκής φύσης πληροφορίες σχετικά με τα προσφερόμενα προγράμματα και τις μεμονωμένες εκπαιδευτικές ενότητες.

Στοιχεία που συνιστάται να περιλαμβάνει ο Οδηγός Σπουδών

Γενικές Πληροφορίες:

- ονομασία και διεύθυνση
- περιγραφή του ιδρύματος (συμπεριλαμβανομένων του είδους και του καθεστώτος λειτουργίας)
- ακαδημαϊκές αρχές
- ακαδημαϊκό ημερολόγιο
- κατάλογος των προσφερόμενων προγραμμάτων
- προϋποθέσεις εισαγωγής, συμπεριλαμβανομένης της πολιτικής σε θέματα γλώσσας και των διαδικασιών εγγραφής
- ρυθμίσεις που αφορούν στην αναγνώριση της κινητικότητας ακαδημαϊκών μονάδων και της πρότερης μάθησης (τυπικής, άτυπης και μη τυπικής)
- πολιτική κατανομής μονάδων ECTS (ιδρυματικό πλαίσιο ακαδημαϊκών μονάδων)
- ρυθμίσεις που αφορούν στην ακαδημαϊκή καθοδήγηση)

Πόροι και υπηρεσίες:

- γραφείο φοιτητικής μέριμνας
- στέγαση / φοιτητικές εστίες
- σίτιση
- κόστος ζωής
- οικονομική υποστήριξη στους φοιτητές
- ιατρικές υποδομές
- ασφάλιση
- παροχές για φοιτητές με αναπηρίες και ειδικές ανάγκες
- εκπαιδευτικές υποδομές
- δυνατότητες διεθνούς κινητικότητας
- πρακτικές πληροφορίες για τους εισερχόμενους φοιτητές μέσω προγραμμάτων κινητικότητας
- μαθήματα ξένων γλωσσών
- δυνατότητες πρακτικής άσκησης
- υποδομές άθλησης και ψυχαγωγίας
- φοιτητικοί σύλλογοι

Πληροφορίες για τα προγράμματα:

- απονεμόμενος τίτλος
- διάρκεια του προγράμματος
- αριθμός ακαδημαϊκών μονάδων
- επίπεδο τίτλου σύμφωνα με το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων και το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων
- γνωστικό (-ά) αντικείμενο (-α) (π.χ. ISCED – F)
- ειδικές προϋποθέσεις εισαγωγής (εφόσον προβλέπονται)
- ειδικές ρυθμίσεις για την αναγνώριση της πρότερης μάθησης (τυπικής, μη τυπικής και άτυπης) (εφόσον προβλέπονται)
- προϋποθέσεις και κανονισμοί απόκτησης τίτλου, συμπεριλαμβανομένων των προϋποθέσεων αποφοίτησης (εφόσον προβλέπονται)
- φυσιογνωμία του προγράμματος (βλ. κεφάλαιο για το σχεδιασμό του προγράμματος)
- μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος
- διάγραμμα δομής προγράμματος με ακαδημαϊκές μονάδες (60 μονάδες ECTS ανά ακαδημαϊκό έτος ισοδύναμο πλήρους φοίτησης)
- είδος φοίτησης (πλήρης /μερική / ηλεκτρονική μάθηση κλπ)
- κανονισμοί εξετάσεων και κλίμακα βαθμολόγησης
- υποχρεωτικό ή προαιρετικό παράθυρο κινητικότητας (εφόσον προβλέπεται)
- πρακτική άσκηση (εφόσον προβλέπεται)
- μάθηση στο χώρο εργασίας
- διευθυντής προγράμματος ή ισοδύναμος αυτού
- επαγγελματικό προφίλ των αποφοίτων
- πρόσβαση σε περαιτέρω σπουδές

Ορισμένα επιπλέον στοιχεία που συνιστώνται για κοινά προγράμματα σπουδών είναι τα εξής:

- πληροφορίες για τον τύπο του διπλώματος και του Παραρτήματος Διπλώματος (κοινό, διπλό, πολλαπλό)
- τα μέλη της σύμπραξης και ο ρόλος τους
- η δομή κινητικότητας του προγράμματος

Πληροφορίες σχετικά με διακριτές εκπαιδευτικές ενότητες:

- κωδικός
- τίτλος
- είδος (υποχρεωτική/ προαιρετική)
- κύκλος σπουδών (σύντομος/ πρώτος / δεύτερος / τρίτος)
- έτος σπουδών κατά τον οποίο διδάσκεται η ενότητα (εφόσον προβλέπεται)
- εξάμηνο/ τρίμηνο κατά το οποίο διδάσκεται η ενότητα
- αριθμός αποδιδόμενων μονάδων ECTS
- όνομα (ονόματα) διδάσκοντος (-όντων)
- μαθησιακά αποτελέσματα
- τύπος διδασκαλίας (φυσική παρουσία, εξ αποστάσεως κλπ)
- προ-απαιτούμενα και συν-απαιτούμενα (εφόσον προβλέπονται)
- ύλη μαθήματος
- προτεινόμενη ή απαραίτητη βιβλιογραφία και άλλοι μαθησιακοί πόροι/εργαλεία
- προβλεπόμενες μαθησιακές δραστηριότητες και μέθοδοι διδασκαλίας
- μέθοδοι και κριτήρια αξιολόγησης
- γλώσσα διδασκαλίας

7.2 ECTS και υποστηρικτικά έγγραφα για την κινητικότητα των ακαδημαϊκών μονάδων

Η Συμφωνία Μάθησης παρέχει μια επίσημη δέσμευση μεταξύ του φοιτητή, του ιδρύματος προέλευσης και του ιδρύματος/οργανισμού/εταιρείας υποδοχής αναφορικά με όλες τις μαθησιακές δραστηριότητες που πρόκειται να διεξαχθούν.

Η έγκριση της Συμφωνίας Μάθησης και των τροποποιήσεών της είναι δυνατή μέσω ψηφιακών υπογραφών ή αντιγράφων σαρωμένων υπογραφών, οι οποίες αποστέλλονται ηλεκτρονικά, ανάλογα με τους κανονισμούς ή την πρακτική του ιδρύματος.

7.2.1 Συμφωνία Μάθησης για την κινητικότητα των ακαδημαϊκών μονάδων για σπουδές

Στοιχεία που συνιστάται να περιλαμβάνει η Συμφωνία Μάθησης για την κινητικότητα των ακαδημαϊκών μονάδων για σπουδές:

- όνομα και στοιχεία επικοινωνίας του φοιτητή
- ονόματα, διευθύνσεις και υπεύθυνα για την επικοινωνία μέλη του ακαδημαϊκού και/ή του διοικητικού προσωπικού στα ιδρύματα προέλευσης και υποδοχής
- τομέας σπουδών του φοιτητή στο ίδρυμα προέλευσης (κωδικοί ISCED-F)
- κύκλος σπουδών (σύντομος/ πρώτος/δεύτερος/τρίτος)
- περίοδος φοίτησης (από/ έως) στο ίδρυμα υποδοχής
- πρόγραμμα σπουδών στο εξωτερικό: ηλεκτρονικός σύνδεσμος στον Οδηγό Σπουδών του ιδρύματος υποδοχής και κατάλογος των εκπαιδευτικών ενοτήτων που θα ακολουθήσει ο φοιτητής (με κωδικούς και μονάδες ECTS)
- εκπαιδευτικές ενότητες από τις οποίες ο φοιτητής θα πάρει απαλλαγή στο ίδρυμα προέλευσης εφόσον οι ενότητες που παρακολούθησε στο εξωτερικό ολοκληρώθηκαν επιτυχώς ή αν προβλέπεται αναγνώριση του συνόλου της περιόδου κινητικότητας (παραδείγματος χάριν, όπως ισχύει στην περίπτωση των «παράθυρων» κινητικότητας και των προγραμμάτων σπουδών που περιλαμβάνουν υποχρεωτικό διάστημα φοίτησης στο εξωτερικό)
- υπογραφές των τριών μερών (του φοιτητή, των εκπροσώπων των ιδρυμάτων προέλευσης και υποδοχής).

7.2.2 Συμφωνία Μάθησης για Πρακτική Άσκηση

Η Συμφωνία Μάθησης είναι επίσης ουσιώδης για την πρακτική άσκηση ως ένα δεσμευτικό έγγραφο στο οποίο περιγράφονται συνοπτικά οι μαθησιακές δραστηριότητες που πρέπει να ολοκληρώσει ο φοιτητής στο πλαίσιο της συγκεκριμένης εκπαιδευτικής ενότητας.

Ο φορέας υποδοχής δεσμεύεται ως προς την ποιότητα της προσφερόμενης πρακτικής άσκησης συναφούς προς τη μαθησιακή κατεύθυνση του φοιτητή και με σαφώς καθορισμένα μαθησιακά αποτελέσματα, καθώς και για την έκδοση Πιστοποιητικού Πρακτικής Άσκησης μετά την ολοκλήρωση της τελευταίας.

Το ίδρυμα προέλευσης δεσμεύεται ως προς τη διασφάλιση της ποιότητας και της συνέπειας της πρακτικής άσκησης, για την παρακολούθηση της προόδου του φοιτητή, καθώς και για την αναγνώριση των μονάδων ECTS για τα μαθησιακά αποτελέσματα που ολοκληρώθηκαν επιτυχώς.

Η Συμφωνία Μάθησης για την πρακτική άσκηση πρέπει να υπογραφεί και από τα τρία μέρη: τον φοιτητή, το ίδρυμα προέλευσης, και τον φορέα / εταιρεία υποδοχής.

Στοιχεία που συνιστάται να περιλαμβάνει η Συμφωνία Μάθησης για την πρακτική άσκηση:

- όνομα και στοιχεία επικοινωνίας του φοιτητή
- ονόματα, διευθύνσεις και αρμόδια πρόσωπα για επικοινωνία από το ίδρυμα προέλευσης, και τον φορέα υποδοχής/ εταιρεία κλπ
- τομέας σπουδών του φοιτητή στο ίδρυμα προέλευσης (κωδικοί ISCED-F)
- κύκλος σπουδών (σύντομος/ πρώτος/δεύτερος/τρίτος)
- είδος φορέα/εταιρείας (ιδιωτικός/δημόσιος/κλπ)
- περίοδος εκπαίδευσης (από/έως) στο ίδρυμα υποδοχής και μονάδες ECTS
- αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα του εκπαιδευόμενου στο τέλος της πρακτικής κατάρτισης
- αναλυτικό πρόγραμμα της περιόδου κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένων των καθηκόντων/παραδοτέων
- εβδομαδιαίος αριθμός ωρών εργασίας
- επίπεδο γνώσης της γλώσσας της πρακτικής άσκησης που έχει ή συμφωνεί να επιτύχει ο φοιτητής μέχρι την έναρξη της σπουδαστικής περιόδου (εφόσον προβλέπεται)
- κανονισμός επίβλεψης και σχέδιο αξιολόγησης
- πρόβλεψη για τροποποιήσεις στην Συμφωνία Μάθησης για την πρακτική άσκηση
- διαδικασία αναγνώρισης στο ίδρυμα προέλευσης
- υπογραφές των τριών μερών (του φοιτητή, του εκπροσώπου του ιδρύματος προέλευσης, και του φορέα/εταιρείας υποδοχής -συμπεριλαμβανομένου του επιβλέποντος του εκπαιδευόμενου).

7.3 Πιστοποιητικό Αναλυτικής Βαθμολογίας

Το Πιστοποιητικό Αναλυτικής Βαθμολογίας αποτελεί ένα ενημερωμένο αρχείο της προόδου των σπουδών του φοιτητή καθώς περιλαμβάνει τις εκπαιδευτικές ενότητες που επέλεξε, τον αριθμό των μονάδων ECTS που συγκέντρωσε, και τους βαθμούς που πήρε.

Καθώς το Πιστοποιητικό Αναλυτικής Βαθμολογίας αποτελεί ένα σημαντικό έγγραφο καταγραφής προόδου και αναγνώρισης των μαθησιακών επιτευγμάτων, είναι ζωτικής σημασίας να καθοριστεί ποιος είναι αρμόδιος για τη σύνταξή του, πώς εκδίδεται και πώς χορηγείται. Τα περισσότερα ιδρύματα εκδίδουν το Πιστοποιητικό Αναλυτικής Βαθμολογίας από τις βάσεις δεδομένων τους. Σημειωτέον ότι το Πιστοποιητικό Αναλυτικής Βαθμολογίας ενδέχεται να χρησιμοποιηθεί σε διαφορετικά πλαίσια, επομένως οι πληροφορίες θα πρέπει να είναι ολοκληρωμένες και να παρέχονται με διαφανή και σαφή τρόπο.

Στην περίπτωση της κινητικότητας των ακαδημαϊκών μονάδων, το ίδρυμα υποδοχής χορηγεί ένα Πιστοποιητικό Αναλυτικής Βαθμολογίας για κάθε φοιτητή που συμμετέχει σε πρόγραμμα κινητικότητας και το αποστέλλει στο ίδρυμα προέλευσης και στο φοιτητή στο τέλος της περιόδου φοίτησης, προκειμένου να βεβαιωθεί επισήμως το έργο που ολοκληρώθηκε, οι ακαδημαϊκές μονάδες που συγκεντρώθηκαν καθώς και οι βαθμοί που ελήφθησαν κατά το διάστημα της κινητικότητας στο ίδρυμα υποδοχής. Το Πιστοποιητικό πρέπει να αποσταλεί εντός ενός εύλογου χρονικού διαστήματος από την επίσημη ανακοίνωση των αποτελεσμάτων του φοιτητή στο ίδρυμα υποδοχής (βλ. κεφάλαιο σχετικά με την κινητικότητα και αναγνώριση των ακαδημαϊκών μονάδων).

Στοιχεία που συνιστάται να περιλαμβάνει το Πιστοποιητικό Αναλυτικής Βαθμολογίας:

- όνομα του φοιτητή
- Στοιχεία Ταυτότητας και/ή στοιχεία επικοινωνίας του φοιτητή (κατά περίπτωση)
- τίτλος και στοιχεία επικοινωνίας του ιδρύματος
- τομέας σπουδών του φοιτητή και/ή τίτλος του προγράμματος
- τρέχον έτος σπουδών
- εκπαιδευτικές ενότητες που ολοκληρώθηκαν στο ίδρυμα (με κωδικούς, ακαδημαϊκές μονάδες και βαθμολογία που συγκεντρώθηκε στο ίδρυμα υποδοχής)
- περιγραφή του συστήματος βαθμολόγησης του ιδρύματος
- πληροφορίες για την κατανομή της βαθμολογίας στη συγκεκριμένη ομάδα σύγκρισης
- ημερομηνία έκδοσης και υπογραφή του υπευθύνου

Το ίδρυμα προέλευσης οφείλει να χορηγήσει στο φοιτητή Πιστοποιητικό Αναλυτικής Βαθμολογίας του (ή ισοδύναμο έγγραφο/βάση δεδομένων), εντός εύλογου χρονικού διαστήματος, χωρίς άλλες διατυπώσεις. Έτσι εξασφαλίζεται η διαφάνεια σχετικά με τα αποτελέσματα της αναγνώρισης της περιόδου κινητικότητας στο εξωτερικό.

Για την κινητικότητα που αφορά φοίτηση, συνιστάται να συμπεριλαμβάνονται οι ενότητες του προγράμματος σπουδών του ιδρύματος προέλευσης που έχουν αντικατασταθεί, ο αριθμός των ακαδημαϊκών μονάδων που αντιπροσωπεύουν και να υπάρχει, όπου χρειάζεται, η επεξήγηση της βαθμολογίας που έλαβε ο φοιτητής στο εξωτερικό.

Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η περίοδος κινητικότητας αναγνωρίζεται συνολικά και όχι ανά ενότητα, το ίδρυμα προέλευσης θα πρέπει να καταγράψει μόνο τον αριθμό των ακαδημαϊκών μονάδων, τους βαθμούς από το ίδρυμα υποδοχής (κατά περίπτωση) και τα μαθησιακά αποτελέσματα που καθορίζονται για τη συνολική διάρκεια της κινητικότητας.

Στην περίπτωση της πρακτικής κατάρτισης, το Πιστοποιητικό Αναλυτικής Βαθμολογίας του ιδρύματος προέλευσης θα περιέχει τουλάχιστον τις απαραίτητες πληροφορίες σχετικά με την εκπλήρωση των απαιτήσεων για την αναγνώριση που υπογράφηκαν στη Συμφωνία Μάθησης πριν από την έναρξη της κινητικότητας. Η Συμφωνία αυτή ενδέχεται να προβλέπει την απόδοση ενός συγκεκριμένου αριθμού ακαδημαϊκών μονάδων, βαθμολογίας, κλπ.

7.4 Πιστοποιητικό Πρακτικής Άσκησης

Το Πιστοποιητικό Πρακτικής Άσκησης στοχεύει στην παροχή διαφάνειας και την ανάδειξη της αξίας της εμπειρίας που αποκόμισε ο φοιτητής από την πρακτική άσκηση. Το έγγραφο αυτό εκδίδεται από τον φορέα/επιχείρηση υποδοχής κατά την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης από τον εκπαιδευόμενο, και μπορεί να συνοδεύεται από άλλα έγγραφα, όπως συστατικές επιστολές.

Στοιχεία που συνιστάται να περιλαμβάνει το Πιστοποιητικό Πρακτικής Άσκησης:

- όνομα φοιτητή
- ονομασία φορέα/επιχείρησης
- στοιχεία επικοινωνίας του φορέα/επιχείρησης [οδός, πόλη, χώρα, τηλέφωνο, ηλεκτρονική διεύθυνση, ιστότοπος]
- είδος φορέα / επιχείρησης (ιδιωτικός/δημόσιος/ τριτογενής τομέα /...)
- έναρξη και λήξη της πρακτικής άσκησης
- αναλυτικό πρόγραμμα της πρακτικής άσκησης με απαρίθμηση των καθηκόντων
- γνώσεις, δεξιότητες (πνευματικές και πρακτικές) και ικανότητες που αποκτήθηκαν (μαθησιακά αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν)
- αξιολόγηση της επίδοσης των φοιτητών
- ημερομηνία έκδοσης, όνομα και υπογραφή του υπεύθυνου στον φορέα/επιχείρηση υποδοχής

Ευχαριστίες

Ευχαριστίες

Ο Οδηγός αυτός βασίστηκε στο σημαντικό όγκο δουλειάς που συγκεντρώθηκε τα τελευταία χρόνια στο πλαίσιο της Διαδικασίας της Μπολόνια αλλά και σε μεμονωμένες χώρες. Είναι πρακτικά αδύνατον να αποδοθούν ευχαριστίες σε όλους τους φορείς/οργανισμούς ή τα άτομα που έφεραν σε πέρας το έργο αυτό.

Για τη στήριξη της όλης προσπάθειας και την αφοσίωσή τους στο έργο τους, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιθυμεί να ευχαριστήσει ιδιαίτερα τα μέλη της Ειδικής Ομάδας Εργασίας που προτάθηκαν από κράτη του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης και άλλους οργανισμούς που συνέβαλαν στην αναθεώρηση του Οδηγού ECTS.

Ivan Babyn (Ουκρανία)

Tim Birtwistle (Ηνωμένο Βασίλειο)

Regine Bolter (Αυστρία)

Howard Davies (Ένωση Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων – EUA)

Béatrice Delroune (Γαλλία)

Roza Dumbraveanu (Μολδαβία)

Luc François (Βέλγιο)

Volker Gehmlich (Γερμανία)

Nerses Gevorgyan (Αρμενία)

Judit Hidasi (Ουγγαρία)

Maria Kelo (Ευρωπαϊκή Ένωση για τη Διασφάλιση Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση–ENQA)

Eliane Kotler (Γαλλία)

Sandra Kraze (Ευρωπαϊκή Ένωση Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης – EURASHE)

Janerik Lundquist (Σουηδία)

Raimonda Markeviciene (Λιθουανία)

Lene Oftedal (Νορβηγία)

John Reilly (Ηνωμένο Βασίλειο)

Maria Sticchi Damiani (Ιταλία)

Anthony Vickers (Ηνωμένο Βασίλειο)

Nevena Vuksanovic (Ευρωπαϊκή Φοιτητική Ένωση – ESU)

Robert Wagenaar (Ολλανδία)

Παράρτημα 1 Γλωσσάριο

A

Ακαδημαϊκές μονάδες (ECTS)

Οι ακαδημαϊκές μονάδες ECTS εκφράζουν τον όγκο της μάθησης με βάση τα καθορισμένα μαθησιακά αποτελέσματα και τον αντίστοιχο φόρτο εργασίας. 60 ακαδημαϊκές μονάδες αποδίδονται στα μαθησιακά αποτελέσματα και τον αντίστοιχο φόρτο εργασίας ενός ακαδημαϊκού έτους πλήρους φοίτησης ή ισοδύναμο αυτού, το οποίο συνήθως περιλαμβάνει μια σειρά από εκπαιδευτικές ενότητες στις οποίες κατανέμονται οι ακαδημαϊκές μονάδες (με βάση τα μαθησιακά αποτελέσματα και το φόρτο εργασίας). Οι ακαδημαϊκές μονάδες ECTS συνήθως εκφράζονται με ακέραιους αριθμούς.

Αναγνώριση (ακαδημαϊκή αναγνώριση)

Έγκριση των μαθημάτων, των τίτλων σπουδών, ή των διπλωμάτων ενός ιδρύματος ανώτατης εκπαίδευσης (της ημεδαπής ή της αλλοδαπής) από ένα άλλο με σκοπό την εισαγωγή φοιτητών σε προγράμματα περαιτέρω σπουδών.

Η ακαδημαϊκή αναγνώριση μπορεί επίσης να ζητηθεί με σκοπό την ακαδημαϊκή σταδιοδρομία σε ένα δεύτερο ίδρυμα και, σε ορισμένες περιπτώσεις, για την πρόσβαση σε άλλες δραστηριότητες απασχόλησης στην αγορά εργασίας (ακαδημαϊκή αναγνώριση για επαγγελματικούς σκοπούς). Όσον αφορά στον Ευρωπαϊκό Χώρο Ανώτατης Εκπαίδευσης, τρία θεωρούνται τα κύρια επίπεδα αναγνώρισης, καθώς και τα συνοδευτικά εργαλεία τους (όπως προτάθηκε στη Σύμβαση της Λισσαβόνας και στη Διακήρυξη της Μπολόνια):

- i. αναγνώριση των προσόντων, συμπεριλαμβανομένης και της πρότερης μάθησης και της επαγγελματικής εμπειρίας, επιτρέποντας έτσι την εισαγωγή ή την επανεισαγωγή στην ανώτατη εκπαίδευση
- ii. αναγνώριση των σύντομων περιόδων σπουδών που σχετίζονται με τη φοιτητική κινητικότητα και έχουν ως βασικό εργαλείο το ECTS (Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς και Συσώρευσης Ακαδημαϊκών Μονάδων)
- iii. αναγνώριση των τίτλων σπουδών πλήρους φοίτησης, με βασικό εργαλείο το Παράρτημα Διπλώματος (Vlăsceanu et al., 2004)

Αναγνώριση των ακαδημαϊκών μονάδων

Η διαδικασία μέσω της οποίας ένα ίδρυμα πιστοποιεί ότι τα μαθησιακά αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν και αξιολογήθηκαν σε ένα άλλο ίδρυμα ικανοποιούν (ορισμένες ή όλες) τις απαιτήσεις ενός συγκεκριμένου προγράμματος, μιας ενότητας ή του τίτλου στον οποίο αφορά.

Αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων

Η Οδηγία 2005/36/ΕΚ θεσπίζει κανόνες για τα Κράτη Μέλη της ΕΕ όσον αφορά στην πρόσβαση ή στην άσκηση ενός ρυθμισμένου επαγγέλματος με την προϋπόθεση κατοχής συγκεκριμένων επαγγελματικών προσόντων. Η Οδηγία ορίζει ότι το Κράτος Μέλος υποδοχής θα αναγνωρίσει τα επαγγελματικά προσόντα που αποκτήθηκαν σε ένα άλλο Κράτος Μέλος – γεγονός το οποίο επιτρέπει στον κάτοχο των εν λόγω επαγγελματικών προσόντων να ασκήσει το ίδιο επάγγελμα εκεί – όσον αφορά στην πρόσβαση ή στην άσκηση του επαγγέλματος αυτού.

Η αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων από το Κράτος Μέλος υποδοχής επιτρέπει στους δικαιούχους να αποκτήσουν πρόσβαση σε εκείνο το Κράτος Μέλος σε επάγγελμα ίδιο με εκείνο για το οποίο έχουν τα προσόντα στο οικείο Κράτος Μέλος, και να το ασκήσουν στο Κράτος Μέλος υποδοχής υπό τις ίδιες προϋποθέσεις που ισχύουν και έναντι των πολιτών του εν λόγω κράτους μέλους. (Οδηγία 2005/36/ΕΚ).

Αναγνώριση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης

Η διαδικασία μέσω της οποίας ένα ίδρυμα πιστοποιεί ότι τα μαθησιακά αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν και αξιολογήθηκαν σε άλλο πλαίσιο (μη τυπική ή άτυπη μάθηση) ικανοποιούν (ορισμένες ή όλες) τις απαιτήσεις ενός συγκεκριμένου προγράμματος, μιας ενότητάς του ή του τίτλου στον οποίον αφορά.

Αναγνώριση της πρότερης μάθησης και εμπειρίας

Η επικύρωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων είτε της τυπικής εκπαίδευσης είτε της μη τυπικής ή άτυπης μάθησης, που αποκτήθηκε πριν την αίτηση της επικύρωσης (Σύσταση του Συμβουλίου 2012/С 398/01).

Ανοιχτοί Εκπαιδευτικοί Πόροι (ΑΕΠ)

Ψηφιοποιημένο υλικό που προσφέρεται δωρεάν και είναι ανοικτό για τους εκπαιδευτές, τους φοιτητές και τους αυτο-εκπαιδευόμενους για επαναλαμβανόμενη χρήση με σκοπό τη διδασκαλία, τη μάθηση και την έρευνα. Περιλαμβάνει μαθησιακό υλικό, εργαλεία λογισμικού για την ανάπτυξη, τη χρήση και τη διανομή του περιεχομένου, καθώς και μέσα υλοποίησης όπως είναι οι ανοικτές άδειες. Οι ΑΕΠ αναφέρονται επίσης σε συσσωρευμένα ψηφιακά περιουσιακά στοιχεία τα οποία μπορούν να προσαρμοστούν και τα οποία παρέχουν οφέλη χωρίς να περιορίζουν τις δυνατότητες χρήσης τους από άλλα άτομα (ό.π.).

Απόδοση των ακαδημαϊκών μονάδων

Η πράξη της επίσημης χορήγησης των ακαδημαϊκών μονάδων που αντιστοιχούν στον τίτλο σπουδών και/ή στις ενότητες του, στους φοιτητές και στους άλλους εκπαιδευόμενους, εφόσον αυτοί επιτύχουν τα καθορισμένα μαθησιακά αποτελέσματα. Οι αρμόδιοι εθνικοί φορείς θα πρέπει να ορίσουν ποια ιδρύματα έχουν το δικαίωμα να χορηγούν ακαδημαϊκές μονάδες ECTS. Οι ακαδημαϊκές μονάδες αποδίδονται στους φοιτητές ατομικά, αφού έχουν ολοκληρώσει τις απαιτούμενες μαθησιακές δραστηριότητες και έχουν επιτύχει τα καθορισμένα μαθησιακά αποτελέσματα, όπως αποδεικνύεται από την κατάλληλη αξιολόγηση. Εάν οι φοιτητές και οι λοιποί εκπαιδευόμενοι έχουν επιτύχει μαθησιακά αποτελέσματα εντός διαφορετικών τυπικών, μη τυπικών, ή άτυπων μαθησιακών πλαισίων ή χρονοδιαγραμμάτων, οι ακαδημαϊκές μονάδες μπορούν να αποδοθούν μέσω αξιολόγησης και αναγνώρισης αυτών των μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Άτυπη μάθηση

Μάθηση η οποία προκύπτει από τις καθημερινές δραστηριότητες που σχετίζονται με την εργασία, την οικογένεια ή τον ελεύθερο χρόνο. Δεν είναι οργανωμένη ή διαρθρωμένη σε συνάρτηση με τους στόχους, το χρόνο μάθησης και την υποστήριξη της μάθησης. Η άτυπη μάθηση ενδέχεται να είναι ακούσια από την πλευρά του εκπαιδευόμενου. Παραδείγματα μαθησιακών αποτελεσμάτων που αποκτήθηκαν μέσω της άτυπης μάθησης είναι: οι δεξιότητες που αποκτήθηκαν μέσω εμπειριών από την εργασία και τη ζωή, οι δεξιότητες διαχείρισης έργων, οι δεξιότητες ΤΠΕ που αποκτήθηκαν στην εργασία, η εκμάθηση ξένων γλωσσών, οι διαπολιτισμικές δεξιότητες που αποκτήθηκαν κατά την παραμονή σε άλλη χώρα, δεξιότητες ΤΠΕ που αποκτήθηκαν εκτός εργασίας, δεξιότητες που αποκτήθηκαν μέσω εθελοντισμού, πολιτιστικών δραστηριοτήτων, αθλητισμού, εργασίας στον τομέα της νεολαίας και μέσω δραστηριοτήτων στο σπίτι π.χ. φροντίδα παιδιών. (Σύσταση του Συμβουλίου 2012/C398/01).

Δεξιότητα

Το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων (ΕΠΠ) ορίζει τη δεξιότητα ως την ικανότητα της εφαρμογής γνώσεων, δυνατοτήτων και ατομικών, κοινωνικών και/ή μεθοδολογικών ικανοτήτων, σε περιβάλλον εργασίας ή σπουδών, καθώς και στην επαγγελματική και ατομική ανάπτυξη. Στο πλαίσιο του ΕΠΠ, η δεξιότητα περιγράφεται σε συνάφεια με την ευθύνη και την αυτονομία.

Ο αντικειμενικός σκοπός κάθε εκπαιδευτικού προγράμματος είναι η προαγωγή των δεξιοτήτων. Οι δεξιότητες αναπτύσσονται σε όλα τα μαθήματα και αξιολογούνται σε διαφορετικά στάδια του προγράμματος. Ορισμένες δεξιότητες σχετίζονται με τη θεματική περιοχή (εξειδικευμένες σύμφωνα με το επιστημονικό πεδίο), άλλες είναι γενικές, (κοινές για κάθε πρόγραμμα σπουδών). Κατά κανόνα,

η ανάπτυξη των δεξιοτήτων εξελίσσεται με ενιαίο και κυκλικό τρόπο καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος.

Διά βίου μάθηση

Όλες οι δραστηριότητες μάθησης με τις οποίες ασχολείται ένα άτομο κατά τη διάρκεια της ζωής του με σκοπό τη βελτίωση των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων του από προσωπική, πολιτική, κοινωνική και/ή εργασιακή άποψη (Ανακοίνωση (2001).678).

Τα προγράμματα και οι υπηρεσίες που συμβάλλουν στη διά βίου μάθηση εντός του τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης μπορεί να περιλαμβάνουν βασικά προγράμματα, συνεχιζόμενη εκπαίδευση, βραδινά μαθήματα, ειδικά προγράμματα για εκπαιδευόμενους μερικής φοίτησης, πρόσβαση σε βιβλιοθήκες / άλλους πόρους ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, εξ αποστάσεως μάθηση, μαθήματα κατάρτισης, στοχευμένη καθοδήγηση και συμβουλευτικές υπηρεσίες, μεταξύ άλλων δράσεων και πρωτοβουλιών.

Διασφάλιση ποιότητας

Η διαδικασία ή το σύνολο των διαδικασιών που έχουν εγκριθεί σε επίπεδο χώρας και ιδρύματος προκειμένου να διασφαλίσουν την ποιότητα των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και των απονεμόμενων τίτλων.

Η διασφάλιση ποιότητας πρέπει να εξασφαλίσει ένα μαθησιακό περιβάλλον στο οποίο το περιεχόμενο των προγραμμάτων σπουδών, οι ευκαιρίες μάθησης και οι χώροι εξυπηρετούν τον επιδιωκόμενο σκοπό. Η διασφάλιση ποιότητας συχνά αναφέρεται στο πλαίσιο ενός κύκλου συνεχούς βελτίωσης (δηλ. δραστηριότητες διασφάλισης και αναβάθμισης).

Διδακτική ενότητα

Μια αυτοτελής μαθησιακή εμπειρία με τυπική δομή. Πρέπει να έχει ένα συνεκτικό και σαφές σύνολο μαθησιακών αποτελεσμάτων, καθορισμένες μαθησιακές δραστηριότητες συμβατές με το χρόνο που καταλαμβάνει στο πρόγραμμα σπουδών, και κατάλληλα κριτήρια αξιολόγησης.

Ε

Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων (ΕΠΠ)

Ένα μέσο για την κατάταξη των επαγγελματικών προσόντων σύμφωνα με ένα σύνολο κριτηρίων που αφορούν εξειδικευμένα επίπεδα μάθησης που επιτεύχθηκαν, με στόχο την ενοποίηση και το συντονισμό των εθνικών υποσυστημάτων προσόντων και τη βελτίωση της διαφάνειας, της πρόσβασης, της εξέλιξης και της ποιότητας των επαγγελματικών προσόντων σε σχέση με την αγορά εργασίας και την κοινωνία των πολιτών (Σύσταση του Συμβουλίου 2012/C 398/01).

Τα εθνικά πλαίσια προσόντων ενσωματώνουν όλους τους τίτλους σπουδών των ιδρυμάτων ενός εκπαιδευτικού συστήματος ή όλους τους τίτλους ανώτατης εκπαίδευσης, ανάλογα με την πολιτική της κάθε χώρας. Παρουσιάζουν το τι αναμένεται από τους εκπαιδευόμενους να γνωρίζουν, να κατανοούν και να είναι ικανοί να κάνουν βάσει ενός δεδομένου τίτλου (μαθησιακά αποτελέσματα), καθώς και τον τρόπο διάρθρωσης των τίτλων σε ένα σύστημα, δηλαδή τον τρόπο μετακίνησης των εκπαιδευομένων μεταξύ προγραμμάτων διαφόρων τίτλων σπουδών σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα.

Τα εθνικά πλαίσια προσόντων αναπτύσσονται από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές της κάθε χώρας, σε συνεργασία με έναν ευρύ κύκλο ενδιαφερομένων μερών – στον οποίο περιλαμβάνονται ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης, φοιτητές, προσωπικό και εργοδότες.

Εκπαιδευόμενος

Άτομο που εμπλέκεται στη μαθησιακή διαδικασία (τυπική, μη τυπική ή άτυπη μάθηση). Οι φοιτητές είναι εκπαιδευόμενοι που εμπλέκονται σε μια τυπική διαδικασία μάθησης.

Εκπαιδευτική Ενότητα

Μια αυτοτελής μαθησιακή εμπειρία με τυπική δομή (όπως είναι η διδακτική ενότητα, το μάθημα, η πρακτική άσκηση).

Επικύρωση

Η διαδικασία επιβεβαίωσης από ένα εξουσιοδοτημένο φορέα του γεγονότος ότι ένα άτομο έχει επιτύχει μαθησιακά αποτελέσματα τα οποία κρίνονται βάσει ενός σχετικού προτύπου. Περιλαμβάνει τέσσερα διακριτά στάδια:

1. **Ταυτοποίηση** μέσω διαλόγου των ιδιαίτερων εμπειριών του ατόμου
2. **Τεκμηρίωση** ώστε να αναδειχτούν οι ατομικές εμπειρίες
3. Επίσημη **Αξιολόγηση** των εμπειριών αυτών, και
4. **Πιστοποίηση** των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης η οποία ενδέχεται να οδηγεί σε μερική ή ολική απόκτηση επαγγελματικών προσόντων (Σύσταση του Συμβουλίου 2012/C 398/01).

Ευελιξία

Αναφέρεται στα μέτρα μέσω των οποίων η παροχή της ανώτατης εκπαίδευσης γίνεται περισσότερο ευέλικτη. Η ιδέα πίσω από την έννοια αυτή είναι το άνοιγμα της ανώτατης εκπαίδευσης σε περισσότερους ανθρώπους και η αύξηση της προσαρμοστικότητας στα πολλαπλά επίπεδα βιωματικής προσέγγισης στην καθημερινότητα της σύγχρονης κοινωνίας. Επίσης, σχετίζεται με την ευελιξία στο σχεδιασμό των προγραμμάτων/κύκλων σπουδών και στις προσεγγίσεις της μάθησης και της διδασκαλίας.

Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων για τη Διά Βίου Μάθηση (EQF)

Το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων για τη Διά Βίου Μάθηση αποτελεί ένα κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς που επιτρέπει στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης να συνδέσουν τα συστήματα προσόντων τους. Εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο στις 23 Απριλίου 2008. Το EQF χρησιμοποιεί οκτώ επίπεδα αναφοράς που στηρίζονται στα μαθησιακά αποτελέσματα που καθορίζονται βάσει των γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων. Μετατοπίζει το κέντρο βάρους από τις εισροές (διάρκεια μιας μαθησιακής εμπειρίας, είδος ιδρύματος) στο τι πραγματικά γνωρίζει και μπορεί να κάνει ο κάτοχος ενός συγκεκριμένου τίτλου. Καθιστά τους τίτλους σπουδών περισσότερο σαφείς και κατανοητούς μεταξύ διαφορετικών χωρών και συστημάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ευρωπαϊκό Σύστημα Ακαδημαϊκών Μονάδων για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ECVET)

Το σύστημα ECVET αφορά στη μεταφορά, στην αναγνώριση και στη συσσώρευση των μαθησιακών αποτελεσμάτων με στόχο την απόκτηση ενός τίτλου προσόντων. Πρόκειται για ένα αποκεντρωμένο σύστημα που βασίζεται στην εθελοντική συμμετοχή των Κρατών Μελών και των εμπλεκόμενων φορέων επαγγελματικής κατάρτισης, με τήρηση της εθνικής νομοθεσίας και των σχετικών ρυθμίσεων. Παρέχει ένα μεθοδολογικό πλαίσιο για την περιγραφή των προσόντων με όρους μαθησιακών αποτελεσμάτων με τη χρήση μονάδων μέτρησης, επιτρέποντας την κατανομή μεταφερόμενων μονάδων μεταξύ των Κρατών Μελών με διαφορετικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα και πλαίσια προσόντων. Το ECVET στηρίζεται σε σύμφωνα συνεργασίας που αφορούν στη διαφάνεια των προσόντων και την αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών (ECVET, 2010).

Ευρωπαϊκό Σύστημα Συσσώρευσης και Μεταφοράς Ακαδημαϊκών Μονάδων (ECTS)

Ένα σύστημα με επίκεντρο τον εκπαιδευόμενο για τη συσσώρευση και μεταφορά ακαδημαϊκών μονάδων, το οποίο βασίζεται στην αρχή της διαφάνειας των διαδικασιών μάθησης, διδασκαλίας και αξιολόγησης. Σκοπός του είναι να διευκολύνει το σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση των προγραμμάτων σπουδών και της φοιτητικής κινητικότητας μέσω της αναγνώρισης των μαθησιακών επιτευγμάτων και προσόντων, καθώς και των περιόδων μάθησης.

Ευρωπαϊκός Χώρος Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΧΑΕ)

Ο Ευρωπαϊκός Χώρος Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΧΑΕ) συστάθηκε το Μάρτιο του 2010, κατά τη δέκατη επέτειο της Διακήρυξης της Μπολόνια, στη διάρκεια της διάσκεψης των Υπουργών Παιδείας στη Βουδαπέστη και τη Βιέννη. Ο ΕΧΑΕ, με αφετηρία την βασική αποστολή της Διαδικασίας της Μπολόνια που ξεκίνησε το 1999, έχει σκοπό να καταστήσει τα συστήματα ανώτατης εκπαίδευσης στην Ευρώπη περισσότερο συγκρίσιμα, συμβατά, συνεκτικά και ελκυστικά.

Erasmus+

Πρόγραμμα της ΕΕ για την Εκπαίδευση, την Κατάρτιση, τη Νεολαία και την Άθληση για το διάστημα 2014-2020 (Κανονισμός (ΕΕ) 1288/2013).

Κ

Κανονισμοί προόδου

Σύνολο κανόνων που καθορίζουν τις προϋποθέσεις για την πρόοδο των εκπαιδευομένων στην πορεία τους προς την απόκτηση ενός τίτλου αλλά και από έναν τίτλο σε ένα άλλο.

Κατανομή ακαδημαϊκών μονάδων: Η διαδικασία της απόδοσης ενός αριθμού ακαδημαϊκών μονάδων σε τίτλους, προγράμματα σπουδών ή μεμονωμένες εκπαιδευτικές ενότητες. Οι ακαδημαϊκές μονάδες αποδίδονται συνολικά για τον τίτλο ή το πρόγραμμα, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία ή την ισχύουσα πρακτική, κατά περίπτωση, και με αναφορά στο εθνικό και /ή στο Ευρωπαϊκό πλαίσιο προσόντων. Αποδίδονται σε εκπαιδευτικές ενότητες, όπως είναι τα μαθήματα, οι διπλωματικές εργασίες, η μάθηση στο χώρο της εργασίας και η πρακτική άσκηση, λαμβάνοντας ως βάση την απόδοση 60 ακαδημαϊκών μονάδων ανά ακαδημαϊκό έτος πλήρους φοίτησης, σύμφωνα με τον εκτιμώμενο φόρτο εργασίας που απαιτείται για την επίτευξη των καθορισμένων μαθησιακών αποτελεσμάτων για κάθε ενότητα.

Κινητικότητα των ακαδημαϊκών μονάδων

Η κινητικότητα ενός φοιτητή που μετέχει σε πρόγραμμα ανταλλαγής, ο οποίος παραμένει σε ένα ίδρυμα υποδοχής για ένα χρονικό διάστημα κατά το οποίο έχει τη δυνατότητα να ολοκληρώνει δραστηριότητες που αποδίδουν ακαδημαϊκές μονάδες, οι οποίες στη συνέχεια αναγνωρίζονται από το ίδρυμα προέλευσης.

Κινητικότητα Τίτλων Σπουδών

Μαθησιακή κινητικότητα για το σκοπό της απόκτησης τίτλου σπουδών, ακόμα και αν μέρος μόνο του προγράμματος πραγματοποιήθηκε στο εξωτερικό, π.χ. σε ένα πρόγραμμα σύμπραξης ή σε ένα πρόγραμμα σπουδών στο οποίο ο τίτλος σπουδών απονέμεται από κοινού (Mapping University Mobility Project, 2015).

Κινητικότητα Europass

Το Europass είναι ένα σύνολο πέντε εγγράφων (Βιογραφικό Σημείωμα, Διαβατήριο Γλωσσών, Κινητικότητα Europass, Παράρτημα Πιστοποιητικού, Παράρτημα Διπλώματος) τα οποία αποσκοπούν στο να καταστήσουν τις δεξιότητες και τους τίτλους σπουδών σαφείς και εύκολα κατανοητούς στην Ευρώπη. Η κινητικότητα Europass είναι ένα έγγραφο που καταγράφει τις γνώσεις και τις δεξιότητες που αποκτήθηκαν σε άλλη Ευρωπαϊκή χώρα, και συμπληρώνεται από τα ιδρύματα

που συμμετείχαν στη δράση κινητικότητας του ενδιαφερόμενου (ίδρυμα προέλευσης και υποδοχής).

Κοινό Πρόγραμμα Σπουδών (Σύμπραξη)

Ένα ενιαίο πρόγραμμα σπουδών το οποίο συντονίζουν και προσφέρουν από κοινού διαφορετικά ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης και το οποίο οδηγεί σε διπλό/ πολλαπλό πτυχίο ή ένα κοινό πτυχίο (ό. π.).

Κοινό πτυχίο

Ένα ενιαίο δίπλωμα που απονέμεται από ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης τα οποία προσφέρουν το πρόγραμμα σύμπραξης, και αναγνωρίζεται επίσημα στις χώρες όπου εδρεύουν τα ιδρύματα που χορηγούν τους τίτλους (EQAR, 2015).

Κριτήρια αξιολόγησης

Περιγραφή όσων απαιτούνται να κάνει ο εκπαιδευόμενος και σε ποιο επίπεδο, προκειμένου να επιδείξει την επίτευξη ενός μαθησιακού αποτελέσματος.

Οι μέθοδοι και τα κριτήρια αξιολόγησης για μια εκπαιδευτική ενότητα πρέπει να είναι κατάλληλα και συνεπή με τα καθορισμένα για αυτήν μαθησιακά αποτελέσματα και με τις μαθησιακές δραστηριότητες που ολοκληρώθηκαν.

Κύκλος

Ένας από τους στόχους της Διακήρυξης της Μπολόνια το 1999 ήταν η «υιοθέτηση ενός συστήματος βασισμένου στους δύο κύριους κύκλους, τον προπτυχιακό και τον μεταπτυχιακό». Το 2003 οι διδακτορικές σπουδές εντάχθηκαν στη δομή της Μπολόνια ως τρίτος κύκλος. Κατ' αυτόν τον τρόπο, ο ΕΧΑΕ όρισε μια ιεραρχία τριών κύκλων Ανώτατης Εκπαίδευσης (πρώτος κύκλος, δεύτερος κύκλος και τρίτος κύκλος σπουδών). Κάθε τίτλος σπουδών ανώτατης εκπαίδευσης στον Ευρωπαϊκό Χώρο Ανώτατης Εκπαίδευσης εντάσσεται σε έναν από τους τρεις αυτούς κύκλους.

M

Μαζικά Ανοικτά Διαδικτυακά Μαθήματα

Μαθήματα που επιτρέπουν την ελεύθερη εισαγωγή, έχουν δωρεάν εγγραφή, και διεξάγονται διαδικτυακά συνήθως με υποστήριξη από άλλους συν-εκπαιδευόμενους ή με αυτοματοποιημένη υποστήριξη. Ο αριθμός των εγγεγραμμένων είναι συνήθως μεγάλος.

Μάθημα

Μια διδακτική ενότητα σε ένα σύστημα στο οποίο κάθε διδακτική ενότητα έχει τον ίδιο αριθμό ακαδημαϊκών μονάδων ή πολλαπλάσιο αυτού.

Μαθησιακή Κινητικότητα

Η μαθησιακή κινητικότητα κατά κανόνα περιλαμβάνει τη φυσική κινητικότητα κατά την οποία ο εκπαιδευόμενος/φοιτητής μετακινείται σε ένα ίδρυμα μιας άλλης χώρας για ένα μέρος ή για το σύνολο του προγράμματος σπουδών. Η πλειονότητα των μετακινήσεων αυτών πραγματοποιείται στο πλαίσιο σχεδιασμένων και οργανωμένων προγραμμάτων. Οι ακαδημαϊκές μονάδες από αυτή την κινητικότητα αναγνωρίζονται επίσημα από το ίδρυμα προέλευσης.

Υπάρχει επίσης σημαντικός αριθμός φοιτητών οι οποίοι επιλέγουν το καθεστώς «ελεύθερης κινητικότητας» και μετακινούνται με δική τους πρωτοβουλία.

Παράλληλα με τη φυσική κινητικότητα, αυξάνεται ολοένα και η δυνατότητα συμμετοχής των εκπαιδευομένων σε δράσεις εικονικής κινητικότητας. Η εικονική κινητικότητα μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσω οργανωμένων κοινών ή επιμερισμένων προγραμμάτων σπουδών, ή μέσω Ανοικτών Πανεπιστημίων, Ανοικτών Εκπαιδευτικών Πόρων, Μαζικών Ανοικτών Διαδικτυακών Μαθημάτων (MOOCs), ή άλλου διαδικτυακού υλικού.

Μάθηση στο χώρο εργασίας

Μάθηση που προσφέρεται από ένα πανεπιστήμιο, κολλέγιο ή άλλο φορέα παροχής κατάρτισης στο χώρο εργασίας, συνήθως υπό την επίβλεψη ενός ατόμου της επιχείρησης καθώς και από έναν επαγγελματία διδάσκοντα εκτός της επιχείρησης (Scottish Funding Council, 2015)

Μαθησιακός διάυλος

Ο μαθησιακός διάυλος είναι η πορεία που ακολουθεί ένας εκπαιδευόμενος για να χτίσει τη γνώση προοδευτικά και να αποκτήσει το επιθυμητό σύνολο ικανοτήτων. Ο μαθησιακός διάυλος μπορεί να «οριοθετηθεί» μέσω ιδρυματικής καθοδήγησης και κανονισμών (συμπεριλαμβανομένης της αναγνώρισης της πρότερης μάθησης και εμπειρίας) και διαφορετικοί μαθησιακοί διάυλοι ενδέχεται να καταλήγουν στην απονομή του ίδιου τίτλου. Ουσιαστικά, η έννοια του «μαθησιακού διαύλου» τονίζει τις δυνατότητες επιλογής του φοιτητή για να φτάσει τους επιθυμητούς εκπαιδευτικούς στόχους.

Μαθησιακό αποτέλεσμα

Η περιγραφή όλων αυτών που ο εκπαιδευόμενος γνωρίζει, κατανοεί και είναι ικανός να κάνει μετά την ολοκλήρωση μιας μαθησιακής διαδικασίας. Η επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων πρέπει να αξιολογηθεί μέσω διαδικασιών που βασίζονται σε σαφή και διαφανή κριτήρια. Τα μαθησιακά αποτελέσματα αντιστοιχούν σε ξεχωριστές εκπαιδευτικές ενότητες και σε προγράμματα στο σύνολό τους. Χρησιμοποιούνται επίσης σε Ευρωπαϊκά και εθνικά πλαίσια προσόντων για να περιγράψουν το επίπεδο του κάθε τίτλου.

Μέθοδοι Αξιολόγησης

Όλος ο όγκος των γραπτών, προφορικών και πρακτικών δοκιμασιών/εξετάσεων, εργασιών, επιδόσεων, παρουσιάσεων και ατομικών φακέλων που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση της προόδου του εκπαιδευόμενου και για να εξακριβώσουν την επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων μιας εκπαιδευτικής ενότητας (μαθήματος/κεφαλαίου).

Μεταφορά (ακαδημαϊκών μονάδων)

Η διαδικασία της αναγνώρισης των ακαδημαϊκών μονάδων που αποκτήθηκαν εντός ενός πλαισίου (π.χ. πρόγραμμα, ίδρυμα) από ένα άλλο επίσημο πλαίσιο, με σκοπό την απόκτηση ενός τίτλου σπουδών. Οι ακαδημαϊκές μονάδες που απονέμονται στους φοιτητές στο πλαίσιο ενός προγράμματος μπορούν να μεταφερθούν και να προσμετρηθούν από ένα ίδρυμα σε ένα άλλο πρόγραμμα που προσφέρεται από το ίδιο ή από άλλο ίδρυμα. Η μεταφορά ακαδημαϊκών μονάδων αποτελεί το κλειδί για την επιτυχή κινητικότητα των σπουδών. Τα ιδρύματα, οι σχολές και τα τμήματα μπορούν να συνάψουν συμφωνίες οι οποίες εγγυώνται την αυτόματη αναγνώριση και μεταφορά των ακαδημαϊκών μονάδων.

Μη τυπική μάθηση

Μάθηση η οποία πραγματοποιείται μέσω προγραμματισμένων δραστηριοτήτων (όσον αφορά στους μαθησιακούς στόχους, στο χρόνο μάθησης), όπου υπάρχει κάποια μορφή υποστήριξης της μάθησης (π.χ. σχέση εκπαιδευόμενου-εκπαιδευτή). Ενδέχεται να καλύπτει προγράμματα για την απόκτηση σχετικών με την εργασία δεξιοτήτων, την καταπολέμηση του αναλφαβητισμού των ενηλίκων και τη βασική εκπαίδευση για όσους εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο. Πολύ συνηθισμένες περιπτώσεις μη τυπικής μάθησης αποτελούν, μεταξύ άλλων, η ενδοεπιχειρησιακή κατάρτιση, μέσω της οποίας οι επιχειρήσεις επικαιροποιούν και βελτιώνουν τις δεξιότητες των εργαζομένων τους, όπως τις δεξιότητες ΤΠΕ, τη διαρθρωμένη ηλεκτρονική μάθηση (π.χ. με τη χρήση ανοικτών εκπαιδευτικών πόρων), και τις σειρές μαθημάτων που διοργανώνονται από οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών για τα μέλη τους, τις στοχοθετημένες ομάδες τους ή το ευρύ κοινό (ό.π.)

Οδηγός Σπουδών

Ο Οδηγός Σπουδών περιλαμβάνει λεπτομερείς, εύχρηστες και επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με το μαθησιακό περιβάλλον του ιδρύματος (γενικές πληροφορίες για το ίδρυμα, τους πόρους και τις υπηρεσίες του, καθώς και ακαδημαϊκής φύσης πληροφορίες σχετικά με τα προσφερόμενα προγράμματα και τις διακριτές εκπαιδευτικές ενότητες). Οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να είναι διαθέσιμες στους φοιτητές τόσο πριν από την εισαγωγή τους όσο και κατά τη

διάρκεια των σπουδών τους, προκειμένου να διευκολυνθούν στο να κάνουν ορθές επιλογές και να αξιοποιήσουν το χρόνο τους με τον αποτελεσματικότερο τρόπο.

Ο Οδηγός Σπουδών θα πρέπει να είναι αναρτημένος στον ιστότοπο του ιδρύματος, και να αναφέρει τους τίτλους των προγραμμάτων / μαθημάτων στην εθνική γλώσσα (ή στην τοπική γλώσσα, κατά περίπτωση) και στην αγγλική, ώστε να είναι εύκολη η πρόσβαση σε αυτόν από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Τόσο η μορφή του Οδηγού Σπουδών, όσο και η αλληλουχία των πληροφοριών, αποφασίζεται από το ίδρυμα. Ο Οδηγός Σπουδών θα πρέπει να έχει αναρτηθεί αρκετά νωρίς ώστε να έχουν οι υποψήφιοι φοιτητές τον απαραίτητο χρόνο να κάνουν τις επιλογές τους.

Π

Παράθυρο κινητικότητας

Το παράθυρο κινητικότητας είναι μια χρονική περίοδος που προβλέπεται για διεθνή φοιτητική κινητικότητα και περιλαμβάνεται στη δομή ενός προγράμματος σπουδών (Ferencz et al., 2013).

Παράρτημα Διπλώματος

Το Παράρτημα Διπλώματος (ΠΔ) είναι ένα έγγραφο που συνοδεύει ένα πτυχίο ανώτατης εκπαίδευσης, και παρέχει μια τυποποιημένη περιγραφή της φύσης, του επιπέδου, του πλαισίου, του περιεχομένου και της υπόστασης των σπουδών τις οποίες ολοκλήρωσε ο κάτοχός του. Εκδίδεται από τα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης σύμφωνα με τις αρχές που συμφωνήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Συμβούλιο της Ευρώπης και την UNESCO. Το Παράρτημα Διπλώματος αποτελεί επίσης μέρος των εργαλείων διαφάνειας στο πλαίσιο του Europass.

Περιλαμβάνει τις εξής οκτώ ενότητες με πληροφορίες σχετικά με:

- τον κάτοχο του τίτλου σπουδών
- τον τίτλο
- το επίπεδο και τη χρησιμότητά του
- το περιεχόμενο και τα επιτευχθέντα αποτελέσματα
- την πιστοποίηση του παραρτήματος
- λεπτομέρειες σχετικά με το συγκεκριμένο εθνικό σύστημα ανώτατης εκπαίδευσης (προερχόμενες από τον Εθνικό Φορέα Πληροφόρησης για την Αναγνώριση Ακαδημαϊκών Τίτλων (NARIC))
- τυχόν πρόσθετες σχετικές πληροφορίες

Οι απόφοιτοι των χωρών οι οποίες συμμετέχουν στη διαδικασία της Μπολόνια δικαιούνται να λάβουν το Παράρτημα Διπλώματος αυτόματα και δωρεάν, σε μια από τις κύριες Ευρωπαϊκές γλώσσες.

Περιγραφικοί Δείκτες του Δουβλίνου

Οι περιγραφικοί δείκτες του Δουβλίνου είναι οι περιγραφικοί δείκτες του κύκλου (ή «περιγραφικοί δείκτες επιπέδου») που παρουσιάστηκαν το 2003 και υιοθετήθηκαν το 2005, ως το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης. Παρέχουν γενικές διατυπώσεις των τυπικών αναμενόμενων επιτευγμάτων και ικανοτήτων που προκύπτουν από τους απονεμόμενους τίτλους που αντιπροσωπεύουν το τέλος ενός κύκλου ή επιπέδου (της Μπολόνια). Οι περιγραφικοί δείκτες εκφράζονται σε σχέση με τα επίπεδα δεξιοτήτων, και όχι τα μαθησιακά αποτελέσματα, και δίνουν τη δυνατότητα της διάκρισης με την ευρεία και γενική έννοια μεταξύ των διαφόρων κύκλων. Ένας περιγραφικός δείκτης επιπέδου περιλαμβάνει τις εξής πέντε συνιστώσες:

- γνώση και κατανόηση
- εφαρμογή της γνώσης και κατανόησης
- διατύπωση κρίσεων
- επικοινωνία
- δεξιότητες διά βίου μάθησης

Περιγραφικός Δείκτης (Επιπέδου) Κύκλου

Γενικές διατυπώσεις σχετικά με τα αναμενόμενα αποτελέσματα για κάθε έναν από τους τρεις κύκλους. Ένα καλό παράδειγμα γενικού περιγραφικού δείκτη (επιπέδου) κύκλου αποτελούν οι λεγόμενοι Περιγραφικοί Δείκτες του Δουβλίνου, οι οποίοι (μαζί με το ECTS) έθεσαν τα θεμέλια του Πλαισίου Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Περιγραφικοί δείκτες επιπέδου

Βλ. «Περιγραφικός Δείκτης (Επιπέδου) Κύκλου» και «Περιγραφικοί Δείκτες Δουβλίνου».

Πίνακας κατανομής βαθμολογίας

Οι πίνακες κατανομής της βαθμολογίας παρουσιάζουν τον τρόπο με τον οποίο η υπάρχουσα εθνική ή ιδρυματική κλίμακα εφαρμόζεται στο ίδρυμα -σε συστήματα ανοικτής ή επιλεκτικής πρόσβασης- και επιτρέπει την αντιπαραβολή με τη στατιστική κατανομή των βαθμολογιών μίας παράλληλης ομάδας σύγκρισης ενός άλλου ιδρύματος. Αποτυπώνουν τη στατιστική κατανομή της επιτυχούς βαθμολογίας που χορηγήθηκε σε κάθε γνωστικό πεδίο σε ένα συγκεκριμένο ίδρυμα.

Πιστοποιητικό Αναλυτικής Βαθμολογίας

Ένα ενημερωμένο μητρώο της προόδου των σπουδών του φοιτητή: οι εκπαιδευτικές ενότητες που έχει επιλέξει, ο αριθμός των μονάδων ECTS που έχει συγκεντρώσει, και οι βαθμοί που έχει λάβει. Πρόκειται για ένα έγγραφο ζωτικής σημασίας για την καταγραφή της προόδου και την αναγνώριση

των μαθησιακών επιτευγμάτων, συμπεριλαμβανομένης της φοιτητικής κινητικότητας. Τα περισσότερα ιδρύματα εκδίδουν το Πιστοποιητικό Αναλυτικής Βαθμολογίας από τη βάση δεδομένων που τηρούν.

Πιστοποιητικό Πρακτικής Άσκησης

Έγγραφο που εκδίδει ο φορέας/επιχείρηση υποδοχής με την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης του εκπαιδευόμενου, και μπορεί να συνοδεύεται από άλλα έγγραφα, όπως οι συστατικές επιστολές. Στοχεύει στην προαγωγή της διαφάνειας και στην ανάδειξη της αξίας της εμπειρίας του φοιτητή από την πρακτική άσκηση.

Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης (QF-EHEA / ΠΠ-ΕΧΑΕ)

Στον Ευρωπαϊκό Χώρο Ανώτατης Εκπαίδευσης τα πλαίσια προσόντων βρίσκονται σε δύο επίπεδα. Το βασικό πλαίσιο (ΠΠ-ΕΧΑΕ) υιοθετήθηκε το 2005 και όλα τα κράτη μέλη δεσμεύτηκαν να αναπτύξουν εθνικά πλαίσια προσόντων συμβατά με αυτό το βασικό πλαίσιο.

Ένα εθνικό πλαίσιο προσόντων για την ανώτατη εκπαίδευση ενσωματώνει όλους τους τίτλους σπουδών ενός συστήματος ανώτατης εκπαίδευσης. Παρουσιάζει τα αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα για ένα συγκεκριμένο τίτλο σπουδών και τον τρόπο με τον οποίο οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να μεταβούν από έναν τίτλο σπουδών σε ένα άλλο.

Ο στόχος του ΠΠ-ΕΧΑΕ είναι να οργανώσει τους εθνικούς τίτλους σπουδών ανώτατης εκπαίδευσης σε ένα ενιαίο πλαίσιο προσόντων, για όλη την Ευρώπη. Εντός του πλαισίου αυτού, οι τίτλοι σπουδών καθορίζονται ανάλογα με το επίπεδο πολυπλοκότητας και δυσκολίας (πτυχίο, μεταπτυχιακό, διδακτορικό).

Το ΠΠ-ΕΧΑΕ ορίζει τέσσερις κύριους κύκλους που παρουσιάζονται μέσω των “Περιγραφικών Δεικτών του Δουβλίνου”. Παρέχουν γενικές διατυπώσεις των τυπικών αναμενόμενων επιτευγμάτων και ικανοτήτων που προκύπτουν από τους απονεμόμενους τίτλους που αντιπροσωπεύουν το τέλος ενός κύκλου. Ο σύντομος, ο πρώτος και ο δεύτερος κύκλος χαρακτηρίζονται επίσης από ένα εύρος ακαδημαϊκών μονάδων.

Πρακτική άσκηση

Μια ορισμένη περίοδος εμπειρίας εκτός του ιδρύματος (για παράδειγμα σε μια θέση εργασίας) με σκοπό να βοηθήσει τους φοιτητές στην ανάπτυξη ιδιαίτερων δεξιοτήτων, γνώσεων ή κατανόησης, ως μέρος του προγράμματος που παρακολουθούν.

Πρόγραμμα (εκπαιδευτικό)

Ένα σύνολο εκπαιδευτικών ενοτήτων – βασισμένων σε μαθησιακά αποτελέσματα – οι οποίες αναγνωρίζονται για την απονομή ενός τίτλου.

Πρόγραμμα σπουδών

Ένα σύνολο εκπαιδευτικών ενοτήτων το οποίο οδηγεί στην απονομή τίτλου σπουδών στο φοιτητή, μετά από την επιτυχή ολοκλήρωση όλων των απαιτήσεων.

Πρόδος

Η διαδικασία που επιτρέπει στον εκπαιδευόμενο να περνά από ένα στάδιο ενός τίτλου στο επόμενο και να έχει πρόσβαση σε εκπαιδευτικά προγράμματα που τον προετοιμάζουν για έναν τίτλο υψηλότερου επιπέδου από αυτόν που ήδη κατέχει.

Σ

Συμφωνία Μάθησης

Μια επίσημη συμφωνία μεταξύ των τριών μερών που εμπλέκονται στην κινητικότητα – του φοιτητή, του ιδρύματος προέλευσης και του ιδρύματος ή φορέα/επιχείρησης υποδοχής – προκειμένου να διευκολυνθεί η οργάνωση της κινητικότητας των ακαδημαϊκών μονάδων και της αναγνώρισής της. Η συμφωνία υπογράφεται από τα τρία μέρη πριν από την έναρξη της περιόδου κινητικότητας και σκοπό έχει να παρέχει στο φοιτητή την επιβεβαίωση ότι οι ακαδημαϊκές μονάδες που συγκεντρώνει κατά την περίοδο κινητικότητας θα αναγνωριστούν.

Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Ανάπτυξη (ΣΕΑ)

Πρόκειται για μια πτυχή της διά βίου μάθησης, που ορισμένες φορές αναφέρεται ως Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Εκπαίδευση. Η ΣΕΑ περιγράφει τις δεξιότητες, τις γνώσεις και την εμπειρία που αποκομίζει ένα άτομο, τόσο με τυπικό όσο και με άτυπο τρόπο στην εργασία του, και οι οποίες προστίθενται στα βασικά του προσόντα και κατάρτιση. Τόσο στα επαγγέλματα υπηρεσιών και γραφείου όσο και στα τεχνικά/χειρωνακτικά επαγγέλματα, εμφανίζεται ολοένα και συχνότερα η τυπική απαίτηση για συνέχιση της μάθησης και της ανάπτυξης των γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων σε όλη τη διάρκεια της σταδιοδρομίας του εργαζόμενου, προκειμένου να παραμένει ενημερωμένος και να είναι σε θέση να εργάζεται με ασφάλεια, νόμιμα και αποτελεσματικά. Η τυπική ΣΕΑ η οποία αποτελεί επαγγελματική προϋπόθεση πρέπει να είναι επικυρωμένη και τεκμηριωμένη. Η ΣΕΑ αποτελεί συνεπώς σημαντικό στοιχείο του βιογραφικού σημειώματος καθώς ολοένα και περισσότεροι εργοδότες απαιτούν το επίσημα επικυρωμένο ατομικό μητρώο ΣΕΑ.

Συσσώρευση ακαδημαϊκών μονάδων

Η διαδικασία συγκέντρωσης ακαδημαϊκών μονάδων που αποδίδονται για την επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων των εκπαιδευτικών ενοτήτων εντός τυπικού πλαισίου, και για άλλες μαθησιακές δραστηριότητες που διεξάγονται σε άτυπα και μη-τυπικά πλαίσια. Ένας φοιτητής μπορεί να συσσωρεύσει ακαδημαϊκές μονάδες προκειμένου να αποκτήσει τίτλο σπουδών, όπως

απαιτείται από το ίδρυμα που απονέμει το πτυχίο, ή για να τεκμηριώσει προσωπικά επιτεύγματα στο πλαίσιο της διά βίου μάθησης.

Τ

Τίτλος

Κάθε πτυχίο, δίπλωμα ή άλλο πιστοποιητικό που εκδίδεται από μια αρμόδια αρχή και βεβαιώνει την επιτυχή ολοκλήρωση ενός αναγνωρισμένου προγράμματος σπουδών.

Τυπική μάθηση

Μάθηση που κατά κανόνα παρέχεται από ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα ή φορέα κατάρτισης, με συγκεκριμένη δομή (όσον αφορά στους μαθησιακούς στόχους, στο χρόνο μάθησης ή στην υποστήριξη της μάθησης) και η οποία οδηγεί στην απόκτηση πιστοποίησης σπουδών. Η τυπική μάθηση είναι εκούσια από την πλευρά του εκπαιδευόμενου.

Φ

Φοιτητής

Ένας εκπαιδευόμενος που είναι εγγεγραμμένος σε ένα επίσημο εκπαιδευτικό πρόγραμμα ενός ανώτατου εκπαιδευτικού συστήματος. Σημειωτέον ότι το ζήτημα της αναφοράς στον όρο «φοιτητές» ή «εκπαιδευόμενοι» στον παρόντα Οδηγό συζητήθηκε διεξοδικά στην ομάδα εργασίας και με τα ενδιαφερόμενα μέρη. Λόγω της γενικότερης αλλαγής κατεύθυνσης προς την παροχή περισσότερο ευέλικτων μορφών μάθησης, συμφωνήθηκε ότι ο όρος «εκπαιδευόμενος» είναι προτιμότερος, στις περισσότερες περιπτώσεις. Ωστόσο, αναγνωρίστηκε ότι, εφόσον τα περισσότερα συστήματα ανώτατης εκπαίδευσης εξακολουθούν να είναι δομημένα με βάση την παροχή τυπικών προγραμμάτων σπουδών σε ένα σαφώς καθορισμένο φοιτητικό πληθυσμό, ο όρος «φοιτητής» θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί έτσι ώστε να συμπεριλάβει το σύνολο των εκπαιδευομένων στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα (είτε πρόκειται για πλήρη ή μερική φοίτηση, είτε για μάθηση εξ' αποστάσεως, στους χώρους του ιδρύματος ή στο χώρο εργασίας, είτε με στόχο την απόκτηση τίτλου είτε ακολουθώντας μεμονωμένες εκπαιδευτικές ενότητες ή μαθήματα).

Φοιτητής σε καθεστώς ελεύθερης κινητικότητας

Ένας φοιτητής που συμμετέχει στην κινητικότητα ακαδημαϊκών μονάδων εκτός των οργανωμένων προγραμμάτων φοιτητικής κινητικότητας (παραδείγματος χάριν Erasmus+). Ο φοιτητής αυτός κινείται ανεξάρτητα, επιλέγει ένα ίδρυμα υποδοχής και οργανώνει ο ίδιος την κινητικότητα των ακαδημαϊκών μονάδων στο ίδρυμα αυτό.

Φοιτητοκεντρική μάθηση

Μια μαθησιακή προσέγγιση που χαρακτηρίζεται από καινοτόμες μεθόδους διδασκαλίας που στοχεύουν στην προαγωγή της μάθησης σε επικοινωνία με τους διδάσκοντες και τους φοιτητές και η οποία δίνει βαρύτητα στην ενεργή συμμετοχή των φοιτητών στην προσωπική τους μαθησιακή προσπάθεια, υποστηρίζοντας τις μεταφερόμενες δεξιότητες όπως η ικανότητα επίλυσης προβλημάτων, η κριτική και η στοχαστική σκέψη (ESU, 2010).

Φόρτος Εργασίας

Μια εκτίμηση του χρόνου που χρειάζονται κατά κανόνα οι εκπαιδευόμενοι προκειμένου να ολοκληρώσουν όλες τις μαθησιακές δραστηριότητες όπως είναι η παρακολούθηση διαλέξεων, τα σεμινάρια, οι εργασίες, η εργαστηριακού τύπου εξάσκηση, η πρακτική άσκηση στο χώρο εργασίας και η ατομική μελέτη που απαιτούνται για την επίτευξη των καθορισμένων μαθησιακών αποτελεσμάτων σε τυπικά μαθησιακά περιβάλλοντα. Η αντιστοίχιση του φόρτου εργασίας πλήρους φοίτησης ενός ακαδημαϊκού έτους σε 60 ακαδημαϊκές μονάδες, συχνά επισημοποιείται μέσω εθνικών νομικών διατάξεων. Στις περισσότερες περιπτώσεις, ο φόρτος εργασίας των φοιτητών κυμαίνεται από 1.500 έως 1.800 ώρες σε ένα ακαδημαϊκό έτος, το οποίο σημαίνει ότι μια ακαδημαϊκή μονάδα αντιστοιχεί σε 25 έως 30 ώρες εργασίας. Θα πρέπει να αναγνωριστεί ότι ο αριθμός αυτός αντιπροσωπεύει το συνήθη φόρτο εργασίας και ότι ο πραγματικός χρόνος επίτευξης των μαθησιακών αποτελεσμάτων διαφέρει για κάθε εκπαιδευόμενο.

Παράρτημα 2

Παραδείγματα: μετατροπή βαθμολογίας

Παραδείγματα για τη μετατροπή βαθμολογιών⁵

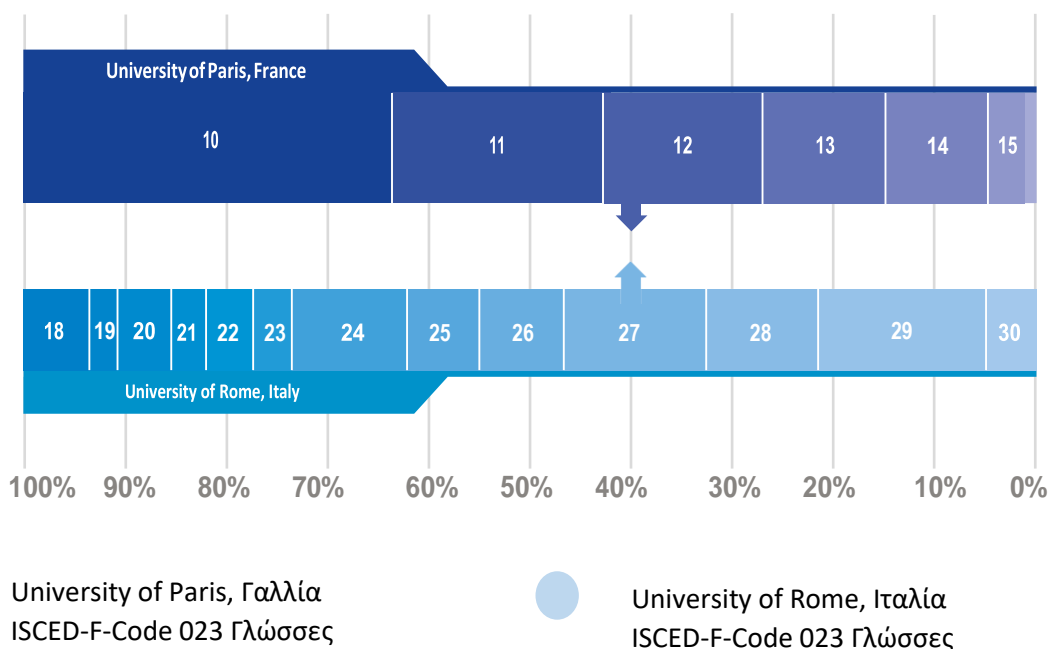
1. Μετατροπή βαθμολογιών με βάση δύο πίνακες κατανομής βαθμολογίας από δύο ομάδες σύγκρισης που ανήκουν σε διαφορετικά εθνικά συστήματα βαθμολόγησης.

Ομάδα σύγκρισης Α στην Ιταλία (η επιτυχής βαθμολογία κυμαίνεται από 18 έως 30-άριστα)

Ομάδα σύγκρισης/γνωστικό πεδίο: Κωδικός ISCED 023 Γλώσσες

Ομάδα σύγκρισης Β στη Γαλλία (η επιτυχής βαθμολογία κυμαίνεται από 10 έως 20-άριστα)

Ομάδα σύγκρισης/γνωστικό πεδίο: Κωδικός ISCED 023 Γλώσσες

Στην περίπτωση αυτή, υπάρχει επικάλυψη στο ποσοστιαίο εύρος των βαθμολογιών. Το ίδρυμα υποδοχής πρέπει να έχει αποφασίσει εκ των προτέρων εάν θα λάβει υπόψη την ελάχιστη, τη μέση ή τη μέγιστη τιμή του συγκρινόμενου βαθμού στο επικαλυπτόμενο εύρος. Συνεπώς, εάν το University of Rome είχε αποφασίσει εκ των προτέρων ότι θα χρησιμοποιήσει την ελάχιστη ή τη μέση τιμή, ο βαθμός του φοιτητή θα ήταν 27, ενώ εάν είχε αποφασίσει ότι θα χρησιμοποιήσει τη μέγιστη τιμή, ο βαθμός του φοιτητή θα ήταν 28.

⁵ Για περισσότερα παραδείγματα συμβουλευτείτε τον ιστότοπο του Οδηγού ECTS.

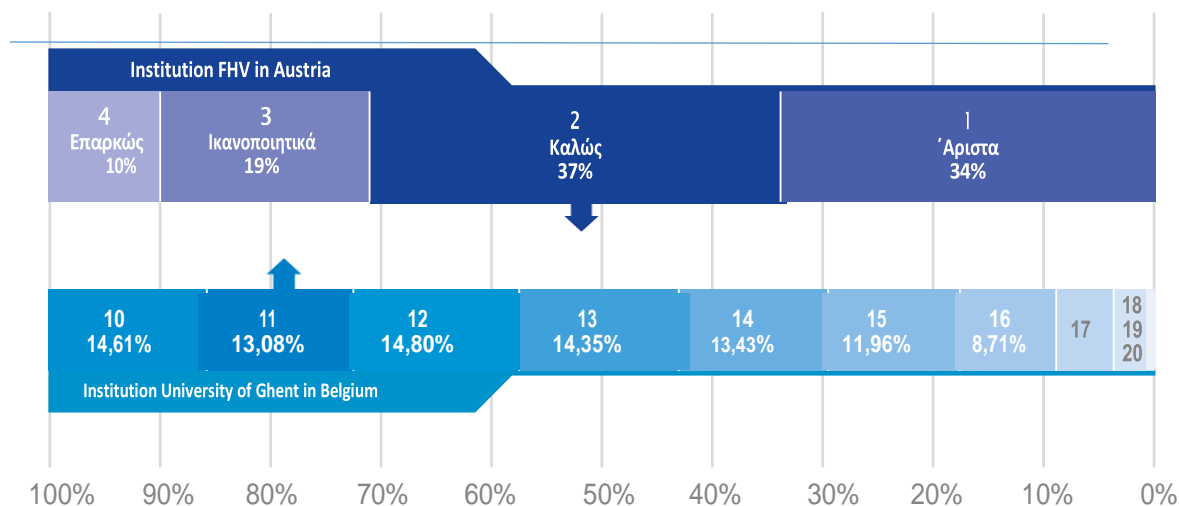
2. Μετατροπή βαθμολογιών με βάση δύο πίνακες κατανομής βαθμολογίας από δύο ομάδες σύγκρισης που ανήκουν σε διαφορετικά εθνικά συστήματα βαθμολόγησης.

Ίδρυμα FHV στην Αυστρία⁶ (η επιτυχής βαθμολογία κυμαίνεται από 1 έως 4)

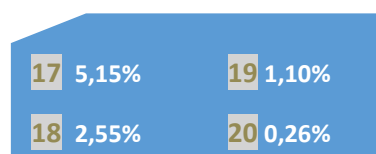
Ομάδα σύγκρισης/γνωστικό πεδίο: Κωδικός ISCED 071 Μηχανικοί και συναφή επαγγέλματα

University of Ghent στο Βέλγιο (η επιτυχής βαθμολογία κυμαίνεται από 10 έως 20)

Ομάδα σύγκρισης/γνωστικό πεδίο: Κωδικός ISCED 071 Μηχανικοί και συναφή επαγγέλματα

- Ίδρυμα FHV, Αυστρία
Κωδικός ISCED 071 Μηχανικοί και συναφή επαγγέλματα
- University of Ghent, Βέλγιο
Κωδικός ISCED 071 Μηχανικοί και συναφή επαγγέλματα

Στο παράδειγμα αυτό ο βαθμός 2 (Καλώς) από το ίδρυμα της Αυστρίας θα αντιστοιχηθεί στο βαθμό 13 στο ίδρυμα του Βελγίου. Ο βαθμός 11 από το Πανεπιστήμιο του Βελγίου θα αντιστοιχηθεί στο βαθμό 3 (Ικανοποιητικά) στην Αυστρία. Στην περίπτωση αυτή και τα δύο ιδρύματα έχουν αποφασίσει να χρησιμοποιούν τη μέση τιμή στην περίπτωση που υπάρχει επικάλυψη στο ποσοστιαίο εύρος της βαθμολογίας.

⁶ University of Applied Sciences Vorarlberg (Fachhochschule Vorarlberg – FHV)

Παράρτημα 3

Συνιστώμενη βιβλιογραφία

Συνιστώμενη Βιβλιογραφία

Διαδικασία της Μπολόνια, σχετικά έγγραφα

Πλαίσιο Προσόντων για τον Ευρωπαϊκό Χώρο Ανώτατης Εκπαίδευσης. Ομάδα Εργασίας της Μπολόνια για τα Πλαίσια Προσόντων: δημοσιεύθηκε από το Υπουργείο Επιστημών, Τεχνολογίας και Καινοτομίας, Κοπεγχάγη, Φεβρουάριος 2005: http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/documents/050218_QF_EHEA.pdf

Συνέδριο της Μπολόνια, Χρήση Μαθησιακών Αποτελεσμάτων, Εδιμβούργο, 1-2 Ιουλίου 2004: <http://www.ehea.info/article-details.aspx?ArticleId=119>

Πλαίσιο της Μπολόνια και Πιστοποίηση (2008): http://www.ehea.info/Uploads/QF/Bologna_Framework_and_Certification_revised_29_02_08.pdf

Ανακοινωθέν του Βερολίνου (Υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης. Ανακοινωθέν της Συνόδου των Υπουργών αρμοδίων για την Ανώτατη Εκπαίδευση στο Βερολίνο στις 19 Σεπτεμβρίου 2003): http://www.ehea.info/Uploads/about/Berlin_Communique1.pdf

Ανακοινωθέν του Βουκουρεστίου (Βέλτιστη Αξιοποίηση του Δυναμικού μας: Ενοποίηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης, Ανακοινωθέν της Συνόδου των Υπουργών αρμοδίων για την Ανώτατη Εκπαίδευση στο Βουκουρέστι στις 26-27 Απριλίου 2012): [http://www.ehea.info/Uploads/\(1\)/Bucharest%20Communique%202012\(1\).pdf](http://www.ehea.info/Uploads/(1)/Bucharest%20Communique%202012(1).pdf)

Αρχές και Κατευθυντήριες Οδηγίες για τη Διασφάλιση Ποιότητας στον Ευρωπαϊκό Χώρο Ανώτατης Εκπαίδευσης: <http://www.ehea.info/news-details.aspx?ArticleId=355>

Ευρωπαϊκή Προσέγγιση για τη Διασφάλιση Ποιότητας στα Κοινά Προγράμματα Σπουδών: <https://eqar.eu/projects/joint-programmes.html>

Έκθεση που υπέβαλε η Ομάδα Εργασίας Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων στην Ομάδα Παρακολούθησης της Διαδικασίας της Μπολόνια (BFUG), Στρασβούργο, Βρυξέλλες, Πόλη του Βατικανού, Βαρσοβία, 8 Δεκεμβρίου 2014: http://www.ehea.info/Uploads/SubmittedFiles/12_2014/154923.pdf

Επίσημα Έγγραφα για την Ευρωπαϊκή Ένωση

Σύσταση του Συμβουλίου (2012/C 398/01) της 20ής Δεκεμβρίου 2012 σχετικά με την επικύρωση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:398:0001:0005:EN:PDF>

Ανακοίνωση της Επιτροπής (COM 2001 678) της 21^{ης} Νοεμβρίου 2001: Υλοποιώντας τον Ευρωπαϊκό Χώρο Διά Βίου Μάθησης: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2001:0678:FIN:EN:PDF>

Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (2005/36/EC) της 7^{ης} Σεπτεμβρίου 2005 για τη αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:02005L0036-20140117&from=EN>

Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23^{ης} Απριλίου 2008 για την καθιέρωση του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων για τη Διά Βίου Μάθηση:

[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008H0506\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008H0506(01)&from=EN)

Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (EU No 1288/2013) της 11^{ης} Δεκεμβρίου 2013 για τη θέσπιση του “Erasmus+”: το πρόγραμμα της Ένωσης για την εκπαίδευση, την κατάρτιση, τους νέους και τα αθλήματα:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0050:0073:EN:PDF>

Ιστότοποι και χρήσιμες διευθύνσεις

Δίκτυο ENIC-NARIC: <http://www.enic-naric.net/>

Έκτακτη Δημοσίευση της Ένωσης Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων (ΕΥΑ) για τα Μαζικά Ανοικτά Διαδικτυακά Μαθήματα (MOOCs):

http://www.eua.be/Libraries/Publication/MOOCs_Update_January_2014.sflb.ashx

Γνωριμία με το σύστημα ECVET: Ερωτήσεις και Απαντήσεις, Βρυξέλλες, (2011):

<http://www.ecvet-team.eu/en/system/files/documents/14/questions-answers-about-ecvet-21/04/2010.pdf>

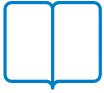
Γλωσσάρι του Scottish Funding Council:

<http://www.sfc.ac.uk/housekeeping/glossary/glossary.aspx>

Ευρωπαϊκό Σύστημα Ακαδημαϊκών Μονάδων για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ECVET): http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/ecvet_en.htm

UNESCO (2014), ISCED: Διεθνής Τυποποιημένη Ταξινόμηση της Εκπαίδευσης:

<http://www.uis.unesco.org/Education/Pages/international-standard-classification-of-education.aspx>

Έντυπο υλικό - πηγές

Bergan, S. (2007), Qualifications – Introduction to a concept (Council of Europe higher education series No.6): <https://book.coe.int/eur/en/higher-education-and-research/3794-qualifications-introduction-to-a-concept-council-of-europe-higher-education-series-no6.html>

Bergan, S.; Rauhvargers, A. (eds.) (2005), Standards for recognition: the Lisbon recognition convention and its subsidiary texts (Council of Europe higher education series No. 3): http://www.coe.int/t/dg4/highereducation/resources/heseries_en.asp

Biggs, J. (2003), Aligning teaching for constructing learning. Higher Education Academy: <https://www.heacademy.ac.uk/aligning-teaching-constructing-learning>

Bingham (1999), Guide to Developing Learning Outcomes

Cedefop (2009), European guidelines for Validating Non-formal and Informal learning; Luxembourg: http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/4054_en.pdf

Cedefop (2011), Using learning outcomes: European Qualifications Framework Series: Note 4: http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/Using_learning_outcomes.pdf

Colucci, E.; Davies, H.; Korhonen, J.; Gaebel, M. (2012): Mobility: Closing the gap between policy and practice; European University Association, Brussels: http://www.maunimo.be/images/Oslo/eua%20maunimo_web.pdf

Euridyce (2012), Recognition of Prior Non-Formal and Informal Learning in Higher Education. Overview: <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/focus-on/152.pdf>

Ferencz, I.; Hauschildt, K.; Garam, (eds.) (2013), Mobility Windows: From Concept to Practice, Bonn: Lemmens Medien GmbH (ACA Papers on International Cooperation in Education): http://www.aca-secretariat.be/fileadmin/aca_docs/images/members/ACA_2013_Mobility_windows.pdf

Gosling, D. and Moon, J. (2002), How to use learning outcomes and assessment criteria (Third Edition) London: (SEEC): [http://www.aec-music.eu/userfiles/File/goslingmoon-learningoutcomesassessmentcriteria\(2\).pdf](http://www.aec-music.eu/userfiles/File/goslingmoon-learningoutcomesassessmentcriteria(2).pdf)

Hunt, E. S.; Bergan, S. (eds.) (2010), Developing attitudes to recognition. Substantial differences in an age of globalisation (Strasbourg: Council of Europe Publishing. Council of Europe Higher Education Series No 13)

Lockhoff, J., Wegejis, B., Durkin, K., Wagenaar, R., González, J., Dalla Rosa, L., & Gobbi, M. (2011). A guide to formulating degree programme profiles. Including programme competences and programme learning outcomes. University of Deusto: <http://core-project.eu/documents/Tuning%20G%20Formulating%20Degree%20PR4.pdf>

Moon, J. (2002), *The Module and Programme Development Handbook*, London: Kogan Page Limited: http://books.google.co.uk/books?id=1uKQAgAAQBAJ&printsec=frontcover&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

Moon, J. (2004). *Linking levels, learning outcomes and assessment criteria*, Edinburgh: http://www.ehea.info/Uploads/Seminars/040701-02Linking_Levels_plus_ass_crit-Moon.pdf

Moon, J. (2004). *Some thoughts on learning outcomes – their roles and use in higher education in the UK*; Presentation slides from the ‘Using Learning Outcomes’ Conference, Edinburgh: <http://www.ehea.info/Uploads/Seminars/04070102Moon.pdf>

Vlăsceanu L., et al. (2004), *Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions*, Papers on Higher Education, UNESCO- CEPES: http://siteresources.worldbank.org/INTAFRREGTOPTEIA/Resources/UNESCO_Glossary_of_QA_and_Accreditation.pdf

- ✓ — Αποτελέσματα Προγραμμάτων:
- ✓ — Competences in Education and Recognition project (CoRe):
<http://www.core-project.eu/>
- ✓ —

EAR Manual – a European Area of Recognition project:
<http://www.eurorecognition.eu/emanual/>

EMQT project (Erasmus Mobility Quality tools), co-funded by the EU Lifelong Learning Programme:
<https://lirias.kuleuven.be/handle/123456789/403903>

European Grade Conversion System project (EGRACONS), co-funded by the EU Lifelong Learning Programme: <http://egracons.eu/>

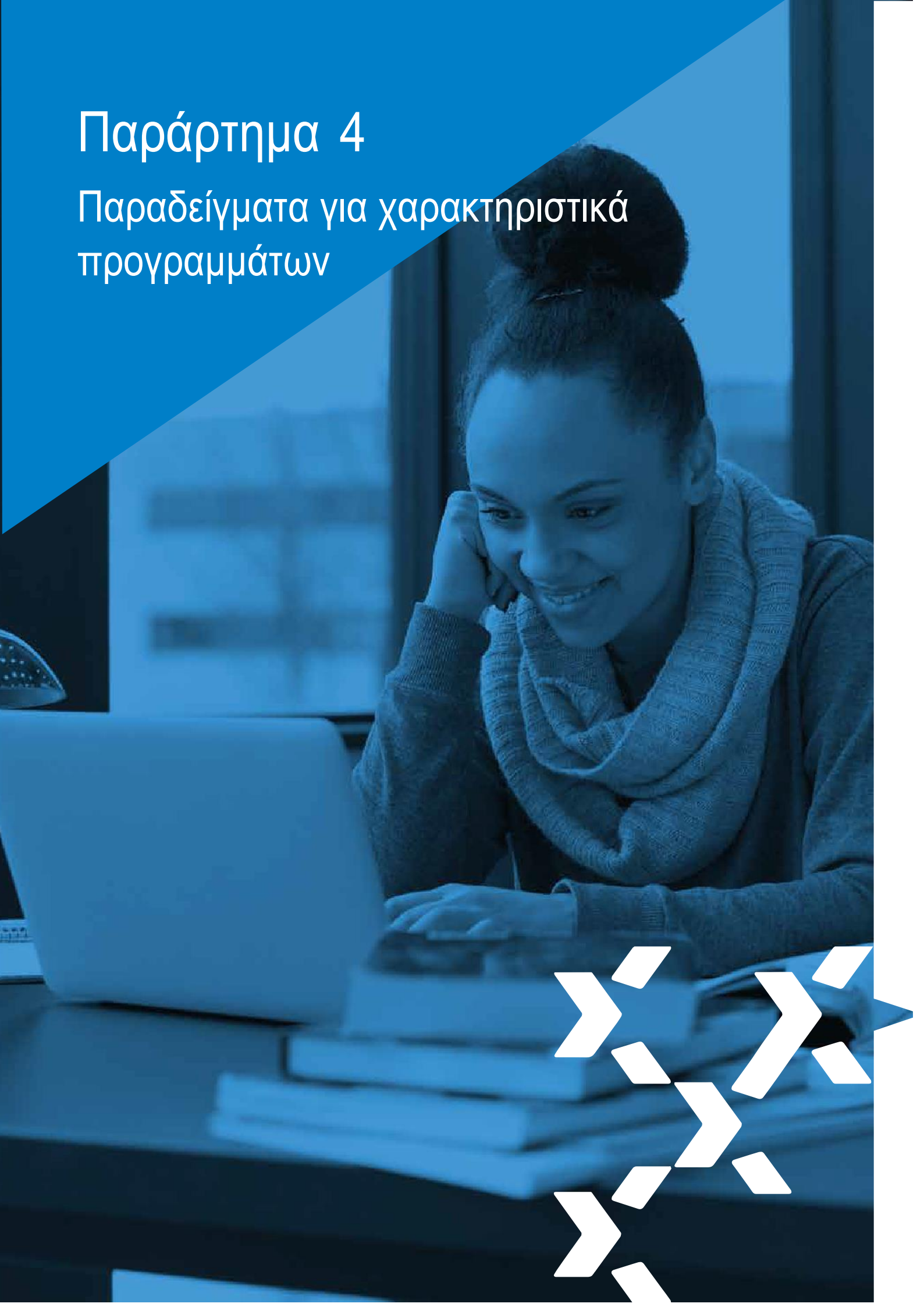
European Recognition Manual for Higher Education Institutions:
<http://eurorecognition.eu/Manual/EAR%20HEI.pdf>

Joint Degrees from A to Z project, co-funded by the EU Erasmus Mundus Programme: <http://www.nuffic.nl/en/expertise/jdaz>

Mapping University Mobility project (MAUNIMO):
<http://www.maunimo.eu/index.php/the-maunimo-project>

Παράρτημα 4

Παραδείγματα για χαρακτηριστικά προγραμμάτων

Παραδείγματα για χαρακτηριστικά προγραμμάτων και τον καθορισμό των μαθησιακών αποτελεσμάτων τους

Τα παραδείγματα που ακολουθούν παρουσιάζουν διαφορετικούς τρόπους περιγραφής των χαρακτηριστικών των προγραμμάτων και/ή των μεμονωμένων διδακτικών ενοτήτων. Δεν αποτελούν αυστηρά πρότυπα προς εφαρμογή, αλλά παραδείγματα καλής πρακτικής, που στηρίζονται στις συστάσεις του Οδηγού ECTS.

Περιγραφή του προγράμματος σπουδών πρώτου κύκλου των Μηχανικών Η/Υ και των μαθησιακών αποτελεσμάτων για τη διδακτική ενότητα Φυσική Ι

Χαρακτηριστικά του προγράμματος

Το προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών για την απόκτηση του τίτλου Μηχανικού Η/Υ έχει σχεδιαστεί για να εφοδιάσει τους φοιτητές με ένα ισχυρό υπόβαθρο τεχνολογικού πολιτισμού βασισμένο στη άριστη γνώση διαφόρων περιοχών της μηχανικής και με ισχυρή ειδίκευση στην επιστήμη των υπολογιστών. Τα μαθήματα στοχεύουν στο να παρέχουν στους συμμετέχοντες τις απαραίτητες δεξιότητες για το σχεδιασμό, την εγκατάσταση και τη συντήρηση συστημάτων Η/Υ, δικτύων Η/Υ, εφαρμογών λογισμικού, βιομηχανικών συστημάτων αυτοματισμού, συστημάτων διαχείρισης πληροφοριών, ολοκληρωμένων συστημάτων επεξεργασίας και ελέγχου. Ο πτυχιούχος Μηχανικός Η/Υ είναι κυρίως μηχανικός αλλά και ένας καλός επαγγελματίας της ΤΠ.

Κύρια μαθησιακά αποτελέσματα

Οι απόφοιτοι του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών Μηχανικών Η/Υ θα είναι σε θέση: να σχεδιάζουν, να εγκαθιστούν και να συντηρούν συστήματα Η/Υ και δίκτυα Η/Υ, εφαρμογές λογισμικού, βιομηχανικά συστήματα αυτοματισμού, συστήματα διαχείρισης πληροφοριών, ολοκληρωμένα συστήματα επεξεργασίας και ελέγχου.

Επαγγελματική απασχόληση αποφοίτων

Οι απόφοιτοι του προγράμματος διαθέτουν τα κατάλληλα προσόντα για να εργαστούν σε επιχειρήσεις πληροφορικής που ειδικεύονται στην παραγωγή υλισμικού και λογισμικού, σε βιομηχανίες βιομηχανικού αυτοματισμού, καθώς και σε κάθε επιχείρηση που χρησιμοποιεί πληροφοριακά συστήματα και δίκτυα Η/Υ για τις διαδικασίες εσωτερικής παραγωγής και διαχείρισης. Θα είναι επίσης σε θέση να εργαστούν ως ελεύθεροι επαγγελματίες ή ως ανεξάρτητοι συνεργάτες κυρίως για την ανάπτυξη ψηφιακών συστημάτων ελέγχου για ειδικές εφαρμογές. Επιπλέον, το πρόγραμμα θα παρέχει στους φοιτητές τις αναγκαίες προϋποθέσεις για ακαδημαϊκή πρόοδο στον τομέα της μηχανικής Η/Υ και του αυτοματισμού.

Φυσική Ι

Μαθησιακά αποτελέσματα

Ο φοιτητής που ολοκληρώνει επιτυχώς το μάθημα θα είναι ικανός να κατέχει τις βασικές έννοιες της φυσικής τόσο της Νευτώνιας μηχανικής όσο και του κλασικού ηλεκτρομαγνητισμού. Θα είναι σε θέση να επιδείξει μια βαθιά γνώση των νόμων διατήρησης της ενέργειας και των εξισώσεων Maxwell οι εφαρμογές των οποίων θα του/της επιτρέψουν να επιλύσει βασικά προβλήματα δυναμικής των μηχανικών συστημάτων και διαμόρφωσης πεδίων των προβλημάτων ηλεκτρομαγνητισμού.

Μέθοδοι και κριτήρια αξιολόγησης

Μέθοδοι αξιολόγησης

- Τελική γραπτή εξέταση
- Τελική προφορική εξέταση

Η γραπτή εξέταση αποτελεί πρόκριμα για τη συμμετοχή στην τελική προφορική εξέταση. Απαιτείται επίδοση 15/30 για την επιτυχία στη γραπτή εξέταση. Εφόσον επιτευχθεί αυτή η επίδοση, η βαρύτητα της προφορικής εξέτασης στην τελική βαθμολογία είναι περίπου 70%.

Κριτήρια αξιολόγησης

Ο φοιτητής θα αξιολογηθεί στην αποδεδειγμένη ικανότητά του να κατανοεί το κύριο περιεχόμενο του μαθήματος και να το προσαρμόζει σε συγκεκριμένες περιπτώσεις για την επίλυση προβλημάτων. Στη γραπτή εξέταση (3 ώρες, 2 ασκήσεις), ο φοιτητής πρέπει να αποδείξει την ικανότητά του να αναπτύσσει τις βασικές έννοιες προκειμένου να βρει ορθές απαντήσεις σε μια τυπική σειρά τριών ερωτημάτων ανά άσκηση. Κατά την προφορική εξέταση (1/2 ώρα) ο φοιτητής πρέπει να αποδείξει την ικανότητά του να χρησιμοποιεί και να εφαρμόζει, με κριτικό πνεύμα, τους πιο σημαντικούς νόμους της φυσικής που πραγματεύεται το μάθημα.

Περιγραφή του προγράμματος σπουδών πρώτου κύκλου στην Ιστορία και τα μαθησιακά αποτελέσματα για τη διδακτική ενότητα Νεότερη Ιστορία

Χαρακτηριστικά του προγράμματος

Το πρόγραμμα προπτυχιακών σπουδών στην Ιστορία έχει σκοπό να προετοιμάσει το φοιτητή για την διενέργεια ιστορικής έρευνας, χάρις στη βαθιά γνώση των σημαντικών ιστοριογραφικών θεμάτων και αντιπαραθέσεων απόψεων και την γνώση των μεθοδολογιών επεξεργασίας και ερμηνείας των πηγών, και τη χρήση μιας ξεκάθαρης και αυστηρής γλώσσας όπως αρμόζει στον ιστοριογραφικό λόγο. Η μαθησιακή εμπειρία είναι οργανωμένη σε κύκλους διαλέξεων, σεμινάρια, τεχνικά και επιστημονικά εργαστήρια. Παράλληλα με αυτές τις δραστηριότητες οι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθούν συνέδρια, συναντήσεις εργασίας, και συσκέψεις ώστε να βρίσκονται σε επαφή με τον επιστημονικό διάλογο σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Το πρόγραμμα έχει τέσσερις κατευθύνσεις: Αρχαία Ιστορία, Μεσαιωνική Ιστορία, Νεότερη Ιστορία και Σύγχρονη Ιστορία.

Βασικά μαθησιακά αποτελέσματα

Οι απόφοιτοι του πρώτου κύκλου σπουδών στην Ιστορία θα είναι ικανοί να επιδείξουν τα ακόλουθα: κριτική θεώρηση της σχέσης μεταξύ του παρόντος και του παρελθόντος, γνώση και ικανότητα εφαρμογής των βασικών τεχνικών ιστορικής έρευνας, ικανότητα εντοπισμού της σχετικής επιστημονικής βιβλιογραφίας, των βιβλιογραφικών αναφορών και πηγών ώστε να μπορεί να πραγματευθεί ένα ιστοριογραφικό πρόβλημα, ικανότητα γνωστοποίησης των ερευνητικών αποτελεσμάτων με διάφορους τρόπους, ανάλογα με το κοινό προς το οποίο απευθύνεται, γνώση και ικανότητα εφαρμογής των βασικών εργαλείων άλλων κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών, καθώς και της ιστορίας, βαθιά γνώση των βασικών αξόνων της ανθρώπινης ιστορίας, εξειδικευμένη γνώση μιας μακράς ιστορικής περιόδου (Αρχαία, Μεσαιωνική, Νεότερη/Σύγχρονη), ικανότητα επικοινωνίας σε μία τουλάχιστον γλώσσα της ΕΕ, επιπροσθέτως της Ιταλικής, καθώς και βασικές δεξιότητες ΤΠΕ για επικοινωνία, ανάκτηση και επεξεργασία ιστοριογραφικών κειμένων και πληροφοριών.

Επαγγελματική απασχόληση αποφοίτων

Οι κάτοχοι του πτυχίου πρώτου κύκλου σπουδών (Laurea) στην Ιστορία είναι σε θέση να: πραγματοποιούν ποικίλες δραστηριότητες για δημόσιους και ιδιωτικούς οργανισμούς με αρμοδιότητες που αφορούν στο συντονισμό και στην εκπόνηση ιστορικής έρευνας, στη διατήρηση και αξιοποίηση της πολιτισμικής κληρονομιάς, ιδιαίτερα όσον αφορά στα αρχεία, στις βιβλιοθήκες και στον υλικό πολιτισμό, στις εκδόσεις, τη δημοσιογραφία και τα διάφορα πλαίσια στα οποία ο ιστορικός πολιτισμός και η διάδοσή του είναι χρήσιμοι, συμπεριλαμβανομένης της δημόσιας διοίκησης και των διεθνών πολιτισμικών σχέσεων. Οι απόφοιτοι μπορούν να εισαχθούν σε προγράμματα προετοιμασίας διδασκόντων στο αντικείμενο της Ιστορίας και της Λογοτεχνίας. Μπορούν να διεκδικήσουν θέση εργασίας στο δημόσιο τομέα σχετική με τη διδασκαλία, τη διαχείριση αρχείων, τις βιβλιοθήκες και τα μουσεία, ή με υπηρεσίες τεκμηρίωσης και πληροφοριών του κοινοβουλίου, καθώς επίσης και διπλωματική σταδιοδρομία.

Νεότερη Ιστορία

Μαθησιακά αποτελέσματα

Ο φοιτητής που ολοκληρώνει επιτυχώς το μάθημα θα είναι ικανός να επιδείξει βαθιά γνώση των βασικών εξελίξεων και γεγονότων της Ευρωπαϊκής και παγκόσμιας ιστορίας από την εποχή της γεωγραφικής εξερεύνησης έως την Ναπολεόντεια περίοδο.

Επιπλέον θα είναι ικανός-ή να επιδείξει την επικαιροποιημένη και την εξειδικευμένη γνώση της Ισπανικής Αυτοκρατορίας στο χώρο της Μεσογείου και του Ατλαντικού και των ιστοριογραφικών προβλημάτων που σχετίζονται με αυτήν. Θα είναι σε θέση να διαβάσει και να αναλύει κείμενα και έγγραφα αυτής της περιόδου.

Μέθοδοι και κριτήρια αξιολόγησης

Μέθοδοι αξιολόγησης

- Τελική προφορική εξέταση
- Περιοδικά γραπτά τεστ

Οι φοιτητές που παρακολουθούν τις διαλέξεις και συμμετέχουν στις συζητήσεις και στις αναλύσεις των εγγράφων μπορούν να λάβουν μέρος στις περιοδικές γραπτές εξετάσεις, που συνήθως περιλαμβάνουν γραπτές απαντήσεις ανάπτυξης κειμένου σε ερωτήσεις που σχετίζονται με την ύλη του μαθήματος, οι οποίες θα αξιολογηθούν και θα ληφθούν υπόψη στην τελική προφορική εξέταση. Όσοι δεν μπορούν να παρακολουθήσουν αξιολογούνται μέσω της τελικής προφορικής εξέτασης.

Κριτήρια αξιολόγησης

Η χρονική στιγμή και η μορφή των περιοδικών γραπτών εξετάσεων για εκείνους που παρακολουθούν καθορίζονται μετά από συζήτηση με τους φοιτητές κατά τη διάρκεια των διαλέξεων. Η τελική προφορική εξέταση έχει στόχο να επιβεβαιώσει ότι ο φοιτητής μπορεί να επιδείξει γνώση της ύλης του μαθήματος και να σχολιάσει τις επιλεγμένες μονογραφίες διεξοδικά και με κριτικό πνεύμα.

Περιγραφή του προγράμματος σπουδών πρώτου κύκλου στη Διοίκηση Επιχειρήσεων**Τίτλος προγράμματος:**

Διοίκηση Επιχειρήσεων

Επίπεδο προγράμματος:

Πρόγραμμα για το πρώτο πτυχίο (επαγγελματικό)

Απονεμόμενος τίτλος:

Πτυχιούχος Διοίκησης Επιχειρήσεων και Οργανισμών

Επίπεδο τίτλου:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του προγράμματος, ο απόφοιτος αποκτά Επαγγελματικό πτυχίο πρώτου κύκλου σπουδών και τον τίτλο «Πτυχιούχος Διοίκησης Επιχειρήσεων και Οργανισμών», ο οποίος αντιστοιχεί στο 5^ο επίπεδο επαγγελματικών προσόντων. Επίσης αντιστοιχεί στο επίπεδο 6 του Λετονικού Πλαισίου Προσόντων (LQF) και του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων.

Ειδικές προϋποθέσεις εισαγωγής:

Η εγγραφή στο πρόγραμμα σπουδών οργανώνεται σύμφωνα με τον Κανονισμό Εγγραφής της Σχολής, ο οποίος επικυρώνεται από τη Σύγκλητο σε ετήσια βάση για το προσεχές ακαδημαϊκό έτος.

Ειδικές ρυθμίσεις για την αναγνώριση της πρότερης μάθησης:

Για την αναγνώριση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης υπάρχει ένα νομικό πλαίσιο για την προώθηση και την πραγματοποίηση της διά βίου μάθησης. Στις 10 Ιανουαρίου 2012, το Υπουργικό Συμβούλιο εξέδωσε τον «Κανονισμό για την Αναγνώριση των Μαθησιακών αποτελεσμάτων από την Πρότερη Μάθηση ή την επαγγελματική εμπειρία», αρ. 36. Τα διαδικαστικά έγγραφα συντάχθηκαν από τη Σχολή και επικυρώθηκαν από τη Σύγκλητο. Οι δραστηριότητες της διά βίου μάθησης σχεδιάστηκαν έτσι ώστε να τη διευκολύνουν. Τα Προγράμματα σχεδιάστηκαν με μαθησιακά αποτελέσματα τα οποία διασφαλίζουν τη διαφάνεια και τη συγκρισιμότητα. Το ECTS εφαρμόζεται στη διά βίου μάθηση. Οι γενικές ρυθμίσεις για την αναγνώριση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης επεξηγούνται στον Κανονισμό για την Αναγνώριση της Πρότερης Μάθησης ο οποίος επικυρώθηκε από τη Σύγκλητο το 2012. Το έγγραφο αναλύει τη διαδικασία, τα κριτήρια και την αναγνώριση.

Απαιτήσεις και κανόνες για την απόκτηση τίτλου:

Για την απόκτηση του Επαγγελματικού πτυχίου πρώτου κύκλου και προσόντων, ο φοιτητής πρέπει να εκπληρώσει τις ακόλουθες απαιτήσεις του προγράμματος:

- Απόκτηση γενικών και ειδικών μαθησιακών αποτελεσμάτων των μαθημάτων
- Απόκτηση προαιρετικών μαθησιακών αποτελεσμάτων των μαθημάτων
- Πραγματοποίηση πρακτικής άσκησης σε επιχείρηση
- Προετοιμασία και υποστήριξη της πτυχιακής εργασίας

Χαρακτηριστικά του προγράμματος:

Το πρόγραμμα εφοδιάζει τους φοιτητές με τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις ικανότητες να γίνουν ικανά διευθυντικά στελέχη - σε μεταβαλλόμενες κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες. Οι φοιτητές μαθαίνουν να εφαρμόζουν τις γνώσεις τους διαχειριζόμενοι διαδικασίες, επιλύοντας προβλήματα, και λαμβάνοντας αποφάσεις. Ο απονεμόμενος τίτλος πιστοποιεί ότι οι απόφοιτοι είναι ικανοί να καθορίσουν και να διαμορφώσουν αρχές λειτουργίας επιχειρήσεων, να προγραμματίζουν και να διαχειρίζονται την εργασία σύμφωνα με τους στόχους της επιχείρησης, να συνεργάζονται με συναδέλφους και να είναι έτοιμοι να προσαρμοστούν σε ταχέως μεταβαλλόμενα περιβάλλοντα διοίκησης. Τα χαρακτηριστικά αυτά εναρμονίζονται με την κατηγορία 5 του επιπέδου επαγγελματικών προσόντων του επαγγελματικού προτύπου «Διοίκησης Επιχειρήσεων και Οργανισμών» και αντιστοιχεί στο επίπεδο 6 τόσο του Λετονικού Πλαισίου Προσόντων (LQF) όσο και του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων. Οι φοιτητές συγκεντρώνουν 240 μονάδες ECTS (160 Λετονικές ακαδημαϊκές μονάδες) σε ένα διεθνές περιβάλλον σπουδών. Οι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν σε ένα πρόγραμμα ανταλλαγής Erasmus+. Έχουν επίσης την ευκαιρία να παρακολουθήσουν μαθήματα από διεθνές ακαδημαϊκό προσωπικό από συνεργαζόμενα πανεπιστήμια. Η οργάνωση και η διαχείριση της πρακτικής άσκησης αποτελεί μέρος του προγράμματος.

Κύρια μαθησιακά αποτελέσματα:

Στο πρόγραμμα αυτό, οι φοιτητές θα αποκτήσουν την ικανότητα να κατανοούν την περιοδικότητα των οικονομικών και αναπτυξιακών γεγονότων και τις διαδικασίες της εθνικής οικονομίας. Θα μάθουν να τις εξηγούν, να συμμετέχουν σε ουσιώδεις συνομιλίες και να λαμβάνουν αποφάσεις ανάλογα με τις μεταβαλλόμενες συνθήκες.

Θα είναι ικανοί να εφαρμόζουν τις γνώσεις που αποκτήθηκαν στη διαχείριση της επιχειρηματικότητας, σύμφωνα με τους επιχειρησιακούς και στρατηγικούς στόχους. Θα μάθουν να ακολουθούν τη διαδικασία υλοποίησης, να λαμβάνουν αποφάσεις και να εφαρμόζουν ρυθμίσεις προκειμένου να βελτιώσουν τις επιχειρησιακές και τις στρατηγικές δραστηριότητες.

Οι φοιτητές θα είναι σε θέση να ασκούν επαγγελματική δραστηριότητα, να τυποποιούν και να αναλύουν πληροφορίες και προβλήματα και να βρίσκουν λύσεις στο επαγγελματικό πεδίο τους, ακολουθώντας μια επιστημονική προσέγγιση.

Επιπλέον, θα κατανοούν πώς να ενεργούν δεοντολογικά και πώς να αναλαμβάνουν την ευθύνη των συνεπειών της επαγγελματικής τους συμπεριφοράς στο περιβάλλον και την κοινωνία.

Τέλος, οι φοιτητές θα μπορούν άνετα να αναλαμβάνουν ευθύνες σε ένα ομαδικό πλαίσιο, αναθέτοντας παράλληλα και συντονίζοντας εργασίες. Στη διαδικασία αυτή εντάσσεται ακόμα ο αποτελεσματικός προγραμματισμός και η οργάνωση του έργου τους, καθώς και η διαχείριση συγκρούσεων.

Επαγγελματική απασχόληση αποφοίτων με παραδείγματα:

Οι απόφοιτοι εργάζονται σε επιχειρήσεις και οργανισμούς, δημόσιους και ιδιωτικούς, καθώς επίσης και σε μικρές έως μεσαίες επιχειρήσεις ως διευθυντές ή τμηματάρχες.

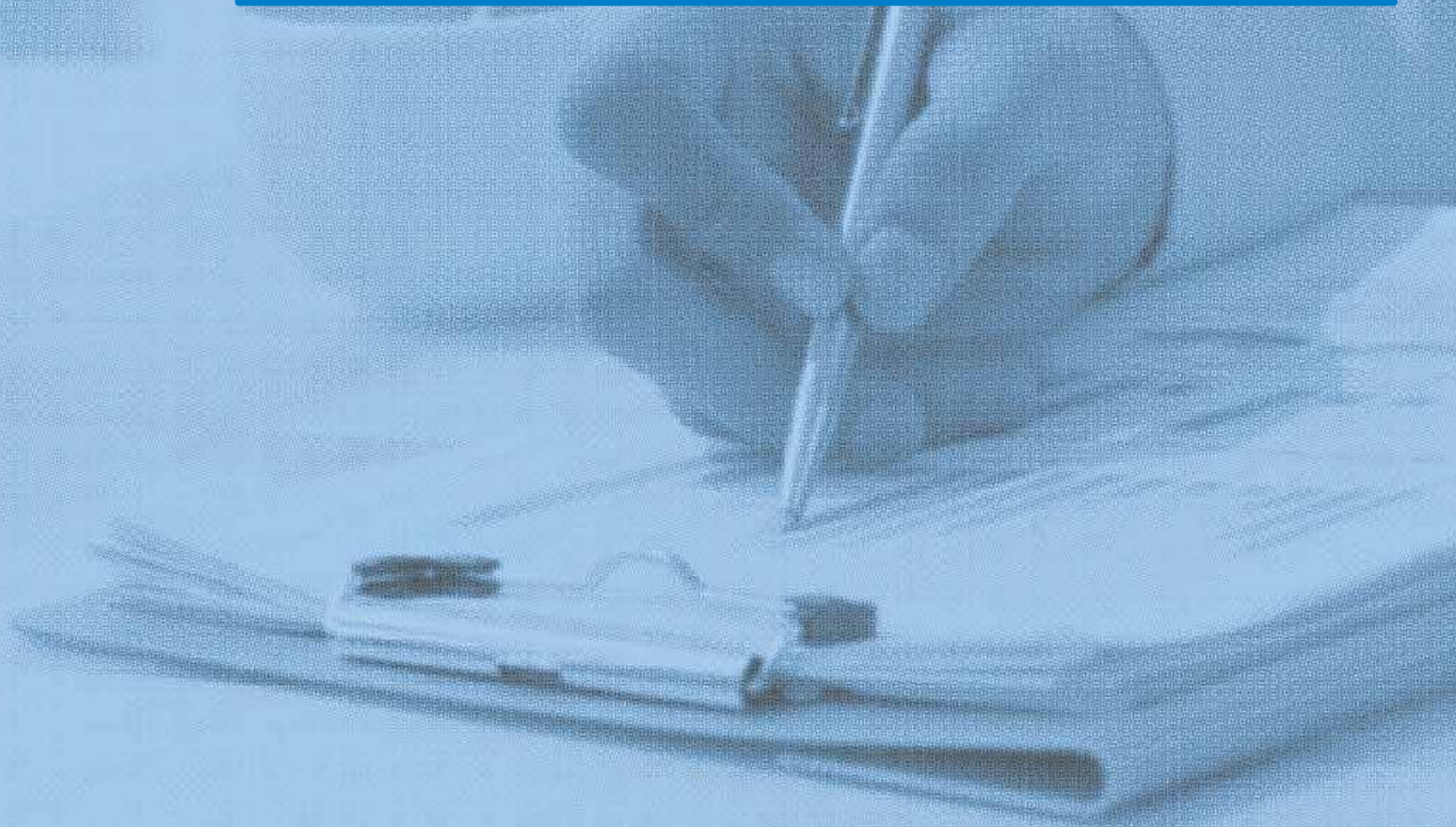
Πρόσβαση σε περαιτέρω σπουδές:

Οι απόφοιτοι του Επαγγελματικού πτυχίου πρώτου κύκλου σπουδών έχουν τη δυνατότητα να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε Προγράμματα Μάστερ.

Συμπεριφορά Καταναλωτή σε Διεθνείς Αγορές

Μαθησιακά αποτελέσματα:

- Ο φοιτητής είναι σε θέση να ερμηνεύει και να εφαρμόζει τις βασικές αρχές, ορισμούς και έννοιες που σχετίζονται με τη συμπεριφορά του καταναλωτή.
- Ο φοιτητής είναι σε θέση να αναλύει τις τάσεις της συμπεριφοράς του καταναλωτή και να τις εφαρμόζει σε μια δεδομένη καταναλωτική αγορά.
- Ο φοιτητής είναι ικανός να περιγράφει τους παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν τον καταναλωτή στη λήψη απόφασης αγοράς ενός προϊόντος.
- Ο φοιτητής είναι ικανός να αξιολογεί την αποτελεσματικότητα διαφόρων διαφημίσεων και άλλων προωθητικών ενεργειών, καθώς και την επίδρασή τους στη συμπεριφορά του καταναλωτή.

Περιγραφή του προγράμματος σπουδών δευτέρου κύκλου στην «Προηγμένη Φασματοσκοπία στη Χημεία» και μαθησιακά αποτελέσματα για τη διδακτική ενότητα «Φασματοσκοπία Μάζας»

Χαρακτηριστικά του προγράμματος:

Το πρόγραμμα Master προετοιμάζει τους φοιτητές ώστε να γίνουν ειδικοί και να αναπτύξουν διεθνείς δεξιότητες οι οποίες τους προετοιμάζουν για διδακτορικές σπουδές, και/ή για επαγγελματική σταδιοδρομία στη βιομηχανία στον κλάδο της χημικής ανάλυσης και του χαρακτηρισμού της δομής των υλικών. Το πρόγραμμα κινητικότητας εξασφαλίζει ότι, πέραν της υψηλής εξειδίκευσης και της πρόσβασης σε τεχνολογίες αιχμής, οι φοιτητές θα ακολουθήσουν ένα κοινό κορμό προγράμματος σπουδών σε διαφορετικά ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης σε όλη την Ευρώπη.

Κύρια μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι φοιτητές θα αποκτήσουν βασικές δεξιότητες στα εξής:

- χημική ανάλυση
- χαρακτηρισμός δομής
- απεικόνιση και μοριακή μοντελοποίηση
- χαρακτηρισμός ταχέων αντιδράσεων
- ποιοτικός έλεγχος
- υλικά

Οι φοιτητές θα αποκτήσουν συναφείς δεξιότητες στα εξής:

- εκπόνηση ερευνητικών έργων
- λήψη αποφάσεων στη διαχείριση διαδικασιών
- ξένες γλώσσες (παρουσίαση ενός ερευνητικού έργου στην αγγλική, τόσο προφορικά όσο και γραπτά)
- υλοποίηση έργων σε ένα διεθνές και πολυπολιτισμικό περιβάλλον
- γεωγραφική κινητικότητα

Προηγμένη Φασματοσκοπία στη Χημεία

Τίτλος ενότητας: Φασματοσκοπία Μάζας (Καθ. ΧΨ).

Κωδικός ενότητας: ASC 01- LI 1^ο εξάμηνο

Ακαδημαϊκές Μονάδες ECTS: 5

Προαπαιτούμενα: Πρώτο πτυχίο στη χημεία ή άλλο ισοδύναμο

Περιγραφή μαθήματος:

Το μάθημα καλύπτει πτυχές της μοριακής φασματοσκοπίας μάζας συμπεριλαμβανομένων των πιο πρόσφατων εξελίξεων στο σχεδιασμό οργάνων, στις τεχνικές και την κατανόηση των διαδικασιών φάσματος μάζας. Παρουσιάζονται οι γνωστές μέθοδοι για την εισαγωγή των αναλυτικών δειγμάτων, καθώς και τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των παραπάνω μεθόδων. Περιγράφονται οι διάφοροι τύποι των αναλυτών μάζας, οι αρχές λειτουργίας τους και οι επιδόσεις τους. Περιγράφονται τα σύγχρονα εργαλεία λογισμικού για ανάλυση εξαρτώμενη από τα δεδομένα (data-dependent analysis) και τεχνικές που είναι διαθέσιμες στο διαδίκτυο. Παρουσιάζονται παραδείγματα εφαρμογής τεχνικών φασματομετρίας μάζας σε διάφορους τομείς της χημείας.

Στόχοι:

Οι στόχοι της ενότητας αυτής είναι:

- Η αξιοποίηση και η επέκταση των θεωρητικών και εργαστηριακών εννοιών που παρουσιάζονται σε πρόγραμμα προπτυχιακών σπουδών.
- Η ανάπτυξη των ικανοτήτων και της αυτοπεποίθησης των φοιτητών στη φασματομετρία μάζας.
- Η ανάδειξη των πρόσφατων εξελίξεων όσον αφορά στον εξοπλισμό και στις τεχνικές στη φασματομετρία μάζας.
- Ο προσδιορισμός των κατάλληλων οργάνων για συγκεκριμένες εφαρμογές.

Μαθησιακά αποτελέσματα:

Με την ολοκλήρωση της ενότητας αυτής ο φοιτητής θα πρέπει να είναι σε θέση:

- Να αναλύει με διεξοδικό τρόπο τις διαθέσιμες μεθόδους για την εισαγωγή των δειγμάτων σε ένα φασματοόμετρο μάζας.
- Να προσδιορίζει μεθόδους ιονισμού καθώς και τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματά τους.
- Να αξιολογεί κριτικά τους διαθέσιμους τύπους αναλυτών μάζας.
- Να αναλύει τη χρήση λογισμικού στη συλλογή και ανάλυση δεδομένων φάσματος μάζας.
- Να προσδιορίζει τα πλέον κατάλληλα όργανα για συγκεκριμένες εφαρμογές και να περιγράφει την έκταση και τους περιορισμούς των δεδομένων που συγκεντρώθηκαν.
- Να ερμηνεύει δεδομένα φάσματος μάζας και να παρουσιάζει τα συμπεράσματα γραπτά και προφορικά.
- Να επεξηγεί σε μη ειδικούς πώς η φασματομετρία μάζας αναμένεται να παρέχει πολύτιμες πληροφορίες σε διαφορετικούς τομείς της χημείας και συναφείς κλάδους.

Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης:

Διαλέξεις και σεμιναριακού τύπου συναντήσεις: 40 ώρες

Φοιτητο-κεντρική μάθηση: 90 ώρες

Συνολική προσπάθεια φοιτητή: 130 ώρες

Κριτήρια αξιολόγησης:

Εξέταση με την ολοκλήρωση της διδακτικής περιόδου: γραπτή ή προφορική (κάλυψη αξιολόγησης 100%).

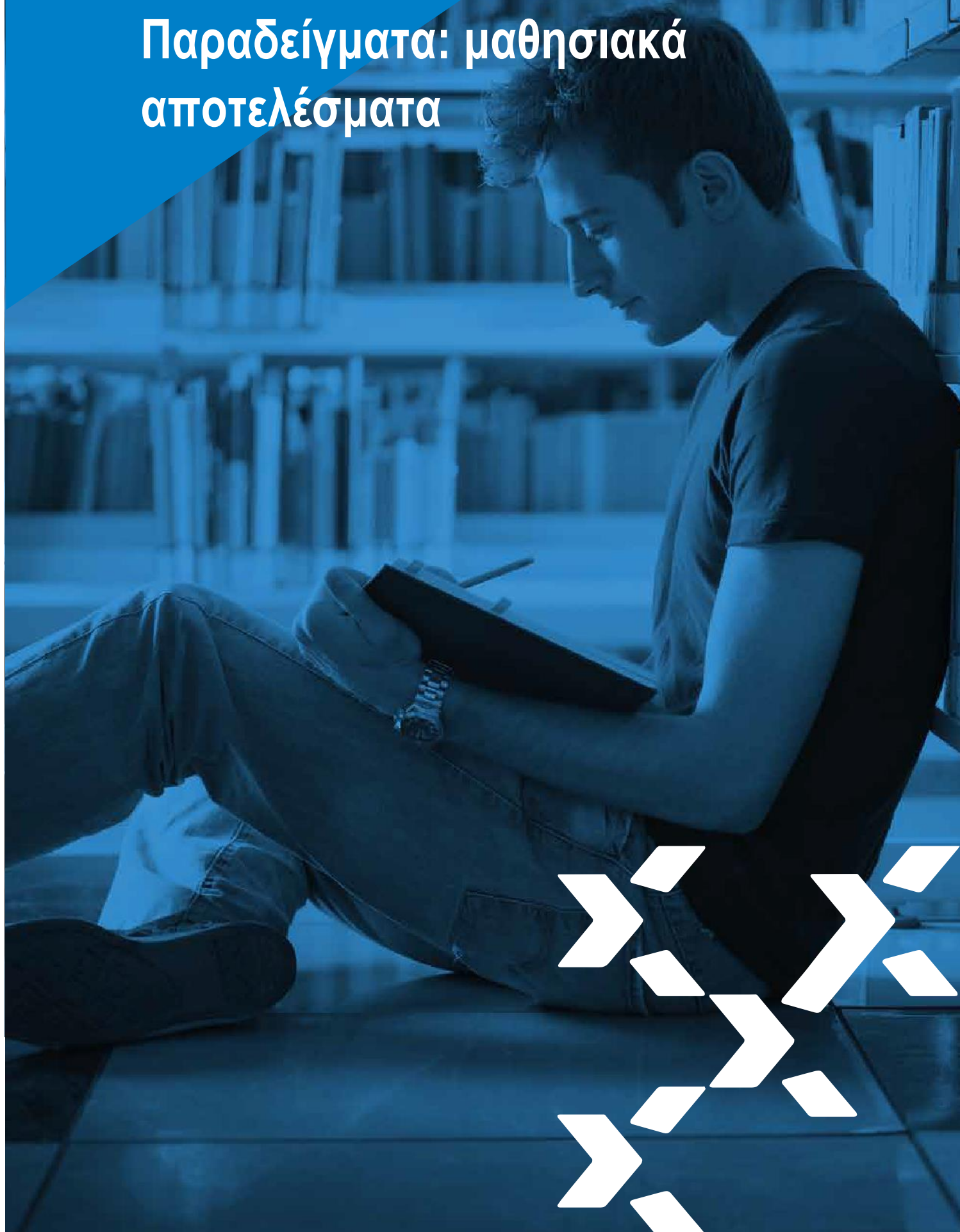
Βιβλιογραφία:

Φασματομετρία Μάζας: Αρχές και Εφαρμογές, E. De Hoffmann and V. Stroobant, Wiley, Chichester, 2001.

Παράρτημα 5

Παραδείγματα: μαθησιακά αποτελέσματα

Υπόδειγμα ανάλυσης των μαθησιακών αποτελεσμάτων

Παράδειγμα

Ανάλυση των μαθησιακών αποτελεσμάτων για το πρόγραμμα σπουδών δευτέρου κύκλου (Advanced Master) στην Ανάλυση Μάρκετινγκ

Μαθησιακό αποτέλεσμα 1: Δεξιότητα στην ανάλυση Μάρκετινγκ

MA 1.1 Ανάπτυξη σύνθετων μοντέλων λήψης αποφάσεων μάρκετινγκ βασισμένων σε θεωρίες Διαχείρισης Πελατειακών Σχέσεων.

MA1.2 Ενσωμάτωση των συστημάτων λήψης αποφάσεων μάρκετινγκ σε επιχειρηματικό περιβάλλον σε πραγματικές συνθήκες.

MA1.3 Ανεξάρτητη και κριτική ανάλυση επιχειρηματικού τύπου ζητημάτων με τη χρήση της τεχνικών εξόρυξης γνώσης από δεδομένα και της πληροφορικής.

MA1.4 Δημιουργική εφαρμογή των πιο σύγχρονων τεχνικών εξόρυξης γνώσης από δεδομένα σε επιχειρηματικού τύπου θέματα.

MA1.5 Δημιουργική εφαρμογή των πλέον σύγχρονων και προηγμένων μεθόδων έρευνας αγοράς σε επιχειρηματικού τύπου ζητήματα.

Μαθησιακό αποτέλεσμα 2: Δεξιότητα έρευνας

MA 2.1 Επιλογή και επικύρωση τεχνικών εξόρυξης γνώσης από δεδομένα και στατιστικών τεχνικών για τη βέλτιστη μοντελοποίηση σύνθετων προβλημάτων μάρκετινγκ.

MA2.2 Μετατροπή σύνθετων προβλημάτων μάρκετινγκ σε επιστημονικό ερευνητικό ερώτημα.

MA2.3 Εφαρμογή βιβλιογραφικής μελέτης από διεθνή επιστημονικά περιοδικά με κριτές σε σύνθετα προβλήματα μάρκετινγκ.

MA2.4 Επικύρωση των αποτελεσμάτων του ατομικού ερευνητικού έργου βάσει της επιστημονικής βιβλιογραφίας μάρκετινγκ.

MA2.5 Αξιοποίηση στο μέγιστο βαθμό της δομής σύνθετων δεδομένων.

Μαθησιακό αποτέλεσμα 3: Διανοητικές δεξιότητες

MA 3.1 Βαθιά γνώση διάφορων γλωσσών προγραμματισμού και εργαλείων λογισμικού ως μέσο δημιουργίας σύνθετων μοντέλων λήψης αποφάσεων μάρκετινγκ.

MA 3.2 Συνεχής διεύρυνση των ατομικών μεθοδολογικών δεξιοτήτων με διαδραστικό τρόπο.

MA 3.3 Ανεξάρτητη εξαγωγή ορθών συμπερασμάτων για σύνθετα προβλήματα μάρκετινγκ.

MA 3.4 Συγκερασμός ανταγωνιστικών απόψεων διαφόρων ενδιαφερόμενων μερών σε μία ενιαία λύση μάρκετινγκ.

Μαθησιακό αποτέλεσμα 4: Δεξιότητες συνεργασίας και επικοινωνίας

MA 4.1 Σύνταξη επιστημονικά άρθρων εκθέσεων με τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την ατομική έρευνα μάρκετινγκ.

MA 4.2 Εκτέλεση επιχειρηματικού έργου σε πραγματικές συνθήκες στο πλαίσιο διεθνούς και διεπιστημονικής ομάδας με διαφορετικά επίπεδα εμπειρίας.

MA 4.3 Σύνταξη επαγγελματικής αναφοράς πάνω σε σύνθετα προβλήματα μάρκετινγκ και τις λύσεις τους.

MA 4.4 Παρουσίαση μιας προφορικής επαγγελματικής αναφοράς πάνω σε σύνθετα προβλήματα μάρκετινγκ και τις λύσεις τους.

MA 4.5 Κοινοποίηση λύσεων μάρκετινγκ σε επαγγελματίες και μη στην αγγλική.

MA 4.6 Παρουσίαση σημαντικής ατομικής συνεισφοράς σε ένα επιχειρηματικό έργο σε πραγματικές συνθήκες.

Μαθησιακό αποτέλεσμα 5: Κοινωνικές δεξιότητες

MA 5.1 Ενσωμάτωση των συνεπειών των νέων εξελίξεων στη συλλογή δεδομένων.

MA 5.2 Προσαρμογή των μοντέλων λήψης απόφασης στους περιορισμούς και στους επιχειρησιακούς στόχους.